

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
SECUNDAIR ONDERWIJS**

Afstudeerproject

Activerend werken met een
smartboard.

Bordlessen voor de 2de graad handel.

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
SECUNDAIR ONDERWIJS**

Afstudeerproject

Activerend werken met een
smartboard.

Bordlessen voor de 2de graad handel.

PROMOTOR
KLARA LEEKENS
HANDEL-BUROTICA

STEFANIA DEIANA
HANDEL-BUROTICA EN PAV
ACADEMIEJAAR 2014-2015

1 Voorwoord

Vorig academiejaar was er vraag naar bordlessen voor de tweede graad handel. Wegens mijn vakkencombinatie PAV en handel-burotica, waar ICT een grote rol in speelt, trok dit onderwerp mijn aandacht. Tijdens het tweede academiejaar had ik al enkele bordlessen ontwikkeld, maar ik wist dat ik er nog veel meer mee kon doen. Aangezien er ook vraag naar was, kon ik anderen helpen en dat vond ik ook belangrijk. Ik ben er zeker van dat mijn afstudeerproject materiaal is dat in de lespraktijk nuttig is en gebruikt wordt. Om deze redenen heb ik ervoor gekozen om mijn afstudeerproject hierrond uit te werken.

Ik hoop met dit werkstuk toekomstige leerkrachten te informeren en te motiveren om meer gebruik te maken van een smartboard in de klas. Naast informeren en motiveren wil ik zelf ook enkele voorbeeld-bordlessen aanreiken die leerkrachten kunnen gebruiken.

Via deze weg zou ik ook enkele personen willen bedanken. Mijn promotor, mevrouw Leekens, die mij een jaar lang gesteund heeft. Zij gaf mij voldoende feedback zodat ik mijn werkstuk tot een goed einde kon brengen.

Verder wil ik ook mevrouw Strauven bedanken. Zij is de leerkracht van de klas 3 handel op KTA2 te Hasselt, de klas waarin ik mijn bordlessen mocht uittesten. Zij heeft mij de kans gegeven om mijn werk uit te proberen en te verbeteren aan de hand van deze testlessen.

2 Inhoudsopgave

1	Voorwoord.....	3
2	Inhoudsopgave.....	4
3	Inleiding.....	5
4	ICT-gebruik in het onderwijs.....	6
5	ICT-integratie in het vak handel.....	7
6	Bordlessen	8
6.1	Beginsituatie.....	8
6.1.1	Een sjabloon	8
6.1.2	De oefeningen.....	8
7	Voordelen.....	10
8	Nadelen.....	11
9	Besluit	11
10	Bronnen	12
11	Bijlagen	13

3 Inleiding

ICT speelt een grote rol in het onderwijs, maar uit onderzoek blijkt dat leerkrachten slechts enkele keren per jaar ICT gebruiken tijdens de lesvoorbereiding en tijdens de les. Dit kan verschillende oorzaken hebben.

Aangezien er vraag is naar bordlessen voor de tweede graad handel, blijkt dat er toch interesse is voor het gebruik van ICT tijdens de les. Daarom heb ik enkele bordlessen uitgewerkt om het gebruik ervan te stimuleren. Om deze bordlessen te ontwerpen, heb ik me gebaseerd op de werkboeken "Optimum" voor de tweede graad handel van uitgeverij De Boeck. Aan het begin van mijn werkproces koos ik zes onderwerpen uit de handboeken die ik ter beschikking had. Zo komen de thema's: verzekeringen, handel en handelaar, kopen en verkopen, inkomensbesteding, enkelvoudige boekhouding en verrichtingen met balansrekeningen aan bod.

Voor het uitwerken van de bordlessen heb ik me niet enkel gebaseerd op de werkboeken, maar ook op het leerplan. Aangezien ik mijn bordlessen kon uittesten in KTA2 te Hasselt, heb ik het leerplan van het gemeenschapsonderwijs gebruikt. Dat wil niet zeggen dat het provinciaal onderwijs of het katholiek onderwijs geen gebruik kan maken van deze bordlessen. De bordlessen die ik ontworpen heb, kunnen ook een inspiratie zijn voor leerkrachten die met een ander werkboek of leerplan werken.

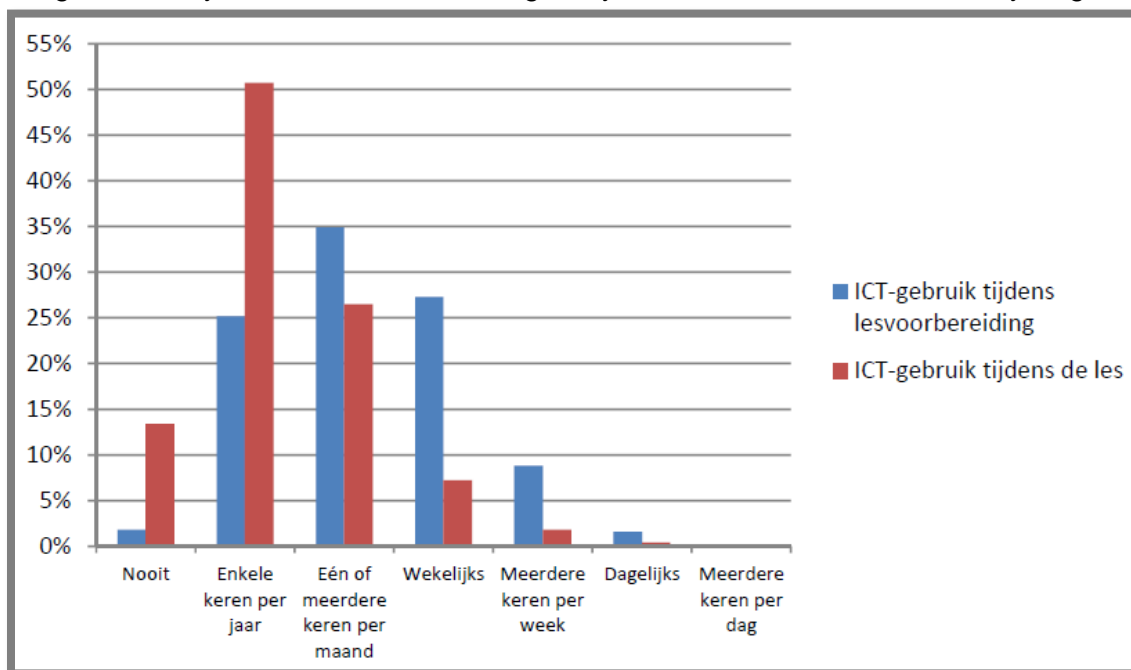
Een leerkracht kan in de klas ook gebruik maken van het bordboek dat bij het werkboek hoort. Een bordboek heeft zeker voordelen, maar het heeft ook zijn nadelen. Om gebruik te maken van mijn bordlessen moet er steeds een computer met notebooksoftware aanwezig zijn en een SmartBoard. Het softwarepakket is uitgerust met enorm veel tools die een leerkracht kan inzetten om het lesgebeuren actiever en origineler te maken. De leerkracht bepaalt hoe een bordles eruit ziet en zorgt ervoor dat dit aangepast is aan de klasgroep.

Het is belangrijk dat leerkrachten een idee krijgen hoe ze moeten beginnen aan het uitwerken van een bordles. Er moet eerst en vooral rekening gehouden worden met enkele zaken zoals het leerplan en het werkboek. Vooral het werkboek, aangezien het een houvast is voor de leerlingen. Maar de grote vraag is: wat zijn de voor- en nadelen van het werken met een smartboard?

4 ICT-gebruik in het onderwijs

Drie jaar geleden begon mijn opleiding op de PHL, de hogeschool met de laptop. Gedurende mijn driejarige opleiding, ging er bijna geen dag voorbij dat ik geen gebruik maakte van mijn laptop of het internet. Voor mij was dit noodzakelijk voor het maken van opdrachten en lesvoorbereidingen. Indien de middelen er waren op mijn stageplaatsen, probeerde ik deze zoveel mogelijk te benutten. Ik gebruikte presentatiesoftware om de les aanschouwelijker te maken, ik liet de leerlingen zelf op de computer werken en nog veel meer. ICT is niet meer weg te denken in onze maatschappij, maar niet iedere leerkracht gebruikt het.

Uit het MICTIVO onderzoek van 2012 blijkt dat leerkrachten slechts enkele keren per jaar ICT gebruiken tijdens de lesvoorbereiding en tijdens de les. Deze resultaten zijn erg laag.

Bron: Mictivo 2012-Resultaten SO

Leerkrachten die toch gebruik maken van ICT tijdens de lesvoorbereiding, doen dit vooral om informatie op te zoeken. Ook werken ze met kantoortoepassingen zoals Word, PowerPoint of Excel. Tijdens de les wordt ICT vooral gebruikt om informatie te presenteren aan de leerlingen.

Volgens de resultaten zouden mannen en vrouwen even vaak ICT gebruiken tijdens de lesvoorbereiding, maar mannen gebruiken ICT vaker tijdens de les. Het verschil is echter miniem. Het gebruik van ICT is wel afhankelijk van de leeftijd van de leerkracht. Leerkrachten die jonger zijn dan 42 jaar zouden het meeste gebruik maken van ICT. ICT-gebruik bij leerkrachten die ouder zijn dan 42 jaar is beperkt. Een oorzaak hiervan kan zijn dat deze groep leerkrachten nog niet bijgeschoold is op dit vlak. ICT ontwikkelt heel snel en SmartBoards bestaan nog niet lang. Misschien hebben deze leerkrachten gewoon een duwtje in de rug nodig. De cijfers zullen hoogstwaarschijnlijk stijgen indien er enkele hulpmiddelen aangeboden worden.

Leerkrachten maken al gebruik van presentatiesoftware zoals PowerPoint. Dit kan eventueel vervangen worden door een bordles, ontworpen met het programma "Smart Notebook".

5 ICT-integratie in het vak handel

In het leerplan van de tweede graad handel zijn er enkele ICT-doelstellingen opgenomen. Het leerplan geeft weer dat de leerlingen in de tweede graad spontaan gegevens kunnen opzoeken, ordenen, selecteren en raadplegen uit diverse informatiebronnen en –kanalen. Hiertoe behoren ook digitale bronnen. In de pedagogisch-didactische wenken vraagt men om tien tot vijftien procent van de beschikbare tijd te besteden aan ICT.¹ Het wordt duidelijk dat de leerlingen gebruik moeten maken van het internet, tekstverwerkingsprogramma's, rekenbladen en presentatiesoftware.

Uit het leerplan blijkt dat ICT een grote rol speelt binnen het vak handel. Niet enkel voor de onderstaande doelstellingen (zie voorbeelden), maar ook voor andere leerplandoelstellingen kan ICT een hulpmiddel zijn om deze te bereiken. ICT zorgt ervoor dat de leerlingen actief kunnen werken tijdens de les. Uit ervaring kan ik zeggen dat ICT een motiverend effect heeft op de meeste leerlingen. Juist om deze redenen heb ik ervoor gekozen om ook enkele ICT-toepassingen te integreren in mijn bordlessen. Vaak geef ik de leerlingen de kans om begrippen of informatie op te zoeken op het internet. In het thema "handel en handelaar" moeten de leerlingen een schema maken met behulp van het programma eMindMaps. Ook het rekenblad blijft niet onbelangrijk. Bij het thema "inkomensbesteding" moeten de leerlingen enkele grafieken ontwerpen met behulp van het programma Excel.

Enkele voorbeelden

Internet

- De leerlingen kunnen een beperkt aantal spaar- en beleggingsvormen (spaarrekening, termijnrekening, aandelen ...) opzoeken, toelichten en onderling vergelijken.
- De leerlingen kunnen de deelnemers aan de eurozone opzoeken.
- De leerlingen kunnen een actualiteitsmap aansluitend bij leerplanitems over bedrijven /ondernemingen en/of over een bedrijfseconomisch thema (voorbeeld een bedrijfssector, bedrijven uit de regio ...) aanleggen en erover communiceren.

Tekstverwerkingsprogramma's

- De leerlingen kunnen in samenwerking met de leerkracht de didactische uitstap voorbereiden.
- De leerlingen kunnen verslag over de didactische uitstap uitbrengen.
- De leerlingen kunnen een schriftelijk verslag opstellen (gebruik makend van een tekstverwerkingsprogramma en een rekenblad) van hun bevindingen;

Rekenbladen

- De leerlingen kunnen het begrip vraagcurve omschrijven en grafisch voorstellen.
- De leerlingen kunnen het begrip aanbodcurve omschrijven en grafisch voorstellen.
- De leerlingen kunnen een (eenvoudige) inventaris opstellen aan de hand van beschikbaar cijfermateriaal.

Presentatiesoftware

- De leerlingen kunnen hun bevindingen presenteren.

¹ Gemeenschapsonderwijs, leerplan 2006/128, secundair onderwijs, handel, tweede graad, Brussel, 2006.

6 bordlessen

Het ontwerpen van een bordless vergt een basiskennis ICT. Met een handleiding over de werking van Smart Notebook geraak je al heel ver. De grote vraag is: hoe begin je aan het ontwerpen van een bordless? In dit hoofdstuk leg ik mijn werkproces stap voor stap uit.

6.1 beginsituatie

Een jaar geleden begon ik aan mijn afstudeerproject. Het onderwerp dat mij erg aansprak, kwam er op vraag van een leerkracht van KTA2 te Hasselt. Ik mocht voor de tweede graad handel bordlessen uitwerken.

In de tweede graad kan je als leerkracht in de richting handel gebruik maken van vier werkboeken van uitgeverij De Boeck. Optimum 2.1 boekhouden, Optimum 2.2 boekhouden, Optimum 2.1 handelseconomie en Optimum 2.2 handelseconomie. Voor het uitwerken van de bordlessen ben ik eerst opzoek gegaan naar zes interessante onderwerpen. Op basis van mijn interesses en de haalbaarheid om de bordlessen uit te testen, heb ik gekozen voor de volgende onderwerpen: verzekeringen, handel en handelaar, kopen en verkopen, inkomensbesteding, enkelvoudige boekhouding en verrichtingen met balansrekeningen.

6.1.1 Een sjabloon

Na het kiezen van de onderwerpen heb ik ervoor gekozen om te werken met een sjabloon, dat ik voor al mijn bordlessen kon gebruiken. Een sjabloon zorgt ervoor dat je niet steeds opnieuw de achtergrond moet opmaken. Het sjabloon dat ik gebruikt heb bevat steeds een achtergrondkleur, een titel, een home-knop en een paginanummering.

De achtergrondkleur is lichtgrijs, omdat dit een rustgevend gevoel geeft. Langs de titel heb ik een home-knop geplaatst, deze is gelinkt naar de allereerste bordpagina. Aangezien er op de tweede bordpagina een inhoudstabel staat, is het makkelijk om je te verplaatsen doorheen het notebookbestand.

6.1.2 De oefeningen

Eerst heb ik gekeken welke leerplandoelstellingen er per hoofdstuk genoteerd waren. Vervolgens heb ik gekeken of deze leerplandoelstellingen goed vertaald werden in het werkboek. Aangezien dit voor alle hoofdstukken het geval was, kon ik aan de slag gaan met de ontwikkeling van de bordlessen.

Smart Notebook beschikt over verschillende tools die gebruikt kunnen worden voor veel oefeningen. Door middel van deze tools kan er actief gewerkt worden tijdens de les. Bij het thema "inkomensbesteding" heb ik onder andere de vortex-tool gebruikt. Bij deze tool zijn er twee categorieën en veel kernwoorden. Tijdens de les liet ik één leerling aan het bord komen. Hij mocht de kernwoorden verslepen naar de juiste categorie met behulp van de

klas. Aan de reacties van de leerlingen was te zien dat ze dit heel interessant vonden. Ze vonden het ook spannend, om er achter te komen of hun antwoord correct was of niet. Natuurlijk is het niet mogelijk om voor alle oefeningen een tool te gebruiken. Enkel sleepoefeningen is dan ook niet interessant en dus ook niet aan te raden. Afwisseling is de boodschap.

De werkboeken zijn erg theoretisch. Er wordt veel gebruik gemaakt van vraag-antwoord oefeningen. Het is belangrijk dat de leerkracht zelf beslist hoe de les ingevuld wordt. Aan de hand van verschillende werkvormen, kan deze theorie op een andere manier gebracht worden. Zoals ik al eerder vermeld heb, heb ik zelf enkele tools geïntegreerd. Op deze manier kan de theorie op een leuke manier overgebracht worden.

Door middel van de multiple choice-tool heb ik in enkele bordlessen een quiz gemaakt. Deze quiz dient ter herhaling van de les. Een quiz kan ook op een andere manier geïntegreerd worden tijdens de les. Voor het thema "verzekeringen" heb ik gekozen om de leerstof te geven aan de hand van een waagstuk-spel. Dit is ook een soort quiz, maar de regels zijn anders. Bij waagstuk wordt het antwoord gegeven en de leerlingen moeten hiervoor een goed geformuleerde vraag opstellen. Hierbij worden dan ook de taalvaardigheden van de leerlingen getest. Ten slotte heb ik voor het thema "handel en handelaar" een spel ontwikkeld genaamd "De slimste handelaar". Dit spel wordt gespeeld op het einde van het hoofdstuk als herhalingsles. Door middel van de "group generator" worden de leerlingen ingedeeld in vier groepen. Per ronde moeten de leerlingen opzoek gaan naar de juiste antwoorden om zo veel mogelijk punten te verzamelen.

Natuurlijk heb ik niet alleen quizen ontwikkeld. Ik heb ook sjablonen gemaakt om klassikaal de verschillende dagboeken van de enkelvoudige boekhouding te kunnen invullen. In de bordlessen staan ook veel oefeningen die de leerlingen zelfstandig of in groep kunnen maken. Met behulp van de timer die bij elke oefening staat, kunnen de leerlingen zelf de beschikbare tijd in het oog houden.

Klasgesprekken en stellingenspellen komen ook aan bod. In enkele bordlessen heb ik stellingen geplaatst, waarbij de leerlingen moeten aangeven of ze akkoord of niet akkoord zijn met de stellingen. Dit kan aan de hand van de vote tool.

In verschillende bordpagina's staan vaak gewoon enkele vragen. Het antwoord op deze vragen kan gemakkelijk genoteerd worden, aangezien hier plaats voor voorzien is. Ikzelf ben een leerkracht die graag antwoorden van de leerlingen gebruikt en deze noteert op het bord. Aangezien ik de kans heb gekregen om mijn bordlessen uit te testen, heb ik ontdekt dat dit niet altijd even praktisch is. Het noteren van de antwoorden neemt veel tijd in beslag en aangezien het bord niet in de hoogte verstelbaar is, was het niet praktisch om bovenaan of onderaan het bord te schrijven. Er moet een goed evenwicht zijn tussen antwoorden die al genoteerd zijn en antwoorden die nog genoteerd moeten worden. Bij sommige oefeningen is het noodzakelijk om de antwoorden zelf te noteren. Natuurlijk beslist de leerkracht wanneer het nodig is om de antwoorden zelf te noteren. Dit hangt vaak ook af van de klasgroep en hoe vaak een soortgelijke oefening al aan bod is gekomen. Als de leerlingen al meerdere keren het gemiddelde hebben berekend is het misschien niet nodig om de berekening voluit te noteren. Op vraag van mijn mentor heb ik de meeste antwoorden al in de bordpagina's geplaatst. Deze antwoorden hebben een andere kleur en zijn onzichtbaar gemaakt. Wanneer er op geklikt wordt, worden de antwoorden zichtbaar.

7 Voordelen

Tijdens dit academiejaar heb ik de kans gekregen om mijn bordlessen ook effectief uit te testen. Hierdoor kreeg ik een beter inzicht in de positieve en de negatieve aspecten van een bordles.

Eén van de voordelen is dat de les een vaste structuur krijgt. Er is vooraf goed nagedacht over de rode draad en de opbouw van de les. De meeste leerlingen hebben nood aan een vaste structuur. Doordat alle bordpagina's goed terugkoppelen naar het werkboek en de paginanummers steeds rechts bovenaan de bordpagina staan, zouden alle leerlingen perfect kunnen meevolgen.

Een leerkracht heeft de kans om vooraf alle antwoorden in de bordpagina's te plaatsen. Hierdoor wordt er tijdens de les veel minder tijd verloren en zo verhoogt het lestempo. Natuurlijk is het niet mogelijk om alles in een bordpagina te plaatsen. Sommige antwoorden hebben gewoonweg verduidelijking nodig. Als je op voorhand weet dat er een moeilijke oefening aan bod komt tijdens de les, dan kan je hiervoor de nodige ruimte voorzien. Als je pas tijdens de les opmerkt dat de leerlingen extra verduidelijking nodig hebben, dan kan je een extra bordpagina invoegen om de uitleg op te noteren.

Aangezien de leerkracht zelf bepaalt hoe de les eruit zal zien, sluit het aan bij zijn of haar stijl. De leerkracht kan zelf oefeningen ontwerpen met behulp van tools die aangereikt worden door Smart Notebook. Hierdoor kunnen de lessen zeer actief zijn. Hierbij denk ik terug aan mijn testlessen, waarbij de leerlingen kernwoorden moesten verslepen naar de juiste categorie. De leerkracht kan de les actiever maken door verschillende werkvormen te gebruiken. Hierbij denk ik aan het stellingenspel, waagstuk en de slimste handelaar.

In het boek komen er veel artikels aan bod. Aan de hand van deze artikels moeten de leerlingen enkele vragen kunnen oplossen. Aangezien het leerplan weergeeft dat de leerlingen gegevens uit verschillende informatiebronnen moeten halen, heb ik vaak een printscreen van het artikel in een bordpagina geplaatst. Op deze manier kan het artikel klassikaal gelezen worden en terwijl kan de leerkracht belangrijke gegevens markeren of aanduiden.

De gegevens die in het werkboek staan moeten kritisch bekeken worden. Deze zijn vaak niet actueel en enkele websites waarnaar het boek verwijst zijn niet meer ter beschikking. De leerkracht kan hier goed op inspelen door zelf opzoek te gaan naar actuele gegevens en websites. Doordat de leerkracht de bordlessen zelf ontwerpt kunnen er veel foto's toegevoegd worden. Hiermee heb ik ook rekening gehouden tijdens het uitwerken van mijn bordlessen. Mijn bordlessen moesten visueel zijn. Dit maakt de les aanschouwelijker en interessanter. En geef nu toe, alleen naar een werkboek kijken, dat motiveert niet.

8 Nadelen

In het ontwikkelen van een bordles, steekt enorm veel tijd. Het vergt veel aandacht, motivatie en geduld. Het moet namelijk perfect zijn, want je wilt er toch veel plezier van hebben gedurende de komende jaren. We moeten ook kwaliteit leveren naar de leerlingen toe. Aangezien veel artikels en gegevens uit het werkboek niet meer actueel zijn, kunnen we de leerlingen fouten aanleren tijdens de les. Dit is natuurlijk niet de bedoeling. Hierdoor is een bordles is nooit af.

De vaste structuur kan behouden blijven, maar de leerkracht moet ervoor zorgen dat de bordles actueel blijft. De artikels en gegevens die in het werkboek staan zijn niet actueel en natuurlijk komt er na enkele jaren een nieuwe oplage van het werkboek. Het is perfect mogelijk dat er enkele oefeningen verdwijnen of bijkomen. Dat wil dus zeggen dat de leerkracht elk jaar de bordlessen moet controleren en aanpassen. Niet te vergeten is de paginanummering als je wilt dat de leerlingen goed mee kunnen volgen.

9 Besluit

Uit mijn werkproces kan ik besluiten dat het werken met een smartbord zeker zijn voordelen heeft. Het is motiverend voor de leerlingen en het is een houvast voor de leerkracht tijdens de les. Ik denk dat de bordlessen die ik ontwikkeld heb, zeker een meerwaarde zijn. Het is echt een hulpmiddel tijdens de les.

Het enige nadeel is dat het enorm veel tijd kost om een bordles te ontwikkelen. Het moet namelijk actueel zijn en het moet steeds afgestemd zijn op het werkboek en het leerplan. Ondanks deze nadelen, zou ik nog steeds kiezen om te werken met bordlessen. Eenmaal de bordles af is, geeft het een grote voldoening om te zien wat je ontwikkeld hebt.

De bordlessen die ik ontwikkeld heb zijn te raadplegen in de bijlage en op de bijhorende cd. Ik zal ze ook laten publiceren op www.digitaleborden.be. Ik hoop hiermee leerkrachten te motiveren voor het gebruik van het digitaal bord tijdens de les.

10 Bronnen

ABH-ACE. *Buitenlandse handel van België*. 2014, (geraadpleegd op 7 mei 2015 via [http://www.abh-ace.be/nl/statistieken/buitenlandse_handel_belgie/.](http://www.abh-ace.be/nl/statistieken/buitenlandse_handel_belgie/))

COECK, L. GEUNENS, P. *Optimum 2.1 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.13-34.

COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.108-133.

COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.134-158.

COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.217-227.

COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.300-315.

De kracht van je stem. *Bevoegdheden*. Internet. (geraadpleegd op 19 mei 2015 via <http://www.dekrachtvanjestem.be/bij-u-in-de-klas/politiek-woordenboek/bevoegdheden>).

Delhaize Group, *jaarverslag 2014*. Internet, 2015, (geraadpleegd op 27 mei 2015 via http://www.delhaizegroup.com/Portals/0/Documents/Annual%20Reports/2014/150403_DLZ_RA14_NL_WEB.pdf).

Gemeenschapsonderwijs, leerplan 2006/128, secundair onderwijs, handel, tweede graad, Brussel, 2006.

Macro. *Kaartaanvraag*. Internet. (geraadpleegd op 15 mei 2015 via <http://www.makro.be/public/kaartaanvraag>).

MASSY, M. JANSSENS, M. *Optimum 2.2 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.77-105.

MICTIVO. *Onderzoeksresultaten secundair onderwijs*. 2012, p. 347-358.

SEGRS, F. *Belgische economie groeit dit jaar met 1,1 procent*. Internet, 5 mei 2015, (geraadpleegd op 27 mei 2015 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/economie/1.2329048>).

Travelportal. *Kaarten & routeplanners directory*. Internet, 2013. (geraadpleegd op 15 mei 2015 via www.travelportal.info).

UNIZO. *Startersgids*. 2008, 44 pagina's.

VERSTRAETE, J., "Belgen kopen steeds meer online, maar niet op Belgische websites", internet, De Redactie, 2015-01-29, (geraadpleegd op 30 mei 2015 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/economie/1.2222712>).

MOYSON, G. *Alle actieve verzekeraars*. Internet, (geraadpleegd op 2 maart 2015 via <http://www.verzekeringen.be/de-verzekeraars-op-verzekeringen.be>).

11 bijlagen

11.1 bijlage 1

Handel-burotica–de vereenvoudigde boekhouding

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met de vereenvoudigde boekhouding. Het spelbedrijf is: Multi Media Store bvba. Ze verkopen computers, randapparatuur,...

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 boekhouden.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch**Materiaal:**

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. *Optimum 2.1 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.13-34.

Voorkennis:

- de leerlingen kunnen de betekenis van boekhouden in hun eigen woorden uitleggen;
- de leerlingen kunnen het verschil tussen enkelvoudige en dubbele boekhouding uitleggen;
- de leerlingen kunnen de verschillende dagboeken die behoren tot een enkelvoudige boekhouding opsommen.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

- K1: De leerlingen kunnen de verschillende dagboeken van de enkelvoudige boekhouding opsommen.
- K2: De leerlingen kunnen voor elk dagboek 1 voorbeeld geven van een document dat daarin geregistreerd kan worden.
- K3: De leerlingen kunnen de afkorting van aankoopfactuur, verkoopfactuur, uitgaande creditnota en inkomende creditnota geven.
- K4: De leerlingen kunnen de regels om een getal af te ronden geven.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een aankoopfactuur is.
- V2: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een verkoopfactuur is.
- V3: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een creditnota is.
- V4: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat btw is.
- V5: De leerlingen kunnen in eigen woorden het verschil tussen te betalen btw en terug te

vorderen btw uitleggen.

V6: De leerlingen kunnen bedragen in euro op de correcte wijze afronden. (GS25)

V7: De leerlingen kunnen aankoopfacturen en creditnota's in het aankoopdagboek registreren. (GS4, 25, LL4)

V8: De leerlingen kunnen verkoopfacturen en creditnota's in het verkoopdagboek registreren. (GS4, 25, LL4)

V9: De leerlingen kunnen aan de hand van een verrichting afleiden in welk dagboek het geregistreerd moet worden.

V10: De leerlingen kunnen een aantal verrichtingen klasseren aan de hand van de datum, het documentnummer en de naam.

V11: De leerlingen kunnen zeggen welke gegevens er moeten ingevuld worden op een leverancierskaart met behulp van een voorbeeld.

V12: De leerlingen kunnen een leverancierskaart invullen. (GS4, 25, LL4)

V13: De leerlingen kunnen een klantenkaart invullen. (GS25)

V14: De leerlingen kunnen een financieel dagboek invullen. (GS4, 25, LL1)

V15: De leerlingen kunnen de bedragen in een factuur narekenen met behulp van een rekenmachine.

V16: De leerlingen kunnen alle bedragen op één lijn optellen met behulp van een rekenmachine.

Attitudes:

A1: De leerlingen zijn bereid om nauwkeurig te werken. (GS25)

A2: De leerlingen zijn bereid om zelfstandig te werken.

A3: De leerlingen zijn bereid om de bedragen op de correcte wijze af te ronden. (GS25)

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

10 Enkelvoudig boekhouden:

10.1 aankoopdagboek

De leerlingen kunnen aankoopfacturen en creditnota's in het aankoopdagboek registreren.

10.2 Leverancierskaarten

De leerlingen kunnen leverancierskaarten invullen.

10.3 verkoopboek

De leerlingen kunnen verkoopfacturen en creditnota's in het verkoopdagboek registreren.

10.4 klantenkaarten

De leerlingen kunnen klantenkaarten invullen.

10.5 financieel dagboek

De leerlingen kunnen verrichtingen met de kas, bank e Bank van de Post in het financieel dagboek registreren.

VOET

Gemeenschappelijke stam

4 De leerlingen blijven ondanks moeilijkheden, een doel nastreven.

25 De leerlingen stellen kwaliteitseisen aan hun eigen werk en aan dat van anderen.

Leren leren

4 De leerlingen kunnen zinvol inoefenen en herhalen.

6 CONCRETE UITWERKING

Inhoud verwerven

bordpagina 1

titelpagina

bordpagina 2

inhoudstabel

bordpagina 3

De leerkracht neemt een aankoopfactuur en een verkoopfactuur mee naar de klas (gebruik één uit het thema kopen en verkopen). Deze documenten worden klassikaal besproken. Vertel dat in een bedrijf de boekhouding heel belangrijk is. Vraag wat de leerlingen al weten over boekhouden. Noteer enkele kernwoorden rond het woord boekhouden op het bord. De leerkracht vraagt uit welke dagboeken een enkelvoudige boekhouding bestaat. De leerkracht klikt op de verborgen woorden zodat ze tevoorschijn komen.

bordpagina 4

De leerlingen lezen de teksten op pagina 14. Samen proberen we de ontbrekende woorden in te vullen. De ontbrekende woorden zijn dit keer niet opgesomd, maar in deze bordpagina staan een aantal afbeeldingen die een hulpmiddel kunnen zijn. De afbeeldingen moeten wel vergroot worden om deze aan de leerling te tonen.

Inhoud verdiepen

bordpagina 5

De leerlingen zijn tijdens het lezen van de teksten op pagina 14 een aantal nieuwe begrippen tegengekomen zoals creditnota, aankoopfactuur, verkoopfactuur en btw. Aangezien dit basisbegrippen zijn, is het belangrijk dat ze deze kennen. Eerst kijken we naar de afkortingen. De leerlingen moeten de juiste afkorting verbinden met het juiste woord. Bij ieder begrip wordt ook extra uitleg gegeven door de leerkracht. In deze bordpagina wordt ook het begrip btw uitgelegd. De leerkracht kan onder “te betalen btw” en “terug te vorderen btw” kort noteren wat dit wil zeggen.

bordpagina 6

In deze bordpagina staat in het kort de regels omtrent afronden. Eerst vraagt de leerkracht of de leerlingen al weten hoe ze getallen moeten afronden. De leerkracht kan klikken op de verschillende regels zodat deze zichtbaar worden.

bordpagina 7

In deze bordpagina worden enkele oefeningen gemaakt op het afronden. In de linkerkolom staan de getallen die afgerond moeten worden en in de rechterkolom staan de antwoorden. De leerlingen proberen eerst de getallen af te ronden, ze schrijven deze getallen op een kladblad. Als de leerlingen klaar zijn, worden de antwoorden overlopen.

bordpagina 8,9,10

Allereerst bekijken we de inhoud van een inkoopdagboek of aankoopdagboek. Dit doen we aan de hand van een verantwoordingsdocument. We bekijken het document klassikaal en we overlopen welke gegevens in het inkoopdagboek ingevuld moeten worden. De leerkracht legt uit dat deze vakken zo goed mogelijk ingevuld moeten worden, maar dat niet alle vakken ingevuld moeten worden. De vakken 1,2,3 en 4 worden altijd ingevuld, omdat dit belangrijke informatie is die altijd aanwezig is op een factuur. Vervolgens kijken we over welke aankoop

het gaat. In het stuk 'Maatstaf van heffing' kunnen we maximum 2 vakken invullen. Het bedrag van de aankoop bij de juiste soort en een toelichting van het goed of de dienst. Bij het stuk btw wordt er het btw-bedrag van de aankoop of van de creditnota ingevuld. Bij betalingen wordt de wijze van betaling, de datum en het bedrag ingevuld. Deze vakken kunnen pas ingevuld worden als de betaling gebeurd is. De uitleg van ieder vak staat op pagina 16.

bordpagina 11

In dit eerste deel van het inkoopdagboek wordt de algemene informatie zoals de datum, het documentnummer, de leverancier en het totaalbedrag van de factuur of creditnota ingevuld. Op deze bordpagina wordt ook ingezoomd op het deel "maatstaf van heffing".

bordpagina 12

Vervolgens wordt er ingezoomd op de btw en de betalingen. De kolom met de algemene informatie blijft staan en deze is reeds ingevuld, zodat de leerlingen goed weten welke verrichting we aan het boeken zijn. Als één verrichting is geboekt, kunnen we teruggaan naar het eerste deel van het inkoopdagboek door op het groene vinkje te klikken. Vervolgens kan de volgende verrichting geboekt worden. De leerkracht kan er ook voor kiezen om enkele verrichtingen samen te boeken en daarna direct door te gaan naar bordpagina 13 voor de oplossing.

bordpagina 13

Hier worden de oplossingen van het inkoopdagboek getoond.

bordpagina 14-16

Een tweede oefening van het inkoopdagboek. Als het nodig is, kan de opdracht klassikaal gemaakt worden. De leerkracht kan de leerlingen ook zelfstandig laten werken en daarna de oplossingen tonen op bordpagina 16.

bordpagina 17, 18, 19

Vervolgens schakelen we over naar het invullen van het verkoopdagboek. Het eerste gedeelte is ongeveer hetzelfde als het inkoopdagboek. We bespreken de vakken aan de hand van een verantwoordingsdocument. We bekijken het document klassikaal en we overlopen welke gegevens in het verkoopdagboek ingevuld moeten worden. In plaats van leveranciers vullen we de naam van de klant in. Daarna gaan we weer over naar het deel "maatstaf van heffing", noteer het bedrag van verkoop op de juiste plaats. De btw en ontvangsten worden op dezelfde manier ingevuld als bij het inkoopdagboek.

bordpagina 20, 21

Allereerst wordt er ingezoomd op het algemeen gedeelte en op maatstaf van Heffing. Vervolgens op de btw en de ontvangsten. Ten slotte wordt de oplossing getoond van opdracht 1 op pagina 21.

bordpagina 22, 23, 24

Dit is een tweede oefening van het verkoopdagboek. Als het nodig is, kan de opdracht klassikaal gemaakt worden. De leerkracht kan ook direct doorgaan naar bordpagina 24 als de leerlingen eerst zelfstandig de oefening hebben gemaakt.

bordpagina 25

Het is de bedoeling dat we gaan kijken in welk dagboek een bepaalde verrichting ingevuld moet worden. De gegevens staan al in het notebookbestand, achter een verrichting plaatst de leerkracht een kruis bij "I" of "V". I staat voor inkoopdagboek en V staat voor verkoopdagboek.

bordpagina 26

Het is de bedoeling dat de leerlingen de verrichtingen van de vorige bordpagina gaan klasseren. De leerlingen maken de opdracht in hun cursus, daarna toont de leerkracht de oplossing.

bordpagina 27

Op deze bordpagina staat een ingevulde leverancierskaart. De leerlingen moeten meedelen welke gegevens er op staan.

bordpagina 28

Op deze bordpagina staat een lege leverancierskaart. We vullen deze klassikaal in.

bordpagina 29 en 30

Op deze bordpagina staat een lege leverancierskaart. De leerlingen vullen deze individueel in, daarna toont de leerkracht de oplossing in het notebookbestand.

bordpagina 31

Op deze bordpagina staat een lege klantenkaart. De leerlingen vullen deze individueel in, daarna toont de leerkracht de oplossing.

bordpagina 32-37

Deze bordpagina's gaan over het financieel dagboek. Deze kan op dezelfde manier ingevuld worden als het inkoopdagboek en het verkoopdagboek. De leerkracht kan de oefening klassikaal maken of direct overgaan naar bordpagina 37 als de leerlingen zelfstandig gewerkt hebben.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. *Optimum 2.1 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.13-34.

8 SUGGESTIES

Gebruik facturen en financiële documenten van het spelbedrijf.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

Vereenvoudigde boekhouding

Inhoud

- 1 overzicht
- 2 begrippen en afkortingen
- 3 inkoopdagboek
- 4 verkoopdagboek
- 5 leveranciers- en klantenkaarten
- 6 financieel dagboek

1 overzicht

boekhouden

dagboeken
Welke dagboeken ken je?

- inkoopdagboek
- verkoopdagboek
- financieel dagboek
- inventarisboek

1 overzicht

dagboeken p. 13

Wat wordt er in de verschillende dagboeken geregistreerd?

2 begrippen en afkortingen p. 15

dagboeken

AF verkoopfactuur
 VF uitgaande creditnota
 ICN aankoopfactuur
 UCNO inkomende creditnota

te betalen btw

terug te vorderen btw

2 begrippen en afkortingen p. 15

getallen afronden

Hoe moet ik getallen afronden?

Prijzen in euro > tot drie cijfers na de komma

↳ afgerond op twee cijfers na de komma

- 3e cijfer < 4 *↳ cijfer valt weg*

- 3e cijfer >= 5 *↳ komt 1 eurocent bij*

2 begrippen en afkortingen p. 15

getallen afronden

10,512 EUR	→	10,51 EUR
5,478 EUR	→	5,48 EUR
2,745 EUR	→	2,75 EUR
45,233 EUR	→	45,23 EUR
78,989 EUR	→	78,99 EUR
8,910 EUR	→	8,91 EUR

3 inkoopdagboek p. 16

Inkoopdagboek

maakt af van heffing										btw		betalingen	
datum	doc. nr.	leverancier	total	handels- en dienstgoederen	andere goederen	andere	bedrijfsmiddelen	creditnota's	creditnota's	terug te vorderen btw	vrije	datum	bedrag

3 inkoopdagboek 🏠

Welke gegevens komen in het inkoopdagboek?

Factuur nr. 7

Baldernbergplein 25 Mechelen, 200.-01-16
 2509 MECHELEN
 Tel: 015 72 12 66
 Fax: 015 22 22 10
 E-mail: info@ganemaniastore.be
 RPO: 000-0986600-10
 IBAN BE41 0000 9096 8810
 BIC SPROBEB1
 ONDw: BTW BE 0258.159.963
 RPF: Mechelen

ONDw: BTW BE 0256.356.968

Hoeveelheid	Omschrijving	Prijs / stuk	Totaal
15	dvd Pts 2006	20,00	300,00
10	cd multimedia clip	10,00	100,00
		Eerst. 21% btw	400,00
		- Korting	
		Aankoopkosten	35,00
		MwT	435,00
		21% btw	91,35
		Subtotaal	526,35
		+ Waarborgen	25,00
		To betalen incl. 21% btw (in EUR)	551,35

3 inkoopdagboek 🏠

p. 16

Inkoopdagboek

				maatschaf van heffing				btw		betalingen		
datum	doc. nr.	leverancier	total	handels-godereen	diensite n en diverse godereen	saard	bedrijfs-middelen	credi-toraks	betug te volderen btw	vijsa	datum	bedrag

3 inkoopdagboek 🏠

Oefening 1 p. 17

Inkoopdagboek

				maatschaf van heffing						
datum	doc. nr.	leverancier	total	handels-godereen	diensite n en diverse godereen	saard	bedrijfs-middelen	credi-toraks		

3 inkoopdagboek 🏠

Oefening 1 p. 17

Inkoopdagboek

				btw		betalingen		
datum	doc. nr.	leverancier	total	credi-toraks	betug te volderen btw	vijsa	datum	bedrag
05-15	AF1	Medaglobe	2.400,00					
05-17	AFF	Electrobel	136,46					
05-22	AF5	Gamesmania	508,57					
05-24	AF4	Autospeed	302,62					
05-27	AF8	Brema	57,34					
05-28	AF9	Deconoma	1.355,93					
05-28	ICW	Brema	24,81					
05-30	AFT	Deconoma	120,33					
		total facturen						
		total CIW						

3 inkoopdagboek

Oefening 1 p. 17

		Maatstaf van heffing					btw		betalingen		
datum	doc. nr.	leverancier	totaal	handels- goederen	diensten en diverse goederen	aard	bedrijfs- middelen	credi- toren	bedrag	datum	bedrag
16-18	AF1	Medaglobe	2 400,00	2 050,25					430,55		
16-17	AF2	Electrabel	130,45		112,50	sluikendeel			23,55		
16-22	AF3	Gemameta	500,55	420,55					85,32	16-22	500,55
16-24	AF4	Autospeed	302,50		250,10	onderhoud			52,52		
16-27	AF5	Ename	97,34		80,45	sluikwerk			16,58		
16-28	AF6	Deconema	1 355,22			materialen	1 120,00		235,32		
16-29	CH1	Ename	-24,91			sluikwerk	-20,50		-4,31		
16-30	AF7	Deconema	120,32			bureaukosten	96,45		23,88		
		Totaal facturen	5 002,34	2 470,80	643,35		1 215,05		865,15		
		Totaal CH's	-24,91				-20,50		-4,31		

3 inkoopdagboek

Oefening 2 p. 18

		Maatstaf van heffing					btw		betalingen		
datum	doc. nr.	leverancier	totaal	handels- goederen	diensten en diverse goederen	aard	bedrijfs- middelen	credi- toren	bedrag	datum	bedrag

3 inkoopdagboek

Oefening 2 p. 18

		btw					betalingen				
datum	doc. nr.	leverancier	totaal	handels- goederen	diensten en diverse goederen	aard	bedrijfs- middelen	credi- toren	bedrag	datum	bedrag
10-01	AF1	Michele nv	1 912,71								
10-02	AF2	Duls nv	1 551,35								
10-05	CH1	Michela	-135,45								
10-10	AF3	Coeck nv	495,85								
10-15	AF4	Korriga nv	137,42								
10-20	CH2	Duls nv	-109,87								
10-25	AF5	Paarlous nv	2 553,42								
10-29	AF6	Amge Renaud nv	20 025,50								
		Totaal facturen									
		Totaal CH's									

3 inkoopdagboek

Oefening 2 p. 18

		Maatstaf van heffing					btw		betalingen		
datum	doc. nr.	leverancier	totaal	handels- goederen	diensten en diverse goederen	aard	bedrijfs- middelen	credi- toren	bedrag	datum	bedrag
10-1	AF1	Michela nv	1 912,71	1 502,72					321,94		
10-2	AF2	Duls nv	1 551,35			materialen	1 210,55		258,34		
10-5	CH1	Michela nv	-135,15				-115,05		-24,15		
10-10	AF3	Coeck nv	495,85	393,82					81,02	10-12	495,85
10-15	AF4	Korriga nv	137,42		113,75	advertentie			23,89		
10-20	CH2	Duls nv	-109,87			bureaukosten	90,80		-19,87		
10-25	AF5	Paarlous nv	2 553,42		2 115,25	sluikwerk			463,15		
10-29	AF6	Amge Renaud nv	20 025,50			bedrijfskosten	16 550,00		3 475,50		
		Totaal facturen	28 945,25	1 981,52	2 229,00		17 662,35		4 624,87		
		Totaal CH's	-244,02				-205,85		-43,22		

4 verkoopdagboek p. 20

verkoopdagboek

						maatstaf van heffing			btw		ontvangst		
datum	doc. nr	klijent	totaal	handelaarsdelen			bedrijfsmiddelen	credito-nota's	credito-nota's	betaling in contanten btw	wijze	datum	bedrag
				0%	12%	21%							

4 verkoopdagboek **verkoopfactuur**

MediaStore
 Liefestraat 22 2100 DEURNE
 Tel: 03 321 11 22
 Fax: 03 321 11 33
 E-mail: media@store.com
 KBC 733167189596
 IBAN BE05 7331 6710 8596
 BIC KBCBDE33
 ONZv: BTW BE 0256 156 968
 RPF: Activeren

Factuur nr: 122
 200...-02-18
 F. Oevers
 Unifweg 30
 2100 DEURNE
 ONZv: BTW BE 0951 851 255

Hoeveelheid	Omschrijving	Prijs / stuk	Totaal
12	Winkeltrekken	105,00	1 260,00
		MMH	1 260,00
		21 % BTW	264,00
Totaal te betalen in EUR:			1 524,00

4 verkoopdagboek **Oefening 1** p. 21

verkoopdagboek

						maatstaf van heffing						
datum	doc. nr	klijent	totaal	handelaarsdelen			bedrijfsmiddelen	credito-nota's				
				0%	12%	21%						

4 verkoopdagboek **Oefening 1** p. 21

verkoopdagboek

								btw		ontvangst	
datum	doc. nr	klijent	totaal	credito-nota's	te betalen btw	wijze	datum	bedrag			
10-04	VP10	Delen buke	1 174,50								
10-07	VP11	Comput m	1 546,20								
10-12	VP12	Bronn buke	1 179,75								
10-14	VP13	Delen buke	1 135,10								
10-15	K01	Winkelontvangsten	416,46								
10-16	VP13	Willems m	1 003,00								
10-18	K02	Winkelontvangsten	751,11								
10-20	VP14	Comput m	254,84								
			totaal factuur								
			totaal CN's								

4 verkoopdagboek														
Opdracht 1										p. 21				
verkoopdagboek														
			maatstaf van heffing				btw		ontvangsten					
datum	doc. nr	klanten	totaal	handelsgoederen			bedrijfs- middelen	crediti- nota's	crediti- nota's	terug te voordelen btw	wijze	datum	bedrag	
				6%	12%	21%								
0-04	VF10	Delia bvba	4 174,90			3 480,00						724,90		
0-07	VF11	Comput mv	1 546,20	1 459,79								87,50	10-07	1 546,20
0-12	VF12	Drema bvba	1 175,75				975,00					204,75		
0-14	UCN1	Delia bvba	-133,10					-110,00	-23,10					
0-15	K21	Winkel- ontvangsten	418,45			345,8						72,65	10-15	418,45
0-16	VF13	Willem mv	1 023,00				845,00					177,99	10-16	1 023,00
0-18	K22	Winkelont- vangsten	751,1			620,74						130,36	10-18	751,1
0-20	VF14	Comput mv	254,64			210,45						44,19		
		totaal factuur	2 347,82	1 459,79		4 027,05		1 820,00				1 441,92		
		totaal C/N's	-133,10					-110,00	-23,10					

4 verkoopdagboek													
Oefening 2										p. 22			
verkoopdagboek													
			maatstaf van heffing										
datum	doc. nr	klanten	totaal	handelsgoederen			bedrijfs- middelen	crediti- nota's	crediti- nota's	terug te voordelen btw	wijze	datum	bedrag
				6%	12%	21%							
		totaal factuur											
		totaal C/N's											

4 verkoopdagboek												
Oefening 2										p. 22		
verkoopdagboek												
			btw				ontvangsten					
datum	doc. nr	klanten	totaal	crediti- nota's	te betalen btw	wijze	datum	bedrag				
1-02	VF25	Alma bvba	544,50									
1-04	K21	winkelont- vangsten	741,07									
1-06	VF26	Messa bvba	805,02									
1-08	UCN2	Alma bvba	-85,24									
1-12	VF27	Triapo mv	1 990,50									
1-14	K22	winkelont- vangsten	370,00									
1-17	VF28	Roels bvba	1 191,06									
		totaal factuur										
		totaal C/N's										

4 verkoopdagboek														
Oefening 2										p. 22				
verkoopdagboek														
			maatstaf van heffing				btw		ontvangsten					
datum	doc. nr	klanten	totaal	handelsgoederen			bedrijfs- middelen	crediti- nota's	crediti- nota's	terug te voordelen btw	wijze	datum	bedrag	
				6%	12%	21%								
1-02	VF25	Alma bvba	544,50			450,00						94,50	11-02	544,50
1-04	K21	winkelont- vangsten	741,07			612,06						129,01	11-04	741,07
1-06	VF26	Messa bvba	805,02			665,00						139,82	11-06	805,02
1-08	UCN2	Alma bvba	-85,24					-85,05	-2,95					
1-12	VF27	Triapo mv	1 990,50			1 650,00						345,50		
1-14	K22	winkelont- vangsten	370,00			305,55						21,23	11-14	370,00
1-17	VF28	Roels bvba	1 191,06			964,35						206,71	11-17	1 191,06
		totaal factuur	5 896,22			3 713,10		1 050,00				807,8		
		totaal C/N's	-85,24					-85,05	-2,95					

Oefeningen

dagboeken p. 24

In welk dagboek worden volgende verrichtingen ingevuld?

10-11	AF10	Handelsgoederen 755,25 EUR excl. 21% btw, All bvba	
10-12	VF30	Handelsgoederen 245,85 EUR excl. 21% btw, Cools nv	
10-14	AF11	Printer 198,25 EUR excl. 21% btw, Bahloul nv	
10-15	KB11	Winkelontvangsten 266,75 EUR excl. 6% btw	
10-17	ICN1	Teruggzendng goederen 46,63 EUR excl. 21% btw, all bvba	
10-19	UCN1	Er werden voor 95,14 EUR excl. 21% btw niet geleverd, Cools nv	
10-21	VF31	Bureautafel 302,10 EUR excl. 21% btw, De keersmaecker, nv	
10-23	KB12	Dagontvangsten handelsgoederen 304,36 EUR excl. 21% btw	
10-25	AF12	Handelsgoederen contant gekocht voor 162,64 EUR, Erdem bvba	
10-27	VF32	Handelsgoederen 895,20 EUR excl. 6% btw, Guardado Potillo nv	
10-28	AF13	Receptie opendeur: 1 050,50 EUR excl. 21% btw, Robeyns bvba	
10-30	UCN2	De Keersmaecker stuurt HG voor 55,85 EUR excl. 21% btw terug	
10-30	ICN2	Lichte beschadiging printer, korting 45,00 EUR excl. 21% btw	
10-31	AF14	Herstelling computer 105,00 EUR excl. 21% btw	
11-01	VF33	Computertafel 200,00 EUR excl. 21% btw	
11-02	AF15	Handelsgoederen 385,50 EUR excl. 6% btw	

Oefeningen

Klasseren p. 24

inkoopdagboek		verkoopdagboek			
10-11	AF10	Aliil bvba	10-12	VF30	Cools nv
10-14	AF11	Bahloul nv	10-15	KB11	winkelontvangsten
10-17	ICN1	Aliil bvba	10-19	UCN1	Cools nv
10-25	AF12	Erdem bvba	10-21	VF31	De Keersmaecker
10-28	AF13	Robeyns bvba	10-23	KB12	Winkelontvangsten
10-30	ICN2	Bahloul nv	10-27	VF32	Guardado Potillo
10-31	AF14	Van Dyck nv	10-30	UCN2	De Keersmaecker
11-02	AF15	Yoka Elena bvba	11-01	VF33	Van Kerkhoven nv

5 leveranciers- en klantenkaarten

leverancierskaart p. 27

Bekijk de leverancierskaart.

Wat zie je?

Welke gegevens zijn ingevuld?

Leverancierskaart				Nr. 01		
naam: Vobis nv		ONDnr. BTW BE0456.888.321				
adres: Boomsessesteenweg 23, 2630 Aartselaar		contactpersoon: Mevr. Maes (zaakvoerster)				
tel.: 03 288 60 14		fax: 03 288 60 14				
@ vobis@telenet.be		Fin.rek. 979-9462478-36				
IBAN BE46979946247896		BIC ARSPBE22				
datum	doc.	omschrijving	totaal	betalingen		
				datum	wijze	bedrag
09-20	AF51	telefoon	1 100,00	10-20	B	1 100,00

5 leveranciers- en klantenkaarten

Oefening 1 p. 27

Leverancierskaart				Nr. 01		
naam: Vobis nv		ONDnr. BTW BE0456.888.321				
adres: Boomsessesteenweg 23, 2630 Aartselaar		contactpersoon: Mevr. Maes (zaakvoerster)				
tel.: 03 288 60 14		fax: 03 288 60 14				
@ vobis@telenet.be		Fin.rek. 979-9462478-36				
IBAN BE46979946247896		BIC ARSPBE22				
datum	doc.	omschrijving	totaal	betalingen		
				datum	wijze	bedrag
09-20	AF50	computer	1 452,00	10-20	B	1 452,00

5 leveranciers- en klantenkaarten p. 28

Oefening 1

Leverancierskaart Nr. 01

naam: Alma bvba		ONDnr. BTW BE0789.222.345	
adres: Lelestraat 2, 9000 Gent		contactpersoon: Dhr. Willems	
tel.: 09 271 33 21			
fax: 09 271 33 22			
@			
Fin.rek. 000-0935912-56			
IBAN BE20 0000 9359 1256		BIC BPOTDE1	

datum	doc.	omschrijving	totaal	betalingen		
				datum	wijze	bedrag
03-25	VF203	handelsgoederen	2 928,20			

5 leveranciers- en klantenkaarten p. 28

Oefening 2

Leverancierskaart Nr. 02

naam: Decorama nv		ONDnr. BTW BE0236.525.753	
adres: Koninginnendreef 365, 2300 Turnhout		contactpersoon:	
tel.: 014 21 22 23			
fax: 014 22 55 66			
@ deco@rama.com			
Fin.rek. 3020-0917680-33			
IBAN BE79 3200 917680-33		BIC BBRVBEBB	

datum	doc.	omschrijving	totaal	betalingen		
				datum	wijze	bedrag
09-28	AF6	winkelrekken	1 355,93			
09-30	AF7	bureaustoel	120,33			

5 leveranciers- en klantenkaarten p. 28

Oefening 2

Klantenkaart Nr. 02

naam: Comput nv		ONDnr. BTW BE0321.957.153	
adres: Dambruggedreef 33, 2000 Antwerpen		contactpersoon:	
tel.: 03 236 85 05			
fax: 03 236 84 50			
@ comput@info.com			
Fin.rek. 979-1372411-60			
IBAN BE73 9791 3724 1160		BIC ARSPBE22	

datum	doc.	omschrijving	totaal	betalingen		
				datum	wijze	bedrag
10-07	VF11	handelsgoederen	1 546,28	10-20	K	1 546,28
10-20	VF14	handelsgoederen	254,64			

6 financieel dagboek

rekeninguittreksel

Welke gegevens komen in het financieel dagboek?

ING zichtrekening EUR

IBAN BE13 3300 2567 4639 20100-01-20

EFP-shopping 16/001

Datum	omschrijving	valuta	bedrag
		Vorig saldo	758,00
01-18	Afhaling in contanten	01-18	500,00-
01-19	Overschrijving van Patex Factuur 13		245,50+
	Nieuw saldo		503,50

ING BIC BBRUBEBB

6 financieel dagboek p. 29

Oefening 1

Financieel dagboek

			bank			Bank van de Post			kas		
datum	doc. nr.	omschrijving	+	-	totaal	+	-	totaal	+	-	totaal

6 financieel dagboek p. 30

Oefening 1

Financieel dagboek

			bank		
datum	doc. nr.	omschrijving	+	-	totaal

6 financieel dagboek p. 30

Oefening 1

Financieel dagboek

			Bank van de Post		
datum	doc. nr.	omschrijving	+	-	totaal
10-01	B1P1K1	beginsaldo			
10-02	K2	Winkelontvangsten			
10-04	BA2	Lemmens (AF10)			
10-07	PA2	Callens (VF50)			
10-10	K3	Privé opname			
10-12	BA3	Volders (VF50)			
10-16	PA3	Davids (AF11)			
10-18	K4	Smits (VF52)			
		totaal			

6 financieel dagboek p. 30

Oefening 1 pagina 30

Financieel dagboek

			kas		
datum	doc. nr.	omschrijving	+	-	totaal
10-01	B1P1K1	beginsaldo			
10-02	K2	Winkelontvangsten			
10-04	BA2	Lemmens (AF10)			
10-07	PA2	Callens (VF50)			
10-10	K3	Privé opname			
10-12	BA3	Volders (VF50)			
10-16	PA3	Davids (AF11)			
10-18	K4	Smits (VF52)			
		totaal			

6 financieel dagboek											
Oefening 1										p. 30	
Financieel dagboek											
		bank			Bank van de Post			kas			
datum	doc. nr.	omschrijving	+	-	totaal	+	-	totaal	+	-	totaal
10-01	B1P1 K1	begheeld	9 000,00		9 000,00	7 250,00		7 250,00	1 065,00		1 065,00
10-02	K2	Winkelbonnen geven							250,00		1 315,00
10-04	B42	Lemmens (AF12)		345,00	9 795,00						
10-07	P42	Celene (VF50)				325,50		7 575,50			
10-10	K3	Prijs opname							80,00		1 395,00
10-12	B43	Voldere (VF91)	225,50		9 990,50						
10-16	P43	Deide (AF11)				645,00		8 230,50			
10-18	K4	Sinta (VF32)							105,75		1 390,00
		totaal	9 225,50	345,00	9 990,50	7 975,50	645,00	8 230,50	1 440,75	80,00	1 390,00

11.2 Bijlage 2

Handel-burotica–verrichtingen met balansrekeningen

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met verrichtingen met de balansrekeningen, liquide middelen en termijndeposito's. De leerlingen kunnen een redeneringsschema, een grootboek en een journaal invullen.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.2 boekhouden.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch

Materiaal:

- digitaal bord;
- internet;
- computer met notebooksoftware;
- MASSY, M. JANSSENS, M. *Optimum 2.2 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.77-105.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

- K1: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat liquide middelen zijn.
- K2: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat debiteren is.
- K3: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat crediteren is.
- K4: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat een interne overboeking is.
- K5: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat kapitaliseren is.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen aangeven aan welke zijde van de balans liquide middelen staat.
- V2: De leerlingen kunnen een rubriek terugvinden in het MAR.
- V3: De leerlingen kunnen 4 rekeningen opsommen uit het MAR waar gelden ontstaan die direct beschikbaar zijn.
- V4: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wanneer iemand een creditbericht van de bank krijgt.
- V5: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wanneer iemand een debetbericht van de bank krijgt.
- V6: De leerlingen kunnen twee tarieflijsten met elkaar vergelijken en 2 verschillen geven. (LL3)
- V7: De leerlingen kunnen uit een tabel afleiden hoeveel verrichtingen er mogen plaatsvinden.
- V8: De leerlingen kunnen aan de hand van een rekeninguittreksel zeggen welke rekening vermindert en vermeerderd
- V9: De leerlingen kunnen aan de hand van een document een redeneringsschema invullen.

(LL4)

V10: De leerlingen kunnen aan de hand van een document een grootboek/T-rekeningen invullen. (LL4)

V11: De leerlingen kunnen aan de hand van een document het journaal invullen. (LL4)

V12: De leerlingen kunnen het jaarverslag op de website van Delhaize terugvinden.

V13: De leerlingen kunnen in het jaarverslag opzoeken hoeveel liquide middelen er waren op 31 december. (LL3)

V14: De leerlingen kunnen minstens twee kernwoorden geven over sparen.

V15: De leerlingen kunnen aan de hand van een tekst uitleggen waaruit de opbrengst van Een termijnrekening bestaat.

V16: De leerlingen kunnen aan de hand van een tekst uitleggen wat ze met de opbrengst van een termijnrekening kunnen doen.

V17: De leerlingen kunnen in een balans de rubriek aanduiden waar de termijnrekeningen zich bevindt.

Attitudes:

A1: De leerlingen zijn bereid om zelfstandig te werken.

A2: De leerlingen zijn bereid om getallen af te ronden op twee cijfers na de komma. (GS25)

A3: De leerlingen zijn bereid om het redeneringsschema op een correcte manier in te vullen. (GS4, 25)

A4: De leerlingen zijn bereid om het grootboek op een correcte manier in te vullen. (GS4, 25)

A5: De leerlingen zijn bereid om het journaal op een correcte manier in te vullen. (GS4, 25)

A6: De leerlingen zijn bereid om te controleren of de debetzijde gelijk is aan de creditzijde.

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

6 verrichtingen met balansrekeningen

6.1 Liquide middelen

6.1.1 Kas en financiële instellingen (Kredietinstellingen en Bank van de Post)

Verrichtingen in verband met de kas, kredietinstellingen en de Bank van de Post boekhoudkundig verwerken (betalingen, inningen, bankkosten ...).

6.1.2 Interne overboekingen

De noodzaak van de rekening interne overboekingen toelichten en interne overboekingen gebruiken bij transfers tussen kas, kredietinstellingen en Bank van de post.

6.2 Termijndeposito's

De verschillende stappen in de levensloop van een termijndeposito (aangaan van de belegging, ontvangen van intresten, afsluiten van de termijndeposito) boekhoudkundig registreren.

VOET

Gemeenschappelijke stam

4 De leerlingen blijven, ondanks moeilijkheden, een doel nastreven.

25 De leerlingen stellen kwaliteitseisen aan hun eigen werk en aan dat van anderen.

Leren leren

3 De leerlingen kunnen uit gegeven informatiebronnen en kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

4 De leerlingen kunnen zinvol inoefenen en herhalen.

6 CONCRETE UITWERKING

Inhoud verwerven

bordpagina 1

titelpagina

bordpagina 2

inhoudstabel

bordpagina 3

We starten met het artikel dat de leerlingen in hun werkboek kunnen terugvinden op pagina 77. We lezen klassikaal het artikel. Het is de bedoeling dat de leerlingen uit het artikel kunnen afleiden wat liquide middelen zijn. Onder het artikel staan enkele vragen. Het antwoord wordt zichtbaar als er op geklikt wordt. De leerkracht kan ook enkele belangrijke kernwoorden of zinnen aanduiden in de tekst.

bordpagina 4

Er wordt een antwoord gegeven op twee vragen. Het antwoord van de eerste vraag wordt zichtbaar als er op geklikt wordt. Er staat ook een afbeelding van een boek langs deze vraag. Als er op dit boek geklikt wordt, dan opent het MAR. De leerkracht kan tonen waar ze de rekeningen terugvinden.

Het antwoord op vraag 2, staat in de tabel. Er worden per rekening twee vakjes geopend. Zo wordt het antwoord stap voor stap zichtbaar.

bordpagina 5

Op deze bordpagina staan enkele vragen. De antwoorden staan achter de grijze kaders. Ze worden zichtbaar, als er op geklikt wordt.

bordpagina 6 en 7

Toon deze twee bordpagina's naast elkaar. Op de linkerbordpagina staan de tarieven van 2012 en op de rechterbordpagina staan de tarieven van 2015. Het is de bedoeling dat we de tarieflijsten gaan vergelijken en de bijhorende vragen oplossen.

bordpagina 8 en 9

Op deze bordpagina staat een rekeninguittreksel. Het is de bedoeling dat we deze gaan verwerken in het redeneringsschema en in het journaal.

bordpagina 10, 11

Op deze bordpagina wordt er meer informatie gegeven over de Bank van De Post en kassen.

bordpagina 12

Op deze bordpagina staat een kasdocument van een bakkerij. De leerlingen moeten met behulp van dit document enkele vragen oplossen. De leerkracht kan gegevens aanduiden op het document.

bordpagina 13

Op deze bordpagina staat een verrichting die geboekt moet worden. Er staan al enkele T-rekeningen en het redeneringsschema is ook al ingevuld. Het is de bedoeling dat de leerlingen de verrichting gaan boeken. Er is plaats voorzien om de vierde T-rekening te tekenen.

bordpagina 14

Het is de bedoeling dat de leerlingen de journaalposten invullen. De leerlingen kunnen dit zelfstandig doen. Als de leerlingen klaar zijn, kunnen we vak per vak overlopen.

bordpagina 15

De leerlingen leren wat een interne overboeking is aan de hand van een tekst. De leerlingen leggen in hun eigen woorden uit wat een interne overboeking is en vullen vervolgens het redeneringsschema in.

bordpagina 16

Op deze bordpagina staat het volgend rekeninguittreksel. Het is de bedoeling dat de leerlingen het redeneringsschema invullen. Vervolgens worden de T-rekeningen besproken.

bordpagina 17 en 18

Op deze bordpagina staat de oplossing voor een interne overboeking. Het redeneringsschema is al ingevuld. De leerlingen moeten aan de hand van dit redeneringsschema de T-rekeningen en de journaalpost invullen.

Inhoud verdiepen*bordpagina 19 -28*

Op deze bordpagina's staan de verbeterde oefeningen van in het werkboek. Deze oefeningen kunnen klassikaal gemaakt worden. Eventueel kunnen de leerlingen de oefeningen zelfstandig maken en vervolgens worden de oefeningen verbeterd aan de hand van de bordpagina's. Bij elke oefening staat een timer. Als de leerlingen zelfstandig werken, dan kunnen deze gebruikt worden als tijdsaanduiding.

bordpagina 29

De leerlingen weten wat sparen is. Aan de hand van de woordspin herhalen we de leerstof.

bordpagina 30

Op deze bordpagina staat extra informatie over de termijnrekening en de tarieven. De leerkracht kan de belangrijkste informatie overlopen.

bordpagina 31 en 32

Projecteer deze bordpagina's naast elkaar. Er staan twee tabellen die dezelfde informatie weergeven, maar van een ander jaartal. Er zijn enkele verschillen, we bespreken deze klassikaal. Vervolgens moeten de leerlingen aan de hand van de extra informatie en de tabellen enkele vragen oplossen.

bordpagina 33

Op deze bordpagina staat het rekeninguittreksel. De leerlingen moeten aan de hand van dit document enkele vragen oplossen. Het antwoord op de eerste vraag kan aangeduid worden op het document. De antwoorden op de andere twee vragen worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 34

Deze verrichting moet geboekt worden. We vullen het redeneringsschema en de T-rekeningen klassikaal in.

bordpagina 35 en 36

Op deze bordpagina staat het vervolg van de oefening. Bovenaan staat het document dat de leerlingen moeten boeken. De antwoorden staan al in de bordpagina. Deze worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 37 en 38

Op deze bordpagina's staan rekeninguittreksels. De leerlingen moeten aan de hand van deze document en enkele vragen oplossen. Het antwoord op de eerste vraag kan aangeduid worden op het document. De antwoorden op de andere twee vragen worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

Inhoud creëren

bordpagina 39-47

Op deze bordpagina's staan de oplossingen van de oefeningen in het boek. Het gaat steeds om het redeneringsschema, het grootboek of het journaal. De antwoorden worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 48

Op deze bordpagina staat een deel van het jaarverslag van Belgacom (2011). De leerlingen bekijken deze balans en zeggen in welke rubriek ze de termijnrekeningen kunnen terugvinden. De leerkracht markeert deze rubriek.

bordpagina 49

Om het hoofdstuk af te sluiten houden we een kleine quiz over de theorie.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- internet;
- Delhaize Group, *jaarverslag 2014*, internet, 2015, (geraadpleegd op 27 mei 2015 via http://www.delhaizegroup.com/Portals/0/Documents/Annual%20Reports/2014/150403_DLZ_RA14_NL_WEB.pdf);
- MASSY, M. JANSSENS, M. *Optimum 2.2 boekhouden*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.77-105.

8 SUGGESTIES

Maak steeds één oefening klassikaal, vervolgens kunnen de leerlingen de overige oefeningen zelfstandig maken. De timers die bij de oefeningen staan, kunnen gebruikt worden als tijdsaanduiding.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

Verrichting met balansrekeningen

Inhoud

- 1 liquide middelen
 - 1.1 inleiding
 - 1.2 groep 55 kredietinstellingen
 - 1.3 bankkosten
 - 1.4 groep 56 Postcheque en girodienst
 - 1.5 groep 57 kassen
 - 1.6 interne overboekingen
- 2 termijndeposito's
- 3 quiz

1.1 inleiding P. 77

liquide middelen

Griekse telecomoperator moet satelliet verkopen door crisis
 De grootste Griekse telecomoperator OTE (Hellenic Telecommunications) is door de schulden crisis en een gebrek aan liquide middelen verplicht om zijn telecosatelliet HellasSat te verkopen. OTE kampt met 5 miljard euro schulden die tegen 2014 moeten terugbetaald worden. Het bedrijf kan hiervoor geen krediet afsluiten bij de banken, want die zitten zelf met een tekort aan liquide middelen.
 Als er geen wijziging komt van het Griekse bankstelsel, zullen er maatregelen moeten worden genomen', verwijst algemeen directeur Michael Tsomaz naar het feit dat er gewoonweg geen kredieten meer worden verstrekt in het land.
 Het telecombedrijf zou de volgende jaren ook moeten in de lanen van het personeel. Omslagen zouden er niet vallen, maar natuurlijke afvloeiingen zullen worden gestimuleerd. De satelliet is actief sinds 2000. (jdp/vam)
Bron: POC Laatste Nieuws, 19 januari 2012

Wat bedoelt men met liquide middelen?

Ze staan op de actiefzijde/passiefzijde van de balans.

1.1 inleiding P. 78

rekeningen

In welke klasse van het MAR vind je de liquide middelen terug?

Op welke rekeningen in het MAR staan gelden die direct beschikbaar zijn?

MAR-rekeningen	rekening
55	kredietinstellingen
55000	bank R/C
55100	KBC R/C
56000	bank van de Post
57000	kas

De rekeningen debiteer je bij een vermeerdering/vermindering en crediteer je bij een vermeerdering/vermindering.

D 55000 Bank R/C	C
(BS) +	-

1.2 groep 55: kredietinstellingen

kredietinstellingen P. 79

Wanneer krijg je een creditbericht van je bank?

Wat moet je dan doen met de rekening 55000?

Wanneer krijg je een debetbericht van je bank?

Wat moet je dan doen met de rekening 55000?

Als er geld van onze rekening gaat, dan krijgen we een debetbericht. Verklaar dit.

1.3 bankkosten

tarieflijst 2012 P. 79

1.2. ZICHTREKENINGEN ENKEL VOOR PROFESSIONEEL GEBRUIK
Deze zichtrekeningen mogen enkel worden gebruikt door natuurlijke personen enkel handelend voor professionele doeleinden, door rechtspersonen en door feitelijke verenigingen.

1.2.2. BUSINESS CLASSIC ZICHTREKENING¹¹
Trimestrieel forfait voor nationaal betalingsverkeer 12,50 EUR
Bovenstaand forfait wordt met 4,00 EUR per trimester verhoogd indien er minder dan 6 elektronische verrichtingen worden gedaan in de loop van het trimester. In dit forfait zijn volgende diensten inbegrepen:
• 30 manuele verrichtingen¹¹ per trimester
• onbeperkt aantal elektronische verrichtingen¹²
• 6 geldafhalingen aan niet-Delta Lloyd Bank-geldautomaten in België per trimester + gratis DeltaWeb (online banking)
Andere verrichtingen (buiten forfait): zie 1.1.7.

¹¹ Manuele verrichtingen
• geldafhalingen < 250 EUR aan een Delta Lloyd Bank-loket,
• uitgiffen van cheques,
• betalingsopdrachten uitgevoerd aan een Delta Lloyd Bank-loket.
¹² Elektronische verrichtingen
• domiciliëringen en bestendige opdrachten,
• overschrijvingen uitgevoerd via DeltaWeb, PC-banking, Isabel, Delta Lloyd Bank-automaat,
• betalingen met debetkaart,
• herladingen van Proton en prepaidkaarten voor gem',
• geldafhalingen aan Delta Lloyd Bank-geldautomaten,
• geldafhalingen aan geldautomaten in een land van de eurozone,
• debiteringen van de maandelijkse uitgavenstaten van kredietkaarten.

1.1.7. VERRICHTINGEN

Manuele verrichting ¹¹	2,00 EUR
Elektronische verrichting ¹²	0,10 EUR
Afhaling aan niet-Delta Lloyd Bank-geldautomaten in België	0,15 EUR
Geldafhaling aan een Delta Lloyd Bank-loket > 250 EUR	Gratis
Verwerking dringende overschrijving	6,00 EUR
Verwerking onbetaalde cheque	20,00 EUR
Verwerking onbetaalde overschrijving	10,00 EUR
Verwerking annulering overschrijving	15,00 EUR
Verwerking onbetaalde domiciliëring of bestendige opdracht	5,00 EUR

1.3 bankkosten

tarieflijst 2015 P. 79

1.2. Zichtrekeningen voor professioneel gebruik
Deze zichtrekeningen mogen enkel worden gebruikt door natuurlijke personen enkel handelend voor professionele doeleinden, door rechtspersonen en door feitelijke verenigingen.

1.2.1. Business Classic Zichtrekening
Trimestrieel forfait 13,00 EUR¹¹
Bovenstaand forfait wordt met 4,00 EUR + btw per trimester verhoogd indien er minder dan 6 elektronische verrichtingen worden gedaan in de loop van het trimester.
Diensten inbegrepen in dit trimestrieel forfait:
- opening/beheer/afsluiting van de rekening
- 30 manuele verrichtingen¹¹
- onbeperkt aantal elektronische verrichtingen¹²
- 6 geldafhalingen aan niet-Delta Lloyd Bank-geldautomaten in België¹³
- gebruik van Online & Mobile Banking (inclusief briefwisseling)¹⁴
- opening/beheer/afsluiting zichtrekeningen in deviezen
- Isabel abonnement en verrichtingen
Andere verrichtingen (buiten forfait): zie 1.1.7.

1.1.7. Verrichtingen

Manuele verrichting ¹¹	1,65 EUR + btw
Elektronische verrichting ¹²	0,08 EUR + btw
Afhaling aan niet-Delta Lloyd Bank-geldautomaten in België	0,12 EUR + btw
Verwerking dringende overschrijving	6,00 EUR (incl. btw)
Verwerpingskosten onbetaalde cheque	20,00 EUR (incl. btw)
Verwerpingskosten onbetaalde overschrijving	10,00 EUR (incl. btw)
Verwerking annulering overschrijving	15,00 EUR (incl. btw)
Verwerpingskosten onbetaalde domiciliëring of bestendige opdracht	5,00 EUR (incl. btw)

1.3 bankkosten

rekeninguittreksel P. 80

KBC - Bedrijfsrekening EUR

IBAN BE65 7331 6710 8596 Afschrift nummer 24/001
MULTI MEDIA STORE bvba Datum afschrift: 201(X)-01-03

Datum	omschrijving	valuta	bedrag
		Vorig saldo	953,00
01-03	Af rekening kosten per 201(X)-12-31	01-03	24,50-
	Bijdrage rekening 201(X) + 1-01-01 tot 201(X) + 1-12-31		
		Nieuw saldo	928,50

KBC Bank NV BIC KREDEBB

De rekening 55100 vermindert/vermeerdert, hierdoor moeten we de rekening crediteren/debiteren.
Dit wordt geboekt op de debet/credit-zijde van de rekening 65000.

1.3 bankkosten

boekhoudkundige verwerking P. 80

document: BA1 KBC

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
Zichtrekening KBC (banktegoed vermindert)	KBC R/C	55100	24,50	A	-	C
beheerskosten (kosten stijgen)	kosten verbonden aan schulden	65000	24,50	K	+	D

65000 Kosten verbonden aan schulden

D	55100 KBC R/C	C	D	
---	---------------	---	---	--

01-03

1	65000	kosten verbonden aan schulden	24,50	
	55100	@KBC R/C		24,50
		BA1-KBC		

1.4 groep 56 Postcheque en girodienst

Bank van De Post P. 81

Bank & Verzekeringen

info:

- opgericht door de overheid;
- zorgt voor giraal betalingsverkeer;
- inningen en betalingen worden geboekt op de actiefrekening.

D	56000 Bank van De Post C	
(BS) +		-

1.5 Groep 57 Kassen

kassen P. 81

info:

- een betaling met kasgeld;
- een ontvangst van een klant die in de kas terecht komt;
- rekening 57000 Kas.

D	57000 Kas	C
(BS) +		-

1.5 Groep 57 Kassen

kasdocumenten P. 81-82

DAGSTAAT MAANDAG 2010-03-17

KASSALDO VORIGE DAG	2 123,53		
INKOMSTEN		UITGAVEN	
DAGONTVANGSTEN		BETAALDE FACTUREN	
Groep btw 6 %	1 143,61	Brouwers	77,65
Groep btw 12 %	2,20	Sileto bvba	95,99
Groep btw 21 %	8,80	Naenen bvba	102,41
Groep btw 0 %	142,30	Zeeandia	1 485,18
Totaal:	1 296,91	Totaal:	1 761,23
		OVERIGE BETALINGEN	
		De post	49,00
		Totaal:	49,00
A TOTAAL ONTVANGSTEN	3 420,44	B TOTAAL UITGAVEN	1 810,23
		OVER TE DRAGEN KASSALDO	1 610,21

Hoe wordt bijgehouden hoeveel broden er verkocht zijn?
Wat wil "Sileto bvba: 95,99 zeggen?"

1.5 Groep 57 Kassen P. 82
 boekhoudkundige verwerking

(1) 01-18 AF12 Aankoop bureelbenodigdheden voor 57,00 euro + 11,97 euro btw bij leverancier nv Dehaen.

document: KD23

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
kasgeld (aankoop bureelbenodigdheden)	kas	57000	68,97	A	-	C
leveranciers-schuld (kosten stijgen)	leveranciers	44000	68,97	P	-	D

D 41110 btw op aankopen C D leveranciers C
 (1) 11,97 68,97 (1)

61000 diensten en diverse goederen C
 D (1) 57,00

1.5 Groep 57 Kassen P. 83
 boekhoudkundige verwerking

Noteer de verrichtingen in de journaalposten.

(1) 01-18 AF12 Aankoop bureelbenodigdheden voor 57,00 euro + 11,97 euro btw bij leverancier nv Dehaen.

(2) 01-18 KD23 AF12 wordt betaald met kasgeld.

01-18

61000	diensten en diverse goederen	57,00	
41110	btw op aankopen	11,97	
1 44000	@leveranciers		68,97
	AF12-Dehaen nv		

01-18

44000	leveranciers	68,97	
2 57000	@kas		68,97
	KD23-Dehaen nv		

1.6 interne overboekingen P. 83
 oefening

Er is een tekort op de zichtrekening bij KBC. Er wordt 1 000,00 euro doorgestort van de ING-bankrekening naar de KBC-bankrekening.

Wat is een interne overboeking?

Vul het redeneringsschema in.

document: KD23

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
zichtrekening ING	ING R/C	55300	1 000,00	A	-	C
zichtrekening KBC	KBC R/C	55100	1 000,00	A	+	D

1.6 interne overboekingen P. 84
 oefening

Enkele dagen later krijg je dit rekeninguittreksel van KBC. Omdat er een document opgesteld is moet je dat ook boeken.

document: KD23

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
zichtrekening KBC	KBC R/C	55100	1 000,00	A	+	D
zichtrekening ING	ING R/C	55300	1 000,00	A	-	C

D 55300 ING R/C C D 551000 KBC R/C C
 1 000,00 (1) (1) 1 000,00
 1 000,00 (2) (2) 1 000,00

1.6 interne overboekingen P. 85

de oplossing
Gebruik rekening 58000 bij een interne overboeking. Het is een tegenrekening.

Document: BA21

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
zichtrekening ING	ING R/C	55300	1 000,00	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	1 000,00	A	+	D

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
zichtrekening KBC	KBC R/C	55100	1 000,00	A	+	D
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	1 000,00	A	-	C

Vul de T-rekeningen in.

D 55300 ING R/C C D 551000 KBC R/C C

D 58000 interne overboeking C

1.6 interne overboekingen P. 85

de oplossing
Gebruik rekening 58000 bij een interne overboeking. Het is een tegenrekening.

00:02

D 55300 ING R/C C D 551000 KBC R/C C

D 58000 interne overboeking C

00:05

06-12

58000	interne overboeking	1 000,00	
1 55300	@ ING R/C		1 000,00
	BA21 ING		

06-14

55100	KBC R/C	1 000,00	
2 58000	@ interne overboekingen		1 000,00
	BA95 KBC		

1.7 oefeningen P. 86

redeneringsschema's
Vul de onderstaande redeneringsschema's in aan de hand van de documenten.

00:08

01-08 KD2 1 000,00 euro kasgeld wordt op de zichtrekening BNP Paribas-Fortis geplaatst.

Document KD2-BNP Paribas-Fortis

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
kas	kas	57000	1 000,00	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	1 000,00	A	+	D

01-08 BPA22 Vooruitbetaling kosten basispakket bij de zichtrekening: 20,00 euro.

Document KD2-BNP Paribas-Fortis

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
beheerskosten	kosten verbonden aan schulden	65000	20,00	K	+	D
zichtrekening BP	Bank van de Post	56000	20,00	A	-	D

1.7 oefeningen P. 86-87

oefening 1: redeneringsschema's
Vul de onderstaande redeneringsschema's in aan de hand van de documenten.

01-09 BA23 Creditbericht van zichtrekening: 20,00 EUR.

Document KD2-BNP Paribas-Fortis

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	1 000,00	A	-	K
Zichtrekening BNP Paribas-Fortis	BNP Paribas-Fortis R/C	55200	1 000,00	A	+	D

01-09 VF11 Verkoop PS3-console aan Multi Media Store: 612,75 euro + 21% btw.

Document KD2-BNP Paribas-Fortis

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
verkoopen	verkoopen HG	70000	612,75	O	+	C
btw schuld	btw op verkoopen	45110	128,68	P	+	C
vorderingen	handels-debiteuren	40000	741,43	A	+	D

01-09 KD3 De klant betaalt cash.

Document KD2-BNP Paribas-Fortis

betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
kas	kas	57000	741,43	A	+	D
vorderingen	handels-debiteuren	40000	741,43	A	-	C

1.7 oefeningen P. 87

oefening 1: het grootboek
Vul het grootboek in.

00:05

D 57000 kas	C D 58000 interne overboekingen		C
D 56000 Bank van De Post	C	D 70000 verkopen HG	C
D 55200 BNP Paribas-Fortis R/C	C	D 70000 handelsdebiteuren	C
D 65000 Kosten verbonden aan schulden	C	D 45110 btw op verkopen	C

1.7 oefeningen P. 87

oefening 1: het journaal
Vul het journaal in.

00:10

01-08			
58000	interne overboekingen	1 000,00	
1 57000	@kas		1 000,00
	KD2-BNP Paribas-Fortis		
01-18			
55000	kosten verbonden aan schulden	20,00	
2 56000	@ Bank van De Post		20,00
	BPA22		
01-09			
55200	BNP Paribas-Fortis R/C		1 000,00
3 58000	@ Interne overboekingen		1 000,00
	BA23-BNP Paribas-Fortis		
01-09			
40000	handelsdebiteuren	741,43	
4 70000	@ verkopen HG		612,75
45110	btw op verkopen		128,68
	VF 11-MMS		
01-09			
57000	kas	741,43	
5 40000	@handelsdebiteuren		741,43
	KD3		

1.7 oefeningen P. 88

redeneringsschema
Vul het redeneringsschema in voor het onderstaande document.

00:02

ING zichtrekening EUR

IBAN BE13 3300 2567 4439 20100-01-17
EEP-shopping 15/001

Datum	omschrijving	valuta	bedrag
		Verig saldo	3 258,00
01-14	Europese overschrijving naar BE70 0000 1997 4825 – BPOIBEB1 EEP-shopping Aanzuiveren rekening	01-14	2 500,00 –
		Nieuw saldo	758,00

ING BIC BBRUBEBB

Document KD2-BNP Paribas-Fortis						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
Zichtrekening ING	ING R/C	55300	2 500,00	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	2 500,00	A	+	D

Waarom zou je een overschrijving naar de rekening van de Bank van de Post doen?

1.7 oefeningen P. 89

redeneringsschema
Vul het redeneringsschema in voor het onderstaande document.

00:02

01-18 Kasdocument 16: + 500,00 euro (afhaling cash geld bij ING)

Document KD2-BNP Paribas-Fortis						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
kas	kas	57000	500,00	A	+	D
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	500,00	A	-	C

1.7 oefeningen P. 89

redeneringsschema
Vul het redeneringsschema in voor het onderstaande document.

00:04

01-19 BPA1: Bank van De Post

Bank van De Post		Rekening EUR	
IBAN BE70 0000 1997 4825		Afschrift nummer 01/001	
EEP-shopping		Datum afschrift: 20100-01-19	
Datum	omschrijving	valuta	bedrag
		Vorig saldo EUR	220,00
01-14	Europese overschrijving van BE13 3300 2567 4439 - 88RUBEBB EEP-shopping Aanzuiveren rekening	01-14	2 500,00 +
01-15	Belating gedomicilieerde factuur Electrabel	01-15	275,54 -
		Nieuw saldo EUR	2 444,46
BIC BPOTBEB1			

Document KD2-BNP Paribas-Fortis						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
zichtrekening BP	Bank van De Post	56000	2 224,46	A	+	D
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	2 500,00	A	-	C
leveranciers-schuld	leveranciers	44000	275,54	P	-	D

1.7 oefeningen P. 90

redeneringsschema
Vul het redeneringsschema in voor het onderstaande document.

00:04

01-20 BA16 ING

ING		zichtrekening EUR	
IBAN BE13 3300 2567 4439		20100-01-20	
EEP-shopping		16/001	
Datum	omschrijving	valuta	bedrag
		Vorig saldo	758,00
01-18	Afhaling in contanten	01-18	500,00 -
01-19	Overschrijving van Patex Factuur 13		245,50 +
		Nieuw saldo	503,50
BIC BBRUBEBB			

Document KD2-BNP Paribas-Fortis						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
zichtrekening ING	ING R/C	55300	254,50	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	500,00	A	+	D
vorderingen	handels-debiteuren	40000	245,50	A	-	C

1.7 oefeningen P. 90

het journaal
Vul het journaal in.

00:08

01-17			
58000	interne overboeking	2 500,00	
1 55300	@ ING R/C		2 500,00
	BA15-ING		

01-18			
44000	leveranciers	275,54	
2 56000	Bank van De Post	2 224,46	
58000	@ interne overboekingen		2 500,00
	KD16-ING		

01-19			
44000	leveranciers	275,54	
3 56000	Bank van De Post	2 224,46	
58000	@ interne overboekingen		2 500,00
	BPA1 Electrabel/ING		

01-20			
58000	interne overboeking	500,00	
4 55300	@ ING R/C		254,50
40000	handelsdebiteuren		245,50
	BA16 ING (Patex)		

1.7 oefeningen P. 91

de balans

00:05

In miljoen EUR - op 31 december 2016	
Vastende activa	2 320
Voorraden	114
Handelsvorderingen	1 245
Teng te vorderen belastingen	198
Anderen vastende activa	143
Belangspijlen	45
Geldmiddelen en kasoprijvalenzen	580

belgacom	
Toelichting 14. Geldmiddelen en kasoprijvalenzen	
(in miljoen EUR)	
	Per 31 december
	2009
	2016
Vastende effecten	208
Kortetermijndeposito's	66
Kas en banktegoeden	38
Totaal	312

In welke rubriek staan de liquide middelen?
Hoeveel geld was er in de liquide?
Zoek op de website van Delhaize hoeveel geld ze liquide hebben op 31 december van het afgelopen jaar?

TIP: jaarverslag

2 termijndeposito's P. 93

Wat weet je nog over sparen?

~~sparen~~

2 termijndeposito's P. 93

termijnrekening:

- aparte rekening, verbonden aan de zichtrekening;
- minimum 125 euro, wordt belegt tot het einde van de looptijd;
- termijn van 5 dagen tot 10 jaar;
- na elk termijn kan het kapitaal terug opgenomen worden.

diensten en tarieven:

- intrest wordt vooraf bepaald, afhankelijk van de looptijd;
- op het einde van elk termijn wordt de intrest gestort;
- intrest kapitaliseren;
- roerende voorheffing.

2 termijndeposito's P. 94

indicatieve rente 2012

Indicatieve rente op jaarbasis (< 100 000 EUR)		
Looptijd	Brutorente	Nettorente
1 maand	1,00 %	0,79 %
3 maanden	1,05 %	0,83 %
6 maanden	1,10 %	0,87 %
1 jaar	1,30 %	1,03 %
2 jaar	1,55 %	1,22 %
3 jaar	1,85 %	1,46 %
4 jaar	2,15 %	1,70 %
5 jaar	2,50 %	1,98 %
6 jaar	2,75 %	2,17 %
7 jaar	3,05 %	2,41 %
...		
10 jaar	3,57 %	2,82 %

2 termijndeposito's P. 94

indicatieve rente 2015

Indicatieve rente op jaarbasis

Looptijd	Jaarlijkse rente-uitbetaling	
	Bruto rente	Netto rente
10 jaar	1,30%	0,98%
9 jaar	1,20%	0,90%
8 jaar	1,10%	0,83%
7 jaar	1,00%	0,75%
6 jaar	0,80%	0,60%
5 jaar	0,60%	0,45%

2 termijndeposito's

boekhoudkundige verwerking P. 95

01-20 BA26 KBC: -50 000,00 euro
(Overschrijving naar eigen rekening: termijnrekening op twee jaar.)

Van welke financiële rekening komt het geld?
Welke rekening moet je gebruiken?
Welke rekening vermindert?

2 termijndeposito's

boekhoudkundige verwerking P. 96

01-20 BA26 KBC: -50 000,00 euro
(Overschrijving naar eigen rekening: termijnrekening op twee jaar.)

Document BA26 KBC (jaar 2015)						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
zichtrekening	KBC R/C	55100	50 000,00	A	-	C
tussentijdse rekening	interne overboeking	58000	50 000,00	A	+	D

D 55100 KBC R/C C D 58000 interne overboeken C

2 termijndeposito's

boekhoudkundige verwerking P. 96

Je krijgt het onderstaande rekeninguittreksel.
Wat moet er gebeuren?
Je crediteert/debiteert rekening 53010.
Je boekt rekening 58000 tegen.

Document BA01 termijnrekening KBC (jaar 2015)						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/ K/O	+/-	D/C
termijnrekening	termijndeposito op meer dan 1 jaar	53010	50 000,00	A	+	D
tussentijdse rekening	interne overboeking	58000	50 000,00	A	-	C

2 termijndeposito's

boekhoudkundige verwerking P. 96-97

D 55100 KBC R/C C D 53010 termijndeposito's C

50 000,00 (1)

D 58000 interne overboeken C (1) 50 000,00

2015-01-20			
58000	interne overboeking	50 000,00	
1 55100	@ KBC R/C		50 000,00
	BA26 KBC R/C		

2015-01-22			
53010	termijndeposito's > 1 jaar	50 000,00	
2 58000	@ interne overboeken		50 000,00
	BA1 KBC termijnrekening		

2 termijndeposito's het ontvangen van interest

P. 98

KBC - Bedrijfsrekening EUR
IBAN BE65 7331 6710 8596 Afschrift nummer 10/001
MULTI MEDIA STORE bvba Datum afschrift: 201(X+1)-01-23

datum	omschrijving	valuta	bedrag
		vorig saldo	2 820,00
01-20	Rente termijnrekening 2 jaar BE92 7331 4805 0423	01-20	1 580,00+
	Bruto	2 000,00	
	Roerende voorheffing	420,00	
	Netto creditrente (zegelrecht ten laste van KBC)	1 580,00	
		nieuw saldo	4 400,00

KBC Bank NV BIC KREDBEBB

Wanneer ontvang je de rente?
Op welke rekening komt de opbrengst?
Waarom?

Welke drie groepen van opbrengsten ken je?

2 termijndeposito's het afsluiten van de termijnrekening

P. 99

2017-01-20 Op de vervaldag van de termijnrekening op twee jaar, krijg je onderstaand rekeninguittreksel.

KBC - Bedrijfsrekening EUR
IBAN BE65 7331 6710 8596 Afschrift nummer 16/001
MULTI MEDIA STORE bvba Datum afschrift: 201(X+2)-01-20

datum	omschrijving	valuta	bedrag
		vorig saldo	1 720,00
01-20	Rente termijnrekening 2 jaar BE92 7331 4805 0423 - KREDBEBB	01-20	1 580,00+
	Bruto	2 000,00	
	Roerende voorheffing	420,00	
	Netto creditrente (zegelrecht ten laste van KBC)	1 580,00	
01-20	Vereffening termijnrekening 2 jaar BE92 7331 4805 0423 - KREDBEBB	01-20	50 000,00+
		nieuw saldo	53 300,00

KBC Bank NV BIC KREDBEBB

Welke twee boekhoudkundige verrichtingen kan je hieruit afleiden?

2 termijndeposito's de zichtrekening aanpassen

P. 100

2017-01-20 BA16 KBC +50 000,00 euro

Document BA16 KBC (jaar 2017)						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
zichtrekening	KBC R/C	55100	50 000,00	A	+	D
tussentijdse rekening	interne overboeking	58000	50 000,00	A	-	C
D	55100 KBC R/C	C	D	58000 interne overboeken		C

2 termijndeposito's de termijnrekening afsluiten

P. 100-101

Je krijgt onderstaand rekeninguittreksel.

Boek dit.

KBC - Termijnrekening EUR
IBAN BE92 7331 4805 0423 Afschrift nummer 01/001
MULTI MEDIA STORE bvba Datum afschrift: 201(X+2)-01-21

datum	omschrijving	valuta	bedrag
		vorig saldo EUR	50 000,00
01-20	Vereffening termijnrekening 2 jaar BE92 7331 4805 0423 - KREDBEBB	01-20	50 000,00-
		nieuw saldo	0,00

KBC Bank NV BIC KREDBEBB

Document BA01 termijnrekening KBC jaar 2017						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
termijnrekening	termijndeposito > 1 jaar	53010	50 000,00	A	-	C
tussentijdse rekening	interne overboeking	58000	50 000,00	A	+	D
D	55100 KBC R/C	C	D	58000 interne overboeken		C

2 termijndeposito's

de termijnrekening afsluiten P. 101

Vul de T-rekeningen verder aan.

53010 termijndeposito		58000 interne overboekingen	
D	> 1 jaar	C	D
50 000,00			50 000,00

D	551000 KBC R/C	C
50 000,00		

2017-01-20			
55100	KBC R/C	50 000,00	
1	58000 @ interne overboekingen		50 000,00
	BA16 KBC zichtrekening		

2015-01-22			
58000	interne overboekingen	50 000,00	
2	53010 @ termijndeposito's > 1 jaar		50 000,00
	BA1 KBC termijnrekening		

2 termijndeposito's

oefeningen P. 101

Wat zou er veranderen als je de interest kapitaliseert?

Er wordt dus steeds geen interest meer ontvangen. De boeking van de rente gebeurt alleen maar op de vervaldag van de termijnrekening.

2 termijndeposito's

oefeningen P. 102

Boek de onderstaande verrichtingen.

00:05

2015-01-08 KD21 Openen rekening op 1 jaar bij ING, brutorente 1,30%. Het kasgeld wordt op de termijnrekening gestort: 7 500,00 euro.

Document KD21						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
kas	kas	57000	7 500,00	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	7 500,00	A	+	D

2015-01-09 BA01 termijnrekening 1 jaar ING + 7 500,00 euro.

Document BA01-termijnrekening ING						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
termijn-deposito	termijn-deposito > 1 maand ING	53130	7 500,00	A	+	D
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	7 500,00	A	-	C

2 termijndeposito's

oefeningen P. 102

Boek de onderstaande verrichtingen.

00:05

2015-01-08 BA12 Zichtrekening interest termijnrekening ING: Bruto 97,50 euro. overschrijving van termijnrekening 7 500,00 euro.

Document KD21						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
Zichtrekening ING	ING R/C	55300	7 577,02	A	+	D
brutorente	Opbrengst uit vlottende activa	75100	97,50	O	+	C
roerende voorheffing	verschuldigde of gestorte belastingen	67000	20,48	K	+	D
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	7 500,00	A	-	C

2015-01-09 BA01 opheffing termijnrekening 1 jaar ING.

Document BA01-termijnrekening ING						
betekenis	rekening	rekening-nummer	bedrag	A/P/K/O	+/-	D/C
termijn-rekening ING	termijn-deposito > 1 maand ING	53130	7 500,00	A	-	C
tegenrekening boeken	interne overboeking	58000	7 500,00	A	+	D

2 termijndeposito's

oefeningen P. 103
Vul de T-rekeningen in.

00:05

D	57000 kas	C	D	58000 interne overboekingen	C
D	53130 termijndeposito's op > 1 maand ING	C	D	55300 ING R/C	C
D	75100 opbrengsten uit vlottende activa	C	D	67000 verschuldigde of gestorte belastingen of voorheffingen	C

2 termijndeposito's

oefeningen P. 103
Vul het journaal in.

00:08

2015-01-08			
58000	interne overboekingen	7 500,00	
1 57000	@ kas		7 500,00
	KD21		
2015-01-09			
53130	termijndeposito's > 1 maand ING	7 500,00	
2 58000	@ interne overboekingen		7 500,00
	BA01-termijnrekening ING		
2015-01-08			
55300	ING R/C	7 577,02	
67000	verschuldigde of gestorte belasting en voorheffing	20,48	
3 75100	@ opbrengsten uit vlottende activa		97,50
58000	interne overboekingen		7 500,00
	BA1-zichtrekening ING		
2015-01-09			
58000	interne overboekingen	7 500,00	
4 53130	@ termijndeposito's > 1 maand ING		7 500,00
	BA1 termijnrekening ING		

2 termijndeposito's

oefeningen P. 104-105
Stel het grootboek op voor de documenten die je kan terugvinden op pagina 104 en 105.

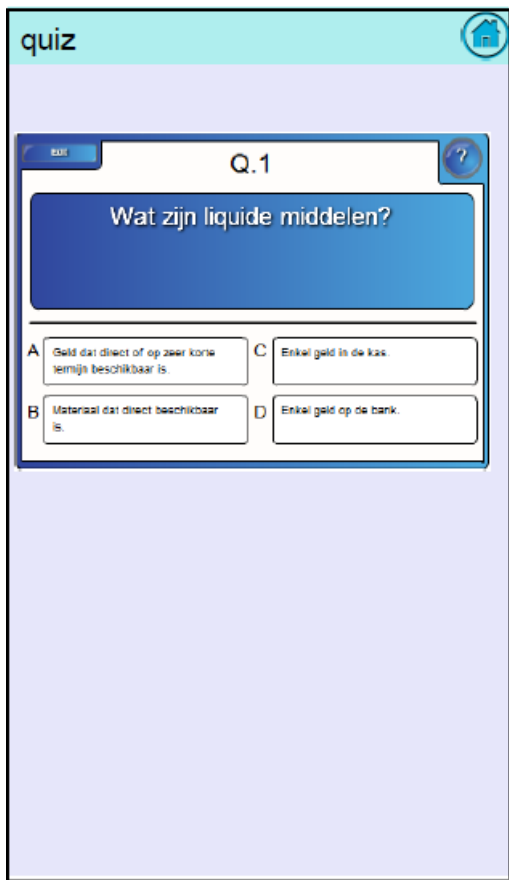
00:05

D	55300 ING R/C	C	D	58000 interne overboekingen	C
D	53130 termijndeposito's op > 1 maand ING	C	D	55300 ING R/C	C
D	75100 opbrengsten uit vlottende activa	C			

2 termijndeposito's

oefeningen P. 105
Onder welke rubriek staan de termijnrekeningen?

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2010	2011
ACTIVA		
VASTE ACTIVA	6.183	6.217
Goodwill	2.337	2.323
Immateriële vaste activa met beperkte levensduur	1.190	1.155
Materiële vaste activa	2.348	2.401
Geassocieerde ondernemingen	2	3
Andere deelnemingen	26	31
Uitgestelde belastingvorderingen	158	121
Pensioenactiva	2	2
Andere vaste activa	122	180
VLOTTENDE ACTIVA	2.326	2.095
Voorraden	114	116
Handelsvorderingen	1.246	1.328
Terug te vorderen belastingen	198	143
Andere vlottende activa	142	152
Beleggingen	43	36
Geldmiddelen en kasequivalenten	584	320
TOTAAL ACTIVA	8.511	8.312

11.3 Bijlage 3

Handel-burotica–Handel en handelaar

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met de functies van de handel en de handelaar. Er is geen specifieke voorkennis nodig voor dit onderwerp.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 handelseconomie.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch**Materiaal:**

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- internetverbinding;
- eMindMaps;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.108-133.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

- K1: De leerlingen kunnen het begrip handel omschrijven.
- K2: De leerlingen kunnen het begrip handelaar omschrijven.
- K3: De leerlingen kunnen het begrip import omschrijven.
- K4: De leerlingen kunnen het begrip export omschrijven.
- K5: De leerlingen kunnen het begrip intracommunautair omschrijven.
- K6: De leerlingen kunnen het begrip extracommunautair omschrijven.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen de stappen geven die een reep chocolade aflegt om tot bij ons te geraken.
- V2: De leerlingen kunnen het begrip de bedrijfskolom in hun eigen woorden uitleggen aan de hand van een voorbeeld.
- V3: De leerlingen kunnen het begrip groothandel in eigen woorden uitleggen.
- V4: De leerlingen kunnen het begrip kleinhandel in eigen woorden uitleggen.
- V5: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom een fabrikant zijn goederen niet rechtstreeks verkoopt aan de kleinhandelaar.
- V6: De leerlingen kunnen de voorwaarden voor het verkrijgen van een klantenkaart terugvinden op een aangegeven website.
- V7: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden het verschil uitleggen tussen een groothandel en een kleinhandel.
- V8: De leerlingen kunnen minstens 2 voorbeelden geven van een groothandel en een kleinhandel.

- V9: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat de bedoeling is van handel.
- V10: De leerlingen kunnen een schema maken met behulp van het programma "eMindMaps".
- V11: De leerlingen kunnen met behulp van een artikel de functies van de handel opsommen.
- V12: De leerlingen kunnen minstens 2 voordelen geven van vlot leveren.
- V13: De leerlingen kunnen minstens 2 nadelen geven van vlot leveren.
- V14: De leerlingen kunnen met behulp van een wereldkaart aangeven of het gaat om import of export.
- V15: De leerlingen kunnen het schema van de handel vervolledigen met eigen voorbeelden.
- V16: De leerlingen kunnen met behulp van het internet opzoeken welke landen er aangeduid zijn. (GS4, LL3)
- V17: De leerlingen kunnen met behulp van het internet opzoeken welke producten er doorgevoerd worden. (GS4, LL3)
- V18: De leerlingen kunnen met behulp van het internet opzoeken welke producten er door België doorgevoerd worden. (GS4, LL3)
- V19: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat er met diamanten gebeurt in België.
- V20: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden de taak van een veiling toelichten.
- V21: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden het schema van collecterende handel toelichten.
- V22: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden het schema van distribuerende handel toelichten.
- V23: De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld een schema maken van de collecterende handel en de distribuerende handel.
- V24: De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld aangeven of het gaat om een groothandel of een kleinhandel.
- V25: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom een winkel een groothandel is of een kleinhandel.
- V26: De leerlingen kunnen de soort handel bij een voorbeeld plaatsen.
- V27: De leerlingen kunnen pijlen trekken op een wereldkaart zodat de soort handel duidelijk wordt.
- V28: De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld aangeven welke functies van handel bereikt worden.
- V29: De leerlingen kunnen hun eigen mening geven en deze beargumenteren. (GS5)
- V30: De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld aangeven of een persoon een handelaar mag worden.
- V31: De leerlingen kunnen de plichten en rechten van een handelaar terugvinden in een tekst en hiervan een opsomming maken.
- V32: De leerlingen kunnen een onderscheid maken tussen rechten en plichten.
- V33: De leerlingen kunnen met behulp van een website de verschillende vergunningen Opsommen die men nodig heeft om te kunnen starten als handelaar. (LL3)
- V34: De leerlingen kunnen een foto bij een advertentie verklaren. (LL3)
- V35: De leerlingen kunnen het verschil tussen hoofdberoep en bijberoep in hun eigen woorden uitleggen.

Attitudes:

- A1: De leerlingen zijn bereid om zelfstandig te werken. (GS4)
- A2: De leerlingen zijn bereid om hun eigen mening te uiten. (GS5, 18)
- A3: De leerlingen zijn bereid om de mening van anderen te respecteren. (GS5, 18)

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

3 Handel en handelaar

3.1 Begrippen

3.2 Functies van de handel

3.3 Indeling van de handel

3.3.1 Groothandel en kleinhandel

3.3.2 Collecterende en distribuerende handel

3.3.3 Binnenlandse en buitenlandse handel

3.3.4 Intracommunautaire levering, intracommunautaire verwerving, invoer en uitvoer

3.3.5 Doorvoerhandel en veredelingsverkeer

3.4 Verplichtingen en rechten van de handelaar

3.4.1 Verplichtingen van de handelaar

3.4.2 Rechten van de handelaar

VOET

Gemeenschappelijke stam:

4: De leerlingen blijven ondanks moeilijkheden een doel nastreven.

5: De leerlingen houden rekening met de situatie, opvattingen en emoties van anderen.

18: De leerlingen gedragen zich respectvol.

25: De leerlingen stellen kwaliteitseisen aan hun eigen werk en aan dat van anderen.

Leren leren:

3: De leerlingen kunnen uit gegeven informatiebronnen en kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

6 CONCRETE UITWERKING

Inhoud verwerven

bordpagina 1

titelpagina

bordpagina 2

inhoudstabel

bordpagina 3

De leerlingen geven de verschillende stappen van de weg die een reep chocolade aflegt vooraleer deze bij hun terecht komt. De stappen staan al op de bordpagina, ze worden zichtbaar door er op te klikken. Dit is de bedrijfskolom, deze naam wordt zichtbaar als de leerkracht op de grijze kader klikt.

bordpagina 4

De leerlingen moeten de gegeven woorden in hun werkboek invullen op de juiste plaats in de tabel. De antwoorden staan al in de tabel van deze bordpagina. Ook het antwoord op de vraag onder de kader wordt zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 5

Op deze bordpagina staat het logo van "Makro". Achter dit logo zit een link naar de webpagina van Makro. Met behulp van deze website kunnen we de bijhorende vragen oplossen. De antwoorden worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 6

Op deze bordpagina staan twee foto's. Het is de bedoeling dat de leerlingen het verschil aangeven van de winkels op de foto's. Het antwoord wordt zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 7

Het is de bedoeling dat de leerlingen zelf enkele voorbeelden geven van groothandels en kleinhandels. Deze mogen de leerlingen zelf op het bord noteren.

bordpagina 8

De leerlingen moeten in hun eigen woorden uitleggen wat de bedoeling is van handel. De afbeeldingen die onderaan de bordpagina staan, kunnen een hulpmiddel zijn. Boven deze afbeeldingen staat ook een voorbeeldantwoord dat zichtbaar wordt, als er op geklikt wordt.

bordpagina 9

De leerlingen leggen in hun eigen woorden uit wat een handelaar is. Op deze bordpagina staat ook een voorbeeldantwoord, dit antwoord wordt zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 10

De leerlingen maken een schema van een handelaar met behulp van het programma eMindMaps. Op deze bordpagina staan de stappen die de leerlingen moeten volgen.

bordpagina 11

Op deze bordpagina staat een artikel dat de leerlingen in hun werkboek terugvinden. Bij dit artikel horen ook enkele vragen. De antwoorden op deze vragen staan achter de pull tabs.

bordpagina 12

De leerlingen geven zelf enkele voor- en nadelen van leveren. Deze voorbeelden worden in de juiste tabel geplaatst.

bordpagina 13

De leerlingen geven de definitie van import. De afbeelding die in het midden van de bordpagina staat, kan een hulpmiddel zijn om tot de definitie te komen.

bordpagina 14

Op deze bordpagina staan de kaarten die de leerlingen ook kunnen terugvinden in hun werkboek. De leerlingen moeten hier de cijfers van de goederen in de cirkels noteren. Vervolgens geven de leerlingen aan of het gaat om invoer of uitvoer.

bordpagina 15

Op deze bordpagina staat het schema dat de leerlingen in hun boek moeten maken. De leerkracht vult het schema op het bord aan met voorbeelden van de leerlingen. Vervolgens moeten de leerlingen de definitie geven van het woord "intracommunautair". Het antwoord staat al onder de vraag, het wordt zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 16

Op deze bordpagina staan enkele vragen over doorvoerhandel. De antwoorden staan steeds onder de vragen. Deze worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

bordpagina 17

In het midden staat een wereldkaart, waarop enkele landen zijn aangeduid. De leerlingen moeten zeggen welke landen aangeduid zijn. Ze mogen hiervoor het internet gebruiken.

bordpagina 18

In het midden van deze bordpagina staat een wereldkaart. De landen die zojuist aan bod kwamen, worden nu gebruikt om export of import aan te duiden. De leerlingen moeten met behulp van het internet opzoeken welke producten er worden geïmporteerd of geëxporteerd. Deze voorbeelden worden rond de afbeelding geschreven.

bordpagina 19

De leerlingen zoeken met behulp van het internet 4 goederen op die doorgevoerd worden door België. De voorbeelden kunnen in de tabel ingevuld worden.

bordpagina 20

Op deze bordpagina staan enkele vragen. Deze vragen worden klassikaal besproken. De afbeeldingen kunnen een hulpmiddel zijn, bij het vinden van een antwoord op de vragen. Onder de afbeeldingen staat een soort schema. De woorden van het schema worden zichtbaar, als er op geklikt wordt.

bordpagina 21

Op deze bordpagina staat een casus. Onder de casus staan drie vragen. De antwoorden van de eerste twee vragen kunnen aangeduid worden in de casus. Het antwoord op de derde vraag staat onder die vraag.

Onderaan de bordpagina staat het schema van collecterende handel. De leerlingen moeten dit toelichten.

bordpagina 22

Op deze bordpagina wordt het schema van distribuerende handel visueel voorgesteld.

bordpagina 23

Dit is een lege bordpagina. Het is de bedoeling dat de leerlingen zelf een schema maken van de collecterende en distribuerende handel bij de koffiehandel.

Inhoud verdiepen*bordpagina 24*

In het midden van deze bordpagina staat een timer. Het is de bedoeling dat de leerlingen de oefeningen van pagina 120 tot 124 zelfstandig gaan maken. De leerlingen krijgen hier een half uur de tijd voor.

bordpagina 25-31

Met behulp van deze bordpagina's worden de antwoorden op de vragen klassikaal overlopen.

bordpagina 32

Op deze bordpagina staan vier kolommen. In de eerste kolom staat de naam van de persoon of de vennootschap. In de tweede kolom staat 'ja'. In de derde kolom staat 'nee' en in de laatste kolom staat waarom. De laatste kolom is al ingevuld, de antwoorden worden zichtbaar als er op geklikt wordt. Vervolgens moet er een kruisje geplaatst worden in de tweede of derde kolom.

bordpagina 33

Op deze bordpagina staan de voorwaarden om een handelaar te mogen worden.

bordpagina 34 en 35

De leerlingen zoeken in de tekstkaders in hun werkboek de voorwaarden om te mogen starten als ondernemer (rechten en plichten). Deze staan op volgorde in de bordpagina. De antwoorden worden zichtbaar als er op het bolletje geklikt wordt.

bordpagina 36

Op deze bordpagina staat een tool. De leerlingen moeten een onderscheid kunnen maken tussen een recht en een plicht. Het antwoord wordt versleept naar de juiste categorie.

bordpagina 37

In de tabel op deze bordpagina staan de verschillende attesten die een handelaar moet kunnen voorleggen. Het is de bedoeling dat de leerlingen de tabel invullen met behulp van het internet. Vervolgens verbeteren we de opdracht klassikaal.

bordpagina 38

De afbeelding in het werkboek van de leerlingen staat in het midden van deze bordpagina. De vragen worden klassikaal besproken.

bordpagina 39-41

De leerlingen zoeken een antwoord op de vragen. Het antwoord wordt zichtbaar als er op geklikt wordt. Op pagina 40 staat een weblink naar een videofragment. De leerkracht kan hier een kort klasgesprek over houden.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- eMindMaps;
- internet;
- VERSTRAETE, J., "Belgen kopen steeds meer online, maar niet op Belgische websites", internet, De Redactie, 2015-01-29, (geraadpleegd op 30 mei 2015 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/economie/1.2222712>).
- Macro. *Kaartaanvraag*. Internet. (geraadpleegd op 15 mei 2015 via <http://www.makro.be/public/kaartaanvraag>).
- Travelportal. *Kaarten & routeplanners directory*. Internet, 2013. (geraadpleegd op 15 mei 2015 via www.travelportal.info).
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelsetonomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.108-133.

8 SUGGESTIES

Bij een klas die goed zelfstandig kan werken, zou ik de oefeningen alleen laten maken. Indien dit niet het geval is, kunnen de oefeningen samen gemaakt worden. Bij sleepoefeningen kan er een leerling aan het bord komen.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

Handel en handelaar

Inhoud

- 1 functies van de handel
- 2 verplichtingen en rechten van de handelaar

1 Functies van de handel

Je wilt een reep chocolade kopen. P. 108
Welke weg legt deze reep chocolade af vooraleer deze bij jou terecht komt?

Stap 1 cacaoplantage
Stap 2 fabriek
Stap 3 groothandel
Stap 4 kleinhandel
Stap 5 consument

1 Functies van de handel

Wie koopt bij wie? P. 109
Vervolledig de onderstaande tabel.

	de groothandelaar	de kleinhandelaar
koopt bij de...	fabrikant	groothandel
verkoopt aan de...	kleinhandel	consument
in... hoeveelheden	grote	kleine

Waarom verkoopt de fabrikant zijn goederen niet rechtstreeks aan de kleinhandelaar?
De kleinhandelaar moet dan alle producten ontvangen en dat zijn er velen.

1 Functies van de handel

Kan jij als consument aankopen doen in de Makro? P. 109

Wat zijn de voorwaarden om een klantenkaart te kunnen krijgen?
De macro is een groothandel/kleinhandel.

1 Functies van de handel

Wat is het verschil tussen de onderstaande winkels? P. 109

Carrefour is een kleinhandel.
Carrefour is een grootwinkelbedrijf.
Carrefour is een grootwinkelbedrijf.

1 Functies van de handel

Geef nog enkele voorbeelden van een groothandel en kleinhandel. P. 110

groothandel	kleinhandel
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

1 Functies van de handel

Wat is de bedoeling van handel? P. 110

Gebruik in je uitleg zeker de woorden "consument" en "producent".

De handel zorgt voor het uitwisselen van goederen of diensten tussen de producent en de groothandel, de groothandel en de kleinhandel, de kleinhandel en de consument.

1 Functies van de handel

Wat is een handelaar? P. 110

Iemand die goederen/diensten bezorgt aan de consument of de kleinhandel.

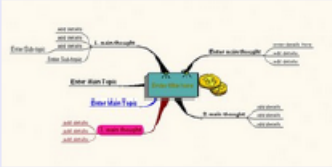
Winkeliers.

1 Functies van de handel

Maak een schema van een handelaar. P. 111

Volg hiervoor de onderstaande stappen.

- 1 Open het programma eMindMaps.
- 2 Maak het schema dat je kan terugvinden op pagina 111 na.
- 3 Vul bij de "?" een concreet voorbeeld in.
- 4 Vul bij een vinkje het ontbrekend woord in.

1 Functies van de handel

Een grote verantwoordelijkheid! P. 1

Valentijn: zeer commercieel, overbodig en ook wel een beetje fijn

Om rozen te kopen is dit zowat de slechtste periode van het jaar. Ze zijn op hun duurst. Logisch. Iedereen koopt nu rozen. Hoeveel de bloemist er ook voor vraagt. Een roze roos moet het geluk uitdrukken, een witte staat voor onschuldige liefde, een rode voor passie. Woensdijdag zouden er rond 14 februari vijftig miljoen rozen over die toonbank gaan, al hebben we er geen idee van wie ze gekocht heeft. Russen, Japanners en Amerikanen zijn de gretigste kopers. Maar wij Belgen kunnen er ook wat van. Als het op Valentijn vieren aankomt, staan wij wereldwijd aan de top, zo beweert Frans onderzoek.

Score: Naar De Standaard

Click Here

1 Functies van de handel

Levering P. 112

Je winkel belooft om steeds vlot en tegen een onberispelijke kwaliteit te leveren.

voordelen	nadelen
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-
-	-

1 Functies van de handel

Import of invoer? P. 113

Wat is import?

1 Functies van de handel

Import of invoer? P. 114

Worden er veel producten die jij gebruikt, geproduceerd in België?

Invoer uitvoer

1 Functies van de handel P. 115

Import of invoer?
Vervolledig het schema met voorbeelden!

```

    graph TD
      Handel --- BelgieBelgie[België<->België]
      Handel --- BelgieBuitenland[België<->Buitenland]
      BelgieBelgie --- binnenEU[binnen de EU]
      BelgieBuitenland --- BuitenEU[Buiten de EU]
      binnenEU --- BelgieEU[België->EU-land]
      binnenEU --- EUtoBelgie[EU-land->België]
      BuitenEU --- BelgieNietEU[België->niet EU-land]
      BuitenEU --- NietEUtoBelgie[niet EU-land->België]
    
```

Wat betekent "intracommunautair"?

1 Functies van de handel P. 116

doorvoerhandel

Welk vervoermiddel gebruikt men om bananen uit Ecuador in België te krijgen?

Wat gebeurt er met deze bananen?

In welke haven gebeurt dit?

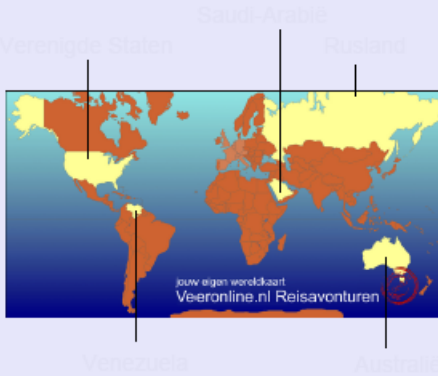
Waarom is België een goed land om producten door te voeren?

1 Functies van de handel P. 116

doorvoerhandel

Welke landen worden aangeduid?

jouw eigen wereldkaart
Veeronline.nl Reisavonturen

1 Functies van de handel P. 116

doorvoerhandel

Welke producten worden er doorgevoerd?

Zoek dit op met behulp van het internet!

jouw eigen wereldkaart
Veeronline.nl Reisavonturen

1 Functies van de handel

doorvoerhandel P. 117

Welke producten worden door België doorgevoerd?

product	van	door	naar	met
auto's	Duitsland	België	Groot-Brittannië	de trein en het schip
		België		
		België		de zeevaart/ binnenvaart
	Algerije	België	Duitsland	
		België		het vliegtuig

1 Functies van de handel

veredelingsverkeer P. 117

Bekijk de onderstaande afbeeldingen.

Wat zie je?

Wordt dit product in België vervaardigd?

Wat gebeurt er met dit product in België?

invoer → verwerking → uitvoer

1 Functies van de handel

collecterende en distribuerende handel P. 118

Tijdens het plukseizoen worden er dagelijks grote hoeveelheden peren geplukt door fruitboeren. Deze worden naar de veiling gebracht om daar te verkopen.

Wie behoort tot de collecterende handel?
 Wie behoort tot de distribuerende handel?
 Wat is de taak van de veiling?

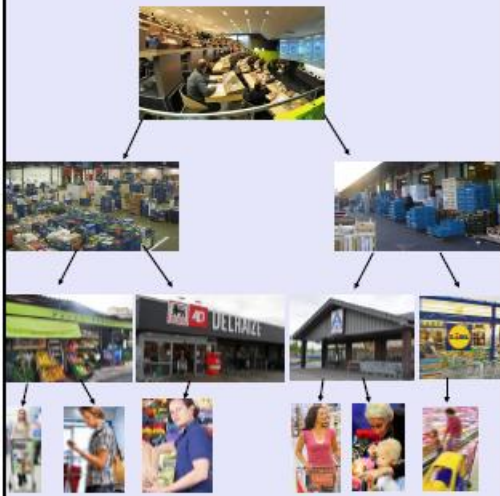
schema collecterende handel

1 Functies van de handel

collecterende en distribuerende handel P. 118

schema distribuerende handel

1 Functies van de handel

collecterende en distribuerende handel P. 118
 Schets de collecterende en de distribuerende handel bij de koffiehandel.

↑

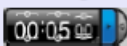
1 Functies van de handel

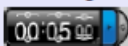
oefeningen P. 120-124
 Maak de oefeningen van pagina 120 tot pagina 124.

oefening 1 00:05

oefening 2 00:02

oefening 3 00:10

oefening 4 00:05

oefening 6 00:05

↑

1 Functies van de handel

oefening 1 P. 120-121

 groothandel/kleinhandel

 groothandel/kleinhandel

 groothandel/kleinhandel

 groothandel/kleinhandel

1 Functies van de handel

oefening 2 P. 121

1 Functies van de handel P. 122

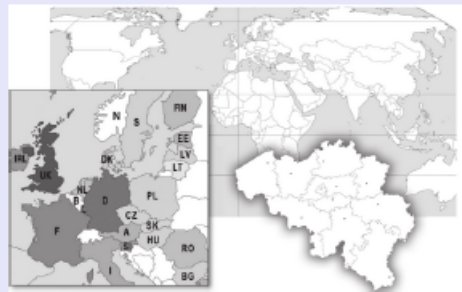
oefening 3
Verplaats de onderstaande woorden naar het juiste voorbeeld.

binnenlandse handel	invoer	intracommunautaire levering
intracommunautaire verwerking	uitvoer	transithandel
		verdelingsverkeer

Wat?	land	naar	soort handel
	Roemenië	Luik	
	Australië	Gent	
	Brussel	Frankrijk	
	Zwitserland	Antwerpen	
	Zeebrugge	Oostenrijk	
	Genk	Noorwegen	
	Duitsland	Brussel Duitsland	
	Sint-Truiden	Oostende	

1 Functies van de handel P. 122

oefening 3
Trek pijlen op de onderstaande kaarten, zodat het duidelijk wordt over welk type handel het gaat.

1 Functies van de handel P. 123

oefening 4
Lees het artikel op pagina 123.
Welke functies van handel worden niet bereikt?

a Leveren op het gewenste ogenblik de populaire Lepprodukten spien niet in de winkel liggen voor sinterklaas en kerstmas.

b Leveren in de gewenste hoeveelheid sommige winkels hebben geen Lepprodukten meer in voorraad.

1 Functies van de handel P. 124

oefening 6
Geef je mening over de onderstaande stellingen.

Ik betaal geen euro voor een flesje 'Fair trade'-fruitsap, want een ander flesje kost maar 0,75 euro.

helemaal eens geen mening helemaal oneens

Als ik in de winkel keuze heb tussen een kiwi uit België of één uit Australië, dan kies ik voor de Belgische.

helemaal eens geen mening helemaal oneens

We moeten meer handel drijven met de arme landen, omdat we hen zo een beter inkomen kunnen geven.

helemaal eens geen mening helemaal oneens

1 Functies van de handel

oefening 6 P. 124

Geef je mening over de onderstaande stellingen.

Grondstoffen, zoals koper en diamant, moeten de Belgische bedrijven zo goedkoop mogelijk importeren uit Congo. Dan moeten wij minder betalen voor de afgewerkte producten.

helemaal eens geen mening helemaal oneens

We mogen geen goedkope kledij kopen uit China en andere Aziatische landen, want dan verdwijnt onze kledingindustrie.

helemaal eens geen mening helemaal oneens

2 Verplichtingen en rechten

voorwaarden P. 126

Wie mag een handelaar worden? Leg ook uit waarom!

wie	ja	nee	waarom
Tine			Het is niet haar beroep.
politieman			inverenigbaar
Vladimir			geen beroepskaart
Nick			onbekwaam, geen 18 jaar
Leentje			hi is geen zelfstandige
bvba Compuleen			rechtspersoon
Piet			heeft geen zware last gemaakt

2 Verplichtingen en rechten

voorwaarden P. 126

Volgens het handelsrecht is een handelaar:

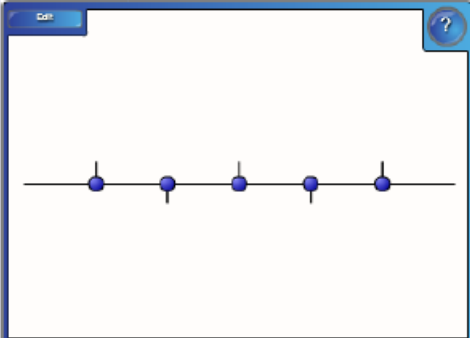
2 Verplichtingen en rechten

plichten P. 127-128

Wat moet je doen als je wil starten als handelaar?

2 Verplichtingen en rechten P. 129

rechten
Wat moet je doen als je wil starten als handelaar?

2 Verplichtingen en rechten P. 129

voorwaarden
Als handelaar heb je enkele rechten en plichten. Versleep de voorbeelden naar de juiste categorie.

2 Verplichtingen en rechten P. 130

oefening 2
De vader van Tom wil bakker worden. Welke vergunningen heeft hij nodig?

naam attest	bedoeling	Nodig of niet?
bedrijfsbeheer	Kennis van boekhouden aantonen.	ja
vestigings-attest	Bewijs van beroepskennis leveren.	ja
voedings-middelen-vergunning	Is de hygiënereglem entering geldig?	ja
Milieu-vergunning	Aantonen dat ze milieu-vriendelijk produceren.	ja

2 Verplichtingen en rechten P. 130

oefening 3

KMODirect
ONDERNEMINGSLOSET
www.kmodirect.be

2 Verplichtingen en rechten P. 131

oefening 4

Leuvense verkoopt gezelschapsspelen op internet

Carine Laermans uit Wilsede heeft haar droomjob gevonden: ze verkoopt gezelschapsspelen voor volwassenen via internet. Een markt die nog maar in haar kinderschoenen staat, maar ze rekent op veel meer geïnteresseerden. Weg met tv en computer, gezelschapsspelen zijn weer 'in'. Laermans probeert van haar hobby haar beroep te maken. "Het uittesten van spelen is inderdaad evenveel plezier als werk," geeft Laermans toe. Voorlopig doe ik het nog in bijberoep, maar voeg of laat maak ik er wel mijn hoofdberoep van. Het probleem zit nu nog in het 'internetgedeelte'. De Belgen zijn niet zo tuk op shoppen via internet.

Droomjob in bijberoep?

Starten in hoofdberoep?

Handelaar in bijberoep?

2 Verplichtingen en rechten P. 131

oefening 4

Bekijk het videofragment.

Belgen kopen steeds meer online, maar niet op Belgische websites

2 Verplichtingen en rechten P. 131-332

oefening 5

Wie mag nog handelsactiviteiten doen?

 Louis, V. 62 jaar, ontdukt belastingen en moet 6 maanden naar de cel. Hij schreef zich niet in bij de Kruispuntbank voor Ondernemingen en deed geen btw-aangifte.

 Een 40-jarige man uit Waasmunster kreeg 5 jaar effectieve celstraf voor illegale inkomsten uit sigarettensmokkel.

 Eén zaakvoerder moet de deuren sluiten omdat hij niet over een beroepskaart en bedrijfsvergunning beschikt.

11.4 Bijlage 3

Handel-burotica–Handel en handelaar

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

De leerlingen hebben al les gehad over het thema “handel en handelaar” Deze bordles is geschikt om de les te herhalen.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 handelseconomie.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch

Materiaal:

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.108-133.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

- K1: De leerlingen kunnen het begrip handelaar omschrijven.
- K2: De leerlingen kunnen het begrip intracommunautaire handel omschrijven.
- K3: De leerlingen kunnen het begrip distribuerende handel omschrijven.
- K4: De leerlingen kunnen het begrip collecterende handel omschrijven.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom de Makro een groothandel is.
- V2: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom de Carrefour een kleinhandel is.
- V3: De leerlingen kunnen aan de hand van een voorbeeld aangeven of een persoon een handelaar mag worden.
- V4: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom het verplicht is voor een handelaar om zich aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds.
- V5: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom een handelaar beschermd is tegen oneerlijke praktijken.
- V6: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom het verplicht is om kennis te hebben van bedrijfsbeheer.
- V7: De leerlingen kunnen vijf plichten van een handelaar opsommen.
- V8: De leerlingen kunnen vijf mogelijkheden om handel te drijven opsommen.
- V9: De leerlingen kunnen vijf producten opsommen die door België vervoerd worden.
- V10: De leerlingen kunnen vijf voorwaarden opsommen om een handelaar te mogen worden.
- V11: De leerlingen kunnen die woorden met elkaar combineren die bij dezelfde categorie horen.

V12: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden beschrijven wat ze zien op een foto.
V13: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat de foto's met elkaar gemeenschappelijk hebben.

Attitudes:

A1: De leerlingen zijn bereid om samen te werken. (GS4)
A2: De leerlingen zijn bereid om eerlijk te spelen. (GS4)
A3: De leerlingen zijn bereid om tegen hun verlies te kunnen. (GS4)
A4: De leerlingen zijn bereid om een groepsleider aan te duiden.

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen**3 Handel en handelaar**

- 3.1 Begrippen
- 3.2 Functies van de handel
- 3.3 Indeling van de handel
 - 3.3.1 Groothandel en kleinhandel
 - 3.3.2 Collecterende en distribuerende handel
 - 3.3.3 Binnenlandse en buitenlandse handel
 - 3.3.4 Intracommunautaire levering, intracommunautaire verwerving, invoer en uitvoer
 - 3.3.5 Doorvoerhandel en veredelingsverkeer
- 3.4 Verplichtingen en rechten van de handelaar
 - 3.4.1 Verplichtingen van de handelaar
 - 3.4.2 Rechten van de handelaar

VOET

Gemeenschappelijke stam:

4: De leerlingen blijven ondanks moeilijkheden een doel nastreven.

6 CONCRETE UITWERKING

bordpagina 1
titelpagina

bordpagina 2
inhoudstabel

bordpagina 3
Door middel van de tool op deze pagina worden de groepen ingedeeld. Eén persoon van de groep wordt gekozen als groepsleider. Het is de bedoeling dat deze leerling de antwoorden noteert en zegt wanneer er naar gevraagd wordt.

bordpagina 4
titelpagina ronde 1 "2-4-6"

bordpagina 5-14
Op elke bordpagina staat één vraag. Als de vraag voorgelezen is start de leerkracht de timer. De leerlingen krijgen tien seconden om te overleggen en hun antwoord te noteren op een

document dat ze van de leerkracht krijgen. Na elke vraag wordt het antwoord zichtbaar gemaakt.

Per correct antwoord, krijgen de leerlingen één punt.

bordpagina 15

titelpagina ronde 2 "Open deur"

bordpagina 16

Op deze bordpagina staan vier afbeeldingen. Elke groep kiest een afbeelding. Achter elke afbeelding zit een hyperlink naar een andere bordpagina waarin een vraag staat. Het team met de minste punten mag beginnen met een afbeelding te kiezen.

De leerlingen krijgen één punt per correct antwoord.

bordpagina 17-20

Op elke bordpagina staat één vraag. De leerlingen moeten bij elke vraag vijf antwoorden geven. Als de leerlingen een antwoord geraden hebben, wordt dit aangeklikt zodat het zichtbaar wordt.

bordpagina 21

titelpagina ronde 3 "Puzzel"

bordpagina 22-25

Op elke bordpagina staat een tabel met 9 woorden in. Het is de bedoeling dat de leerlingen zoeken welke woorden samen horen. Vervolgens geven de leerlingen het verband tussen de woorden. Het team met de meeste punten mag beginnen.

De leerlingen krijgen één punt per correct thema en drie punten per verband.

bordpagina 26

titelpagina ronde 4 "Galerij" Op deze bordpagina staan 4 cijfers. De cijfers zijn gekoppeld met een galerij. Elk team kiest één cijfer om bij een galerij te bekijken. Het team met de minste punten mag beginnen.

bordpagina 27-42

Elke galerij telt vier bordpagina's. Het is de bedoeling dat de leerlingen in hun eigen woorden omschrijven wat ze op de afbeelding zien. Vervolgens geven ze aan wat de afbeeldingen in de galerij met elkaar gemeenschappelijk hebben. Op de vierde bordpagina van een galerij staat een knop waardoor men kan teruggaan naar de titelpagina van de Galerij.

bordpagina 43

Dit is het scorebord. Noteer na iedere vraag of ronde de punten per groep. Om terug te gaan naar een bepaalde ronde, klik je op de naam van die ronde.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.108-133.

8 SUGGESTIES

Verdeel de klas in vier groepen. Zorg ervoor dat elke groep een groepsleider heeft die de antwoorden opschrijft.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand en het antwoordenblad van ronde 2-4-6.

De SLIMSTE
handelaar

Rondes
Ronde 1: 2-4-6
Ronde 2: Open deur
Ronde 3: Puzzel
Ronde 4: Galerij
Scores

groepen

The screenshot shows a 'Random Group Generator' interface. It features a list of names on the left: ANTON, ANTOINETTE, ELEN, GUY, JILL, SARAH, ANNE, TIGHE, WILHEM, and MICHELLE. Each name has a corresponding input field to its right. At the bottom, there is a 'Number of groups' field with a dropdown menu and a 'Generate' button.

2-4-6

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Is de Makro een groothandel of een kleinhandel?

The image shows a smartboard interface with a red background. At the top, the text reads "Is de Makro een groothandel of een kleinhandel?". Below the text is a large grey rectangular area with a blue double arrow icon in the top-left corner. At the bottom of the screen, there is a keypad with numbers 1 through 10. The number 1 is circled in orange. To the right of the keypad is a timer showing "00:00" and a small icon of a ladder.

Wat is een handelaar?

The image shows a smartboard interface with a red background. At the top, the text reads "Wat is een handelaar?". Below the text is a large grey rectangular area with a blue double arrow icon in the top-left corner. At the bottom of the screen, there is a keypad with numbers 1 through 10. The number 2 is circled in orange. To the right of the keypad is a timer showing "00:00" and a small icon of a ladder.

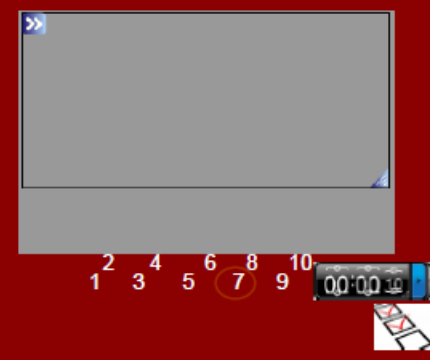
Wat is distribuerende handel?

The image shows a smartboard interface with a red background. At the top, the text reads "Wat is distribuerende handel?". Below the text is a large grey rectangular area with a blue double arrow icon in the top-left corner. At the bottom of the screen, there is a keypad with numbers 1 through 10. The number 5 is circled in orange. To the right of the keypad is a timer showing "00:00" and a small icon of a ladder.

Wat is collecterende handel?

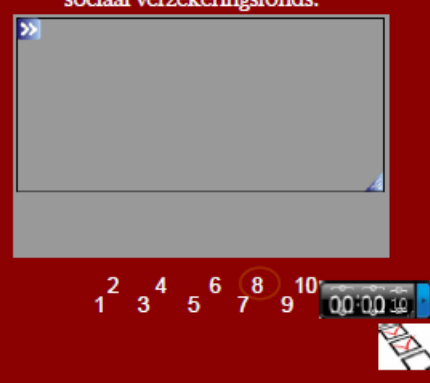
The image shows a smartboard interface with a red background. At the top, the text reads "Wat is collecterende handel?". Below the text is a large grey rectangular area with a blue double arrow icon in the top-left corner. At the bottom of the screen, there is a keypad with numbers 1 through 10. The number 6 is circled in orange. To the right of the keypad is a timer showing "00:00" and a small icon of a ladder.

Katrien is 17, ze wil haar eigen kapsalon oprichten. Kan dit zomaar?

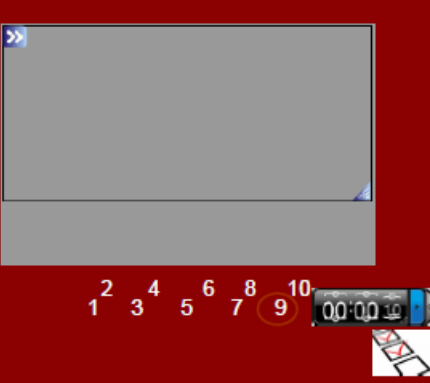
Smartboard interface showing a question and a grid of numbers 1-10. The number 7 is circled. A timer shows 00:00:10 and a calculator icon is visible.

Waar of niet waar. Het is niet verplicht om je als handelaar aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds.

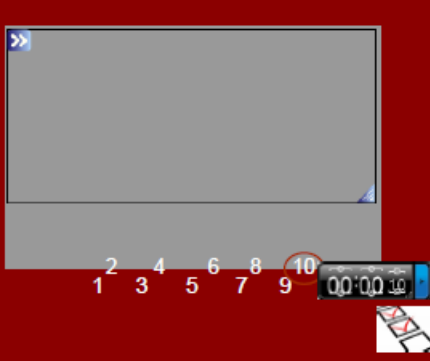
Smartboard interface showing a question and a grid of numbers 1-10. The number 8 is circled. A timer shows 00:00:10 and a calculator icon is visible.

Waar of niet waar. Als handelaar ben je beschermd tegen oneerlijke praktijken.

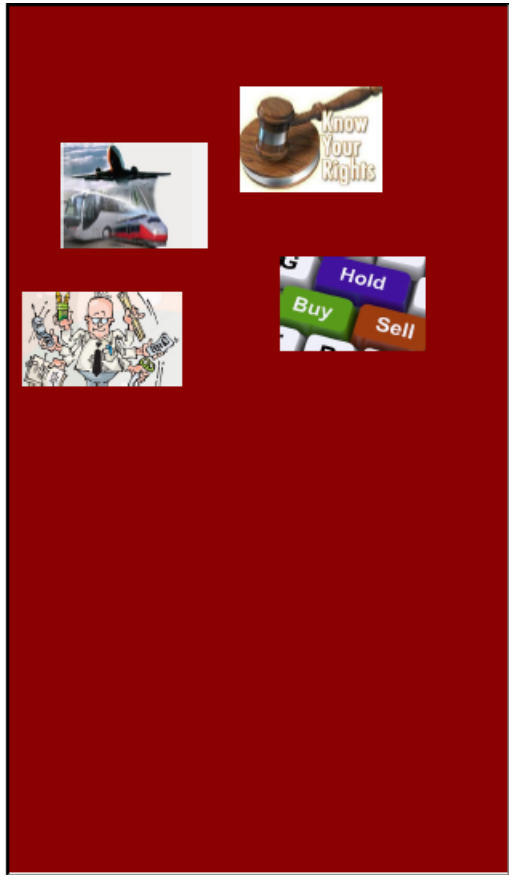

Smartboard interface showing a question and a grid of numbers 1-10. The number 9 is circled. A timer shows 00:00:10 and a calculator icon is visible.

Waar of niet waar. Om een handelaar te worden, ben je verplicht om een attest te hebben van bedrijfsbeheer.

Smartboard interface showing a question and a grid of numbers 1-10. The number 10 is circled. A timer shows 00:00:10 and a calculator icon is visible.

Som vijf producten op die door België worden vervoerd.

Puzzel

Som vijf voorwaarden op om een handelaar te mogen worden.

milieu-vergunning	stopzetting activiteiten	bedrijfs-beheer
oneerlijke concurren-tie	sociale zekerheid	rechtbank van koop-handel
ondernemings-nummer	vestigings-atteest	wet op continuïteit

verplichte vergunningen
rechten
ondernemingsloket

ondernemings loket	17	hoofd- zakelijk of aanvullend
zicht- rekening	daden van koop- handel	huwelijks- vermogens stelsel
bekwaam	veroordeeld	uit de rechten ontzet

plichten

voorwaarden

onbekwaam

invoer	intracomm autaire verwerking	consument
groot- handel	doorvoer- handel	verwerking
uitvoer	klein- handel	verdelings- verkeer

verdelingsverkeer

soorten handel

handel

Aldi	kwaliteit	Lidl
fruit	groenten- winkel	plaats
ogenblik	veiling	ver- zamelen

kleinhandelaars

functies van de handel

collecterend

1 2 3 4

Galerij

Galerij 1:

Galerij 1:

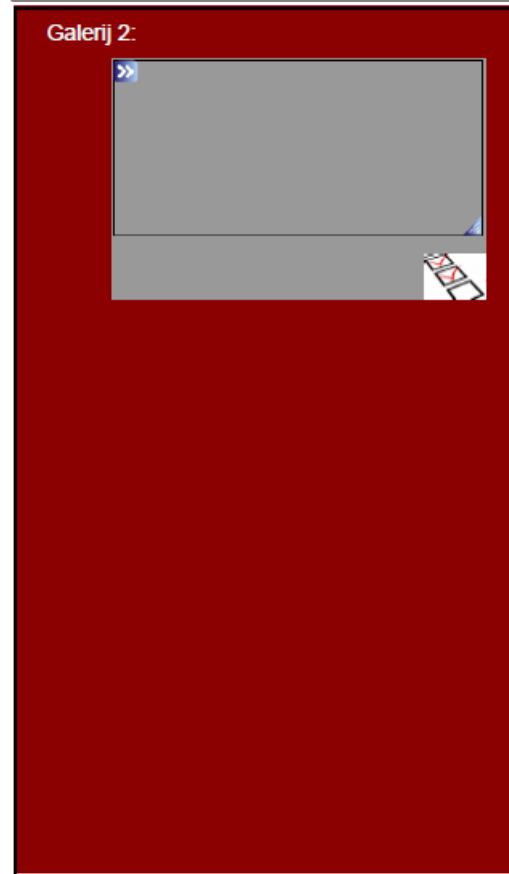
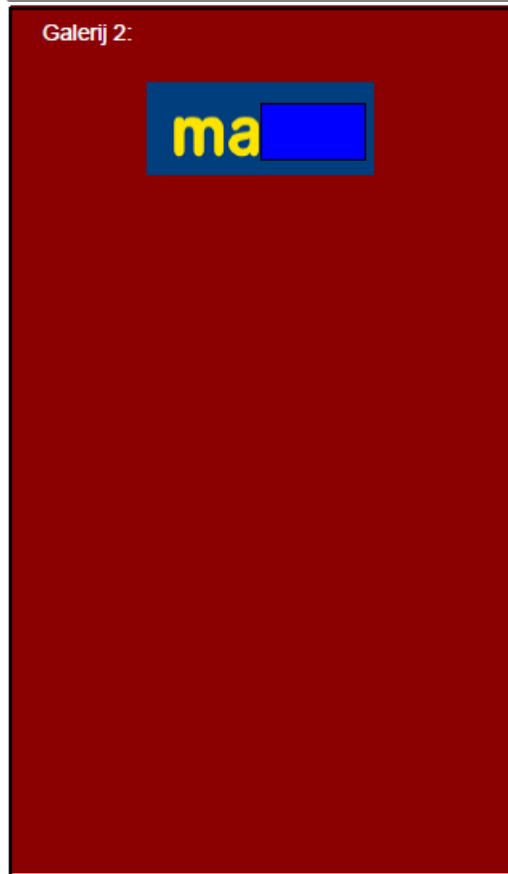
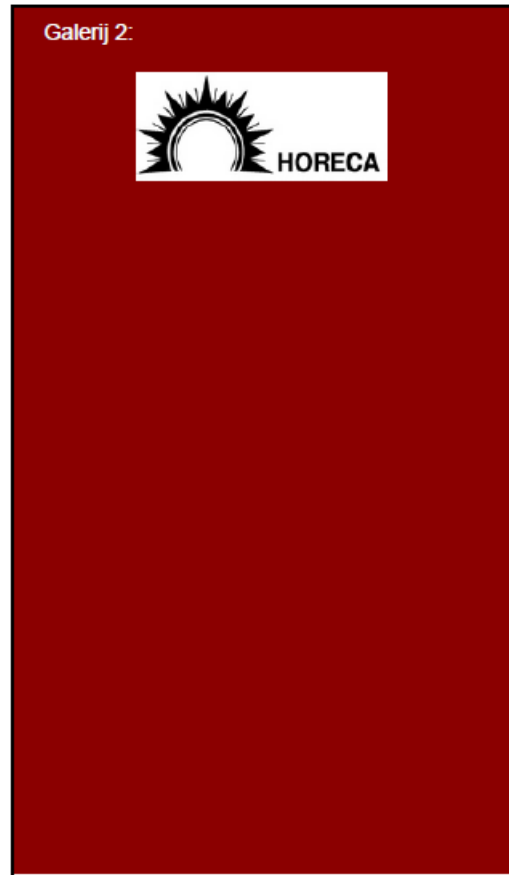
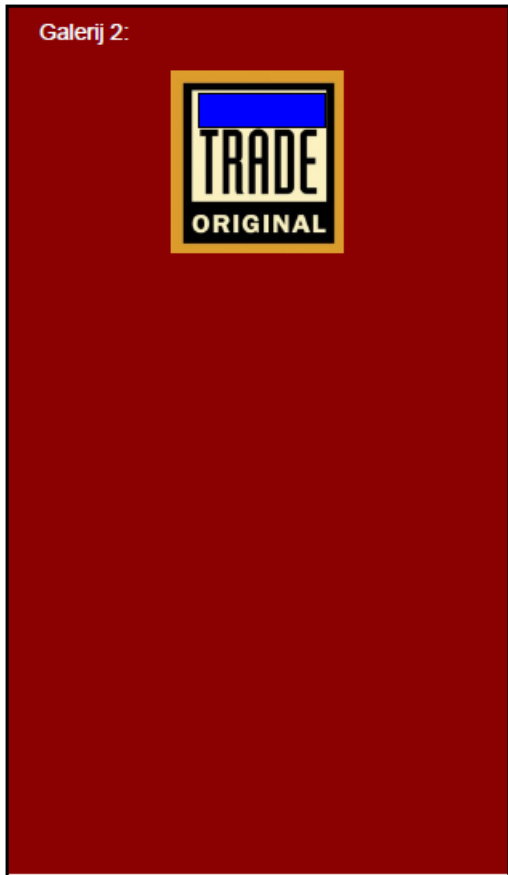

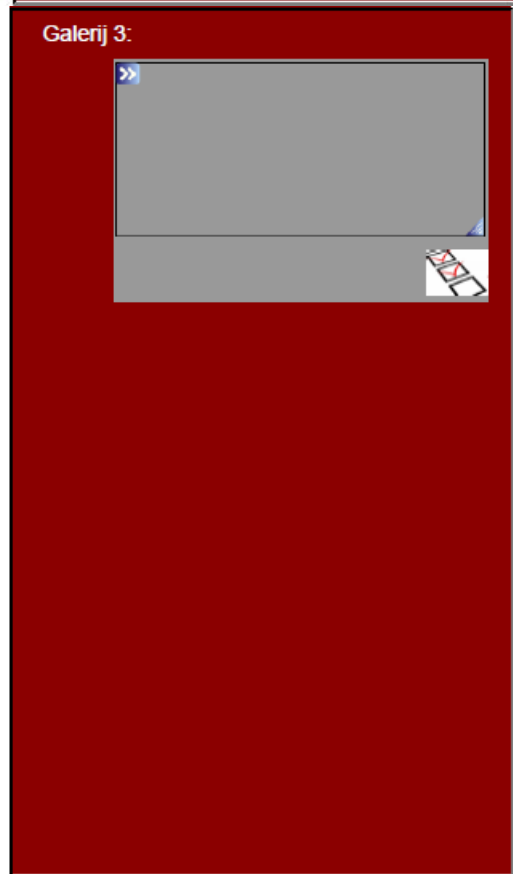
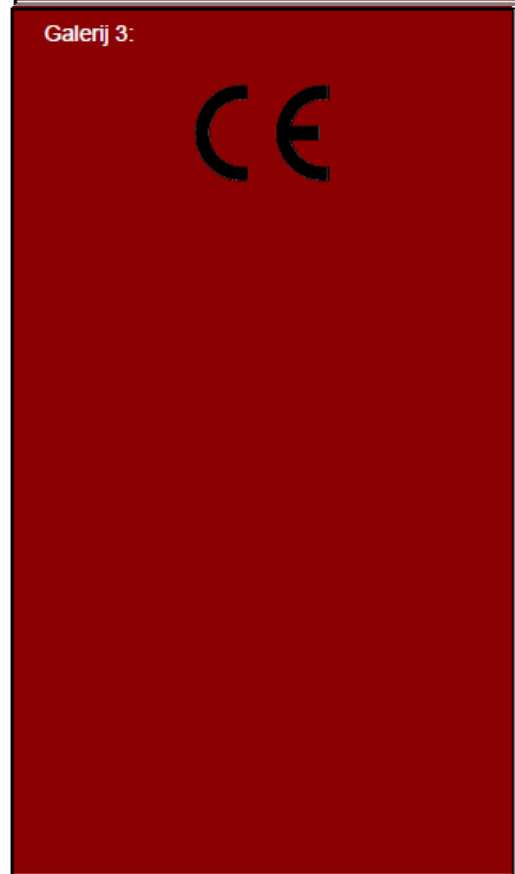
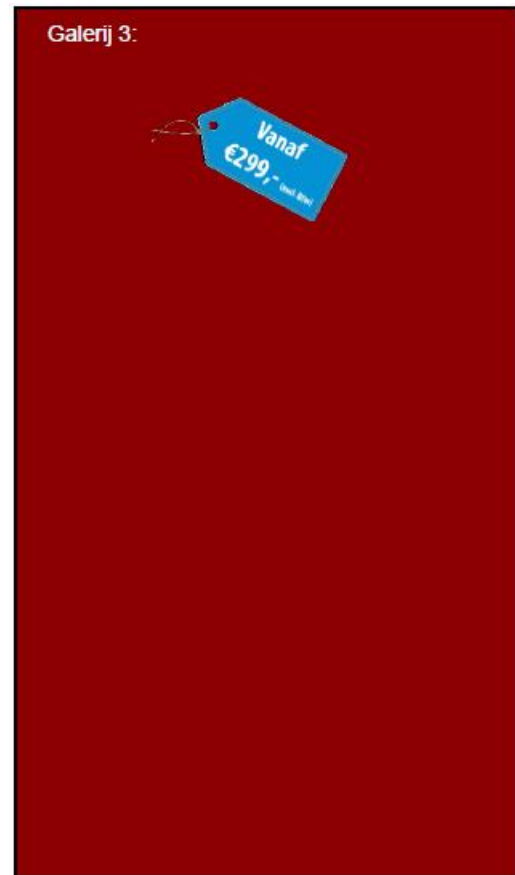
Galerij 1:

Galerij 1:

Galerij 4:

Galerij 4:

Galerij 4:

Galerij 4:

Scores				
	groep 1	groep 2	groep 3	groep 4
2-4-6				
open deur				
tussenstand				
puzzel				
tussenstand				
galerij				
totaal				

De slimste handelaar

Ronde 2-4-6

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

11.5 Bijlage 5

Handel-burotica–kopen en verkopen

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met de verschillende verkoopdocumenten.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 handelseconomie.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch

Materiaal:

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.134-158.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

K1: De leerlingen kunnen de verschillende handelsdocumenten opsommen.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen in welke stappen een aankoop verloopt.
- V2: De leerlingen kunnen de stappen in het verkoopproces ordenen en omschrijven.
- V3: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom niet altijd elke stap in het verkoopproces voorkomt.
- V4: De leerlingen kunnen aangeven welke producten/voorwerpen dezelfde stappen doorgaan in een verkoopproces als een computer.
- V5: De leerlingen kunnen aangeven wie een bepaald handelsdocument opstelt.
- V6: De leerlingen kunnen de stappen van het verkoopproces van een gegeven product/voorwerp geven.
- V7: De leerlingen kunnen gegevens opsommen die belangrijk zijn voor het aankopen van een nieuwe laptop (aansluitingen, functies, geheugen, batterij,...).
- V8: De leerlingen kunnen drie manieren opsommen voor het aanvragen van informatie.
- V9: De leerlingen kunnen uit een advertentie afleiden op welke manieren we een bedrijf kunnen contacteren. (LL3)
- V10: De leerlingen kunnen minstens drie elementen opsommen die zeker aanwezig moeten zijn op een prijsaanvraag.
- V11: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wie de prijsaanvraag ondertekent.
- V12: De leerlingen kunnen minstens vijf elementen opsommen die men op een offerte terugvindt.
- V13: De leerlingen kunnen twee offertes met elkaar vergelijken, de beste selecteren en dit beargumenteren. (GS11, 12)

- V14: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom een bestelbon door beide partijen ondertekend wordt.
- V15: De leerlingen kunnen op de bestelbon terugvinden welke kortingen ze mogelijk kunnen krijgen. (LL3)
- V16: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom er twee exemplaren worden opgemaakt van een leveringsbon.
- V17: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom een leveringsbon ondertekend wordt.
- V18: De leerlingen kunnen de gegevens van de factuur vergelijken met de gegevens op de bestelbon. (GS11, 12)
- V19: De leerlingen kunnen aangeven welke elementen voorkomen op de factuur en niet op de bestelbon. (LL3)
- V20: De leerlingen kunnen aangeven welke elementen voorkomen op de bestelbon en niet op de factuur. (LL3)
- V21: De leerlingen kunnen de drie grote delen van een factuur aanduiden.
- V22: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat maatstaf van heffing wil zeggen.
- V23: De leerlingen kunnen de bedragen op een factuur berekenen.
- V24: De leerlingen kunnen gegevens uit een creditnota aflezen.
- V25: De leerlingen kunnen een klachtenbrief opstellen aan de hand van een stappenplan. (GS4, 25)
- V26: De leerlingen kunnen een bestelbon opstellen aan de hand van een voorbeeld. (GS4, 25)
- V27: De leerlingen kunnen een factuur opstellen aan de hand van een voorbeeld. (GS4, 25)
- V28: De leerlingen kunnen aangeven hoe ze het best een product bestellen.
- V29: De leerlingen kunnen op een factuur aflezen welke korting ze kunnen krijgen.
- V30: De leerlingen kunnen met behulp van een rekenmachine het procent berekenen.
- V31: De leerlingen kunnen bedragen afronden tot op twee cijfers na de komma. (GS25)

Attitudes:

- A1: De leerlingen zijn bereid om hun eigen mening te uiten.
- A2: De leerlingen zijn bereid om rekening te houden met anderen. (GS18)
- A3: De leerlingen zijn bereid om handelsdocumenten na te kijken. (GS25)
- A4: De leerlingen zijn bereid om de factuur te vergelijken met de bestelbon alvorens te betalen. (GS11)
- A5: De leerlingen zijn bereid om Algemeen Nederlands te hanteren in handelsdocumenten. (GS25)
- A6: De leerlingen zijn bereid om bedragen af te ronden op twee cijfers na de komma. (GS25)
- A7: De leerlingen zijn bereid om bedragen te noteren volgens de nbn-normen. (GS25)

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

4 kopen en verkopen

4.1 het verkoopproces

De leerlingen kunnen de stappen in het verkoopproces (prijsaanvraag, prijs offerte, bestelling, levering, betaling) ordenen en omschrijven.

4.2 documenten in het verkoopproces

4.2.1 prijsaanvraag

De leerlingen kunnen de functie van de prijsaanvraag aantonen, het document herkennen en rangschikken binnen het koopproces.

4.2.2 prijsofferte

De leerlingen kunnen de functie van prijsofferte aantonen, het document herkennen en rangschikken.

4.2.3 bestelbon

De leerlingen kunnen de functie van een bestelbon aantonen, het document herkennen en rangschikken binnen het koopproces en de bestelbon invullen uitgaande van een prijsofferte.

4.2.4 leveringsbon

De leerlingen kunnen de functie van een leveringsbon aantonen, het document herkennen en rangschikken binnen het koopproces.

4.2.5 factuur

De leerlingen kunnen de functie van de factuur aantonen, het document herkennen en rangschikken binnen het koopproces.

4.2.6 creditnota

De leerlingen kunnen de functie van de creditnota aantonen, het document herkennen en rangschikken binnen het koopproces.

4.2.7 klacht

De leerlingen kunnen een klachtenbrief opstellen.

VOET

Gemeenschappelijke stam

4 De leerlingen blijven, ondanks moeilijkheden, een doel nastreven.

11 De leerlingen kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen aan de hand van relevante criteria.

12 De leerlingen zijn bekwaam om alternatieven af te wegen en een bewuste keuze te maken.

18 De leerlingen gedragen zich respectvol.

25 De leerlingen stellen kwaliteitseisen aan hun eigen werk en aan dat van anderen.

Leren leren

3 De leerlingen kunnen uit gegeven informatiebronnen en –kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

6 CONCRETE UITWERKING

Inhoud verwerven

bordpagina 1
titelpagina

bordpagina 2
inhoudstabel

bordpagina 3

Op deze bordpagina staat een computer centraal. Het is de bedoeling dat de leerlingen gaan nadenken over welke stappen zij zouden ondernemen om een computer aan te kopen. De leerkracht schrijft de voorbeelden van de leerlingen op rond de computer. Wanneer er al een aantal voorbeelden zijn gegeven gaan we deze in de juiste volgorde proberen te plaatsen door ze te verslepen.

bordpagina 4

De leerlingen proberen de zinnen in de juiste volgorde te plaatsen. Ze krijgen vijf minuten om deze oefening voor te bereiden, daarna verbeteren we deze klassikaal met behulp van een tool (sentence arrangement). Tijdens het lezen moeten ze ook de handelsdocumenten markeren in de tekst.

bordpagina 5

De leerlingen hebben zojuist een tekst gelezen waarin de verschillende handelsdocumenten in voor kwamen. Tijdens het lezen hebben de leerlingen de handelsdocumenten aangeduid. Onderaan deze bordpagina staan ze opgesomd. Wanneer er een handelsdocument genoemd wordt, kan de leerkracht op het woord klikken, waardoor het woord dan zichtbaar wordt.

Inhoud verdiepen*bordpagina 6*

Op deze bordpagina staan enkele afbeeldingen van producten. Het is de bedoeling dat de producten die dezelfde stappen van een verkoopproces doorgaan als een computer naar de linkerkant gesleept worden en de producten die niet dezelfde stappen doorgaan worden naar de rechterkant gesleept.

bordpagina 7

Aan de linkerkant van deze pagina staat een afbeelding van een scooter en aan de rechterkant staan de woorden koper en verkoper. We doorlopen het verkoopproces van een scooter. Eerst schijven we onder iedere pijl een handelsdocument, vervolgens kruis je aan door wie het document wordt opgemaakt. Bij deze oefening kunnen we terugkoppelen naar de tekst op pagina 135-136.

bordpagina 8

We hebben ondertussen al ondervonden dat niet elke stap van het aankoopproces voorkomt bij iedere aankoop. De leerlingen noteren de stappen van de aankoop in de lege vakjes in hun werkboek. Na een vijftal minuten verbeteren we de oefening klassikaal, dit kan simpelweg door op de grijze vakken te klikken.

bordpagina 9-17

De leerlingen krijgen de opdracht om per twee de handelsdocumenten van pagina 139-148 te bekijken en de bijhorende vragen op te lossen. Ze moeten alles behandelen, behalve de klachtenbrief. De leerlingen krijgen hier dertig minuten om deze opdracht op te lossen. Vervolgens worden de handelsdocumenten één voor één op het smartbord getoond. Zo kunnen elementen makkelijk aangeduid worden.

Bij de factuur worden de drie grote delen van de factuur aangeduid, daarna noteren we samen de definitie van maatstaf van heffing op en berekenen we de factuur zelf.

bordpagina 18

Op deze bordpagina wordt de probleemsituatie getoond. Aan de hand van deze situatie moeten de leerlingen op zoek gaan naar een mogelijke oplossing. Op deze bordpagina kan onderaan een opsomming gemaakt worden van mogelijke oplossingen.

bordpagina 19

Op deze bordpagina staan de verschillende stappen die de leerlingen moeten doorlopen om een klachtenbrief op te stellen. Tijdens de opdracht wordt deze bordpagina geprojecteerd.

Inhoud creëren*bordpagina 20-22*

De leerlingen maken enkele oefeningen voor het invullen van de bestelbon en de factuur. De oplossing kan getoond worden door op de cellen te klikken.

bordpagina 23

Er staan vier producten op deze bordpagina. De leerlingen vermelden hoe ze deze producten het best bestellen. Langs deze afbeeldingen kan de leerkracht de oplossing noteren.

bordpagina 24

Op deze bordpagina staat een stuk van de factuur. De leerlingen moeten aangeven van welke korting er sprake is. Als de leerkracht op de korting klikt, wordt deze omcirkeld.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- internet;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.134-158.

8 SUGGESTIES

Bij een sterke klas is het mogelijk om de leerlingen zelfstandig of per twee de handelsdocumenten te laten onderzoeken en deze nadien te overlopen. Bij een zwakke klas zou ik de handelsdocumenten klassikaal bespreken. Deze kunnen vergroot worden, er kunnen zaken aangeduid of bijgeschreven worden.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

Kopen en verkopen

Inhoud

- 1 het verkoopproces
- 2 de handelsdocumenten

1 het verkoopproces

het verkoopproces p. 134
Welke stappen onderneem jij om een computer aan te kopen?

1 het verkoopproces

het verkoopproces p. 135

Check	Fixaat	Solus	?
Daarop stuurt de winkel via de post een ordinets waarin staat dat			
Vooraf leer je een beslissing neemt, vergelijk je alle offertes. Vooral de			
Na een week word je via een mailje verwiltigd dat ze de computer			
Dns computewinkels mailen hun beste prj en verkoopvoorwaarden.			
Weer een week later ontvang je via de post de factuur. Je moet pas			
Je kijkt op verschillende websites hoeveel een nieuwe computer			
Eij nazicht merk je echter dat ze 80,00 EUR hebben aangerekend voor			
De computer werkt perfect, de prijs is nu juist en het einde van de			

1 het verkoopproces

de handelsdocumenten p. 135-136

Welke documenten van het verkoopproces kan je herkennen in de tekst op pagina 135-136?

prijsaanvraag
 offerte
 bestelbon
 factuur
 leveringsbon
 Kachientbrief
 credito
 betaling

1 het verkoopproces

het verkoopproces p. 136

Welke van de onderstaande producten doorgaan dezelfde stappen als de computer in het verkoopproces?

1 het verkoopproces

de handelsdocumenten p. 136

	koper	verkoper
↓		
↓		
↓		
↓		
↓		

1 het verkoopproces

oefening 1 p. 137

		
Bestelling (mondeling)	Prijsaanvraag	Bestelling (mondeling)
↓	↓	↓
factuur (kassaticket)	Prijsofferte	Kassaticket
↓	↓	↓
	Bestelbon	Betaling
↓	↓	↓
	Leveringsbon	
↓	↓	↓
	factuur (kassaticket)	
↓	↓	↓
	Betaling	
↓	↓	↓
↓		

2 de handelsdocumenten p. 139

de prijsaanvraag

Je wilt een nieuwe laptop kopen, welke gegevens wil je weten vooraleer je een aankoop doet?

Op welke manier kunnen we informatie aanvragen?

2 de handelsdocumenten p. 139

de prijsaanvraag

Op welke manier kunnen we informatie aanvragen bij deze computerwinkel?

✓
✓
✓

2 de handelsdocumenten p. 140

De prijsaanvraag

2 de handelsdocumenten p. 141

De offerte

2 de handelsdocumenten

De bestelbon p. 142

<< Het computerwinkeltje >>

Zandstraat 6 • 2000 Antwerpen • T 03 238 01 16 • F 03 238 08 12 • info@computerwinkeltje.be • www.computerwinkeltje.be

Nick Janssens
Korenlei 27
2000 ANTWERPEN

BESTELBON nr. 2010X/11/24
2010-11-12-28

Omschrijving:

Intel Pentium G2020
Asus P8H61-M
Western Digital 500 GB harde schijf
23" LCD Monitor Q X 2.5 W (kalkspriet)
RAM 4GB DDR3
MS Windows 7 Home

1 jaar Actie 'Send-it' Garantie

Prijs incl. btw, kortingen en installatiekosten: 405,41 EUR
Btw 21 %

Bijzondere verkoopvoorwaarden:
Prestatiegarantie (gelijk bij bestelling voor 31 maart) 0 %
De leverings termijn 4 dagen of maximaal:
Tussentijd- en installatiekosten 25,00 EUR
Gratis installatie van OpenOffice en 20
De bestelling gebaseerd op levering 30 dagen na factuurdatum.
Bij bestelling binnen de tien dagen wordt een korting van 2 % toegevoerd.

Algemene verkoopvoorwaarden zie achterzijde

De verkoper:
Leontia Galen
Leontia Galen
Zakenvoor Het computerwinkeltje

De koper:
Nick Janssens
Nick Janssens

Bank van de Post
IBAN BE59 0003 1025 3036 • BIC BPOTBE33

Ondr: BTW BE 0428 116 210
RPR Antwerpen

2 de handelsdocumenten

De leveringsbon p. 145

<< Het computerwinkeltje >>

Zandstraat 6 • 2000 Antwerpen • T 03 238 01 16 • F 03 238 08 12 • info@computerwinkeltje.be • www.computerwinkeltje.be

Nick Janssens
Korenlei 27
2000 ANTWERPEN

Leveringsbon nr. 2010X/12
Datum: 2010-01-16

Brief nr. bestelbonnummer: 2010X-11/24

Omschrijving:

Intel Pentium G2020
Asus P8H61-M
Western Digital 500 GB harde schijf
23" LCD Monitor Q X 2.5 W (kalkspriet)
RAM 4GB DDR3
MS Windows 7 Home

1 jaar Actie 'Send-it' Garantie

De verkoper:
Leontia Galen
Leontia Galen
Zakenvoor Het computerwinkeltje

De koper:
Nick Janssens
Nick Janssens

Bank van de Post
IBAN BE59 0003 1025 3036 • BIC BPOTBE33

Ondr: BTW BE 0428 116 210
RPR Antwerpen

2 de handelsdocumenten

De factuur p. 146

<< Het computerwinkeltje >>

Zandstraat 6 • 2000 Antwerpen • T 03 238 01 16 • F 03 238 08 12 • info@computerwinkeltje.be • www.computerwinkeltje.be

Nick Janssens
Korenlei 27
2000 ANTWERPEN

FACTUUR nr. 2010X/12
Factuurdatum: 2010-01-16 • Vervaldatum: 2010-02-15

Omschrijving:

Intel Pentium G2020
Asus P8H61-M
Western Digital 500 GB harde schijf
23" LCD Monitor Q X 2.5 W (kalkspriet)
RAM 4GB DDR3
MS Windows 7 Home

1 jaar Actie 'Send-it' Garantie

Prijs incl. btw, kortingen en installatiekosten: 405,41 EUR
Btw 21 %

Bijzondere verkoopvoorwaarden:
Prestatiegarantie (gelijk bij bestelling voor 31 maart) 0 %
De leverings termijn 4 dagen of maximaal:
Tussentijd- en installatiekosten 25,00 EUR
Gratis installatie van OpenOffice en 20
De bestelling gebaseerd op levering 30 dagen na factuurdatum.
Bij bestelling binnen de tien dagen wordt een korting van 2 % toegevoerd.

Algemene verkoopvoorwaarden zie achterzijde

De verkoper:
Leontia Galen
Leontia Galen
Zakenvoor Het computerwinkeltje

De koper:
Nick Janssens
Nick Janssens

Bank van de Post
IBAN BE59 0003 1025 3036 • BIC BPOTBE33

Ondr: BTW BE 0428 116 210
RPR Antwerpen

2 de handelsdocumenten

Maatstaf van heffing

Maatstaf waarop de btw wordt berekend

schema	bedrag	berekening
basisprijs	-	
subtotaal 1		
+		
subtotaal 2		
-		
MvH		
+		
totaal bij contant		
+		
totaal niet contant		

2 de handelsdocumenten p. 148

De creditnota

<< Het computerwinkeltje >>

Zwaantje • 2000 Antwerpen • T 03 238 01 18 • F 03 238 08 12 • info@computerwinkeltje.be • www.computerwinkeltje.be

Nick Janssens
Korenlei 27
2000 ANTWERPEN

Creditnota nr. 201(X)/011

Datum 2010Q-01-09

Betreft: correctie factuur nr. 2010Q/19

Vervanging toetsenbord	10,00 EUR
Btw 21 %	2,10 EUR
Totaal	12,10 EUR

De kopieel

Laetjé Gelin
Zakvoeder Het computerwinkeltje

Bank van de Post 000-0705639-01
IBAN BE50 0060 1095 3028 • BIC BPOTBEBB

ONDnr. BTW BE 0428.116.210
RPR Antwerpen

2 de handelsdocumenten p. 148

de klachtenbrief

Je laptop werkt ineens niet meer. Je telefoneert naar de winkel, maar daar zegt men dat het jouw schuld is, omdat je spelletjes geïnstalleerd hebt.

Je gaat niet akkoord met de computerwinkel. Wat doe je?

2 de handelsdocumenten p. 149

de klachtenbrief

Stel een klachtenbrief op.

- 1 Plaats jouw gegevens in de brief.
- 2 Plaats de gegevens van de computerwinkel in de brief.
- 3 Noteer in de eerste alinea waarom je de brief stuurt.
- 4 Leg het probleem uit.
- 5 Leg uit wat de klacht inhoudt en wat de oorzaak is van de klacht.
- 6 Welke maatregelen moeten er genomen worden?

2 de handelsdocumenten p. 152

De bestelbon

Bvba SportPlus
Voetbalstraat 1
2800 Mechelen
Tel. 015 21 28 00
sportplus@telenet.be

ONDnr. BTW BE 0423.603.904
RPR Mechelen
BNP Paribas-Fortis
IBAN BE28 2930 1817 4320
BIC GEBABEBB

Bestelbonnummer: 23 _____
Datum _____

artikel-omschrijving	aantal	eenheidsprijs	totaal excl. btw	btw %
voetbaltraining Fila Pro L Rood-Zwart	24	65,00	1 560,00	21%
voetbalshirts Fila Pro L rood	24	21,00	504,00	21%
voetbalshirts Fila Pro L zwart	24	15,00	360,00	21%
trousen Fila Pro L rood	24	4,00	96,00	21%

2 de handelsdocumenten p. 153

De factuur

Byba SportPlus
Voetbalstraat 1
2800 MECHELEN
Tel. 015 21 28 00
sportplus@telenet.be

ONDnr. BTW BE 0423.603.904
RPR Mechelen
BNP Paribas-Fortis
IBAN BE28 2930 1817 4320
BIC GEBABEBB

ACTUUR nr. 273
Factuurdatum: 2010-03-17
Vervaldag:
Averinsdatum:

aantal	artikelomschrijving	eenheids- prijs	total excl. btw
24	voetbaltraining Fila Pro L Rood-Zwart	65,00	1 560,00
24	voetbalshirts Fila Pro L rood	21,00	504,00
24	voetbalshirts Fila Pro L zwart	15,00	360,00
24	kousen Fila Pro L rood	4,00	96,00
		brutoprijs	
		handels- korting	
		nettoprijs	
		kosten	
		btw	
		totale prijs	

2 de handelsdocumenten p. 154

De bestelbon

Oxfam-Wereldwinkel Linkeroever
Gloriantaan 2a
2050 ANTWERPEN
T 03 219 49 13
info@oxfam.be

BNP Paribas-Fortis
IBAN BE26 0012 0551 4715
BIC GEBABEBB
ONDnr. BTW BE0445.142.402
RPR Antwerpen

Bestelbon nr. 24
Datum:

artikel- omschrijving	aantal	eenheidsprijs	totaal excl. btw	btw %
lees fruisap bio exotica sap 1 L	100	1,75	1 750,00	21%
witte wijn Chardonnay	50	3,85	192,5	21%
Rode wijn Cabernet Sauvignon	50	3,39	169,5	21%
			2 112,00	

2 de handelsdocumenten p. 157

een bestelling
Hoe bestel je de volgende producten?

2 de handelsdocumenten p. 157

de factuur
Van welke korting is er sprake?

Totaal						150,00
Korting van openbaar (10 %)						- 15,00
Totaal goederen	Transportkosten	Bij contante betaling (3 %)	MwH	Btw-%	Btw bedrag	Te betalen
135,00	10,00	4,35	149,65	21%	29,54	174,54
Bij contante betaling binnen de 8 dagen						170,19

11.6 Bijlage 6

Handel-burotica–De verzekeringen

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met verzekeringen. De leerlingen hebben geen specifieke voorkennis nodig om aan de start te gaan met dit onderwerp, maar het is wel belangrijk dat de leerlingen weten wat een verzekering is.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 handelseconomie.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch

Materiaal:

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.217-227.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

K1: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat een verzekering is.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de zegswijze “potje breken, potje betalen” wil zeggen.
- V2: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wie de schade moet vergoeden.
- V3: De leerlingen kunnen in eigen woorden het verschil tussen de aansprakelijke en de verantwoordelijke uitleggen.
- V4: De leerlingen kunnen in een voorbeeld aanduiden wie de verantwoordelijke en de aansprakelijke is.
- V5: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een omniumverzekering is.
- V6: De leerlingen kunnen 2 voordelen geven van verzekeringen. (GS 11)
- V7: De leerlingen kunnen 2 nadelen geven van verzekeringen. (GS 11)
- V8: De leerlingen kunnen aan de hand van een tekst de begrippen verzekeraar, verzekeringsnemer, verzekeringspremie, begunstigde uitleggen. (LL 3)
- V9: De leerlingen kunnen drie kanalen geven om een verzekeringscontract af te sluiten.
- V10: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat een rechtstreekse verzekering, een verzekeringsmakelaar en een verzekering bij de bank is.
- V11: De leerlingen kunnen per kanaal een voordeel en een nadeel geven. (GS 11,12)
- V12: De leerlingen kunnen met behulp van het internet drie directe verzekeraars opsommen. (LL 3)
- V13: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat het verschil is tussen de

algemene voorwaarden van een polis en de bijzondere voorwaarden van een polis.
V14: De leerlingen kunnen aangeven welke onderdelen bij de algemene voorwaarden staan.
V15: De leerlingen kunnen aangeven welke onderdelen bij de bijzondere voorwaarden staan.
V16: De leerlingen kunnen enkele elementen terugvinden op de bijzondere voorwaarden van de polis. (De verzekeraar, de verzekeringsnemer, het verzekerde, de risico's die gedekt worden, de risico's die niet gedekt worden, de vervaldatum van het contract, de premie, het bedrag van volgend jaar, het polisnummer, de betaaldatum van de premie, de contactpersoon, mogelijke schorsing, de handtekeningen.) (LL 3)

Attitudes:

A1: De leerlingen zijn bereid om zelfstandig te werken.

A2: De leerlingen zijn bereid het belang van goed verzekerd zijn in te zien.

A3: De leerlingen zijn bereid verschillende verzekeringen met elkaar te vergelijken om een bewuste keuze te maken.

A4: De leerlingen zijn bereid om een contract grondig door te lezen alvorens het te ondertekenen.

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

7 verzekeringen

7.1 begrip en belang

De leerlingen kunnen verzekeringen begripmatig omschrijven en het belang van (verplichte en wenselijke) verzekeringen voor de verzekeringsnemer aantonen. (begrip en belang)

7.2 verzekeringscontracten en verzekeringspartijen

De leerlingen kunnen de basisterminologie met betrekking tot verzekeringen hanteren op basis van een contract uit de leefwereld van de leerling (bijvoorbeeld bromfietsverzekering) en met voorbeelden illustreren. (verzekeringscontracten en verzekeringspartijen)

7.3 soorten verzekeringen

De leerlingen kunnen de belangrijkste verzekeringen (burgerlijke aansprakelijkheid, autoverzekering, brandverzekering ...) schematisch ordenen en bondig toelichten. (soorten van verzekeringen)

VOET**Gemeenschappelijke stam**

11 De leerlingen kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen aan de hand van relevante criteria.

12 De leerlingen zijn bekwaam om alternatieven af te wegen en een bewuste keuze te maken.

Leren Leren

3 De leerlingen kunnen uit gegeven informatiebronnen en –kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

6 CONCRETE UITWERKING

Inhoud verwerven

bordpagina 1
titelpagina

bordpagina 2
inhoudstabel

bordpagina 3

In deze bordpagina staan 2 cartoons die te maken hebben met verzekeringen. Het is de bedoeling dat de leerlingen de cartoons goed bekijken en zelf zeggen waarover deze gaan. Deze worden ook klassikaal besproken. Op deze manier kunnen we er achter komen wat de leerlingen al weten over verzekeringen.

bordpagina 4

Op deze bordpagina staan alle krantenkoppen die ook op pagina 217 staan. Het is de bedoeling dat de leerlingen in hun eigen woorden uitleggen waarom een verzekering belangrijk is. Dit kan aan de hand van onderstaande vragen.

Wie is de schuldige?

Wie moet de schade betalen?

Waarom moet die persoon de schade betalen?

bordpagina 5

De leerlingen nemen hun werkboek op pagina 218. Bovenaan deze pagina staat het gezegde "potje breken is potje betalen. In de bordpagina staat dit gezegde ook. Als de leerlingen denken te weten wat het gezegde is, dan kan de leerkracht het antwoord aanklikken, zodat deze tevoorschijn komt.

bordpagina 6

Op deze bordpagina staat de tekst die weergeeft wat er in de wettekst staat over verzekeringen en aansprakelijkheid. Het is de bedoeling dat de leerlingen de tekst lezen en dat ze de moeilijke woorden markeren. De moeilijke woorden kunnen teruggevonden worden door op het boekje te klikken die rechts bovenaan de bordpagina staat. Verder moeten de leerlingen ook zeggen wie de schade moet vergoeden.

bordpagina 7

Op deze bordpagina staat kort samengevat wanneer je burgerlijk aansprakelijk bent en wat de voorwaarden zijn voor een schadevergoeding.

bordpagina 8-13

Dit zijn de oefeningen van pagina 218 en 219. De leerkracht kan onder de afbeelding schrijven wie de verantwoordelijke en de aansprakelijke is. Onderaan de bordpagina is nog plaats vrijgelaten om extra uitleg te noteren als dit nodig is.

Inhoud verdiepen

bordpagina 14

Op deze bordpagina staan 2 afbeeldingen van auto-ongevallen. Aan de hand van deze afbeeldingen kan er een kort klasgesprek gehouden worden over wie in welke situatie de schade zal vergoeden. Het is ook de bedoeling dat omniumverzekering hier wordt aangehaald.

bordpagina 15

Op deze bordpagina staat de tekst van pagina 219. Het is de bedoeling dat de leerlingen in de tekst de antwoorden op de vragen zoeken van pagina 220. De leerkracht kan op het bord ook de antwoorden markeren.

bordpagina 16

In de tekst op pagina 219 stonden enkele voorbeelden die onder een omniumverzekering vielen. Om de leerlingen nog extra voorbeelden te geven, staat op deze bordpagina de Vortex-tool.

bordpagina 17

In het midden van deze bordpagina staan de zinnen “Waarom verzekeren?” en “Waarom niet verzekeren?”. De leerlingen geven enkele voorbeelden en de leerkracht schrijft enkele kernwoorden op rond deze zin.

bordpagina 18

Op deze bordpagina staan de vier begrippen die de leerlingen moeten voorzien van een uitleg. Het is de bedoeling dat de leerlingen eerst zelf met behulp van de tekst op pagina 221 opzoek gaan naar een verklaring. Vervolgens verbeteren we de oefening klassikaal aan de hand van de tool.

bordpagina 19

Op deze bordpagina staan drie soorten manieren om een verzekeringscontract af te sluiten. De leerlingen moeten eerst de namen geven van drie kanalen waarbij je een verzekeringscontract kan afsluiten. Vervolgens moeten ze deze combineren met de juiste uitleg.

bordpagina 20

Hier worden de voordelen en nadelen geschreven van de drie kanalen.

bordpagina 21

In het midden van deze bordpagina staat een afbeelding van Google. Het is de bedoeling dat we op de webpagina van Google opzoeken welke directe verzekeraars er zijn. De leerkracht kan rond de afbeelding enkele voorbeelden schrijven.

bordpagina 22

Hier wordt in het kort besproken wat de algemene voorwaarden en de bijzondere voorwaarden zijn.

bordpagina 23

De leerlingen moeten het juiste woord slepen naar de juiste kolom. Na de oefening klikt de leerkracht op “check” om te kijken welke antwoorden correct waren. Vervolgens kunnen de leerlingen dit aanduiden in hun werkboek op pagina 223. De leerlingen kunnen eventueel in hun werkboek pagina 224 en 225 raadplegen voor deze oefening.

bordpagina 24 en 25

Op deze bordpagina's wordt de polis afgebeeld die de leerlingen terugvinden in hun werkboek op pagina 224 en 225. Het is de bedoeling dat de leerlingen de vragen van pagina 226 zelfstandig oplossen. Vervolgens zal de oefening klassikaal overlopen worden. De leerkracht kan nu ook dingen aanduiden op het document.

Inhoud creëren*bordpagina 26*

Om het eerste deel van de theorie af te sluiten, wordt er een kleine quiz gehouden om de leerstof te herhalen. Het gaat om zeven vragen. Voor naar een volgende vraag te gaan, moet de leerkracht op “next” klikken.

bordpagina 27

Woordverklaringen. Op elke bordpagina staat een boekje in de rechterbovenhoek. Als de leerkracht op dat boekje klikt, komt hij terecht op deze pagina.

bordpagina 28-40

In deze bordpagina's wordt het waagstuk spel gespeeld. De regels van het spel staan in bordpagina 28. Vooraleer het spel kan beginnen, verdelen we de klas in drie groepen. Elke groep heeft één groepsleider die zegt hoeveel punten er ingezet worden. De groepen hebben ook één verantwoordelijke die het antwoord op het antwoordenblad noteert.

De leerlingen starten met nul punten. Als ze de eerste vraag correct beantwoorden, dan krijgen ze 1 000 punten. Dit punt wordt genoteerd op het scorebord. De leerkracht klikt op de volgende vraag. Eerst krijgen de leerlingen de vraag te zien, vervolgens beslissen ze hoeveel punten ze willen inzetten voor die vraag. Dit wordt ingevuld op het scorebord. De leerkracht kan makkelijk verplaatsten tussen de vragen en het scorebord door op de afbeelding te klikken.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- internet;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.217-227.

8 SUGGESTIES

Dit is een hoofdstuk waar veel moeilijke begrippen in voor komen. Het is mogelijk om de leerlingen zelf een begrippenlijst te laten bijhouden. Als er een moeilijk woord op de pagina voorkomt, dan kan je op het boekje klikken rechts bovenaan de bordpagina. Als je dit doet, dan kom je terecht op een nieuwe bordpagina met begrippen van dit hoofdstuk. Je kan er ook voor kiezen om de inhoud van de bordpagina te verwijderen en zelf een woordenlijst op te stellen.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

Verzekeringen

Inhoud

- 1 Inleiding
- 2 De wetgeving
- 3 Waarom verzekeren?
- 4 Het verzekeringscontract
- 5 De polis
- 6 Quiz
- 7 Begrippen
- 8 Waagstuk

1 Inleiding

1 Inleiding

P. 217

- Werknemer blundert baas betaalt
- Hoteleigenaar vergoedt eindelijk brandslachtoffers
- Terreinwagen geeft geen voorrang en botst
- Kinderen spelen barbecue, ouders betalen rekening
- Twee schilders zijn om het leven gekomen in Mechelen toen hun stelling twintig meter naar beneden is gevallen.
- Directeur niet aansprakelijk voor spijbelende leerling
- Baasje draait op voor dolle hond

1 Inleiding   P. 218

Potje breken is potje betalen...
Wat wil dit zeggen?
Wie schade aanricht, moet ze betalen.

2 De wetgeving   P. 218

Lees de onderstaande tekst.

Markeer de moeilijke woorden.

De wetgever verplicht elke persoon die verantwoordelijk of aansprakelijk is voor schade, deze te vergoeden aan de schadelijder. Verder lezen we: personen die verantwoordelijk zijn voor andere personen, die onder hun toezicht staan, aansprakelijk zijn voor de daden van hen. Verder is men aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door zaken die men onder zijn bewaking heeft. Ook de eigenaars van dieren zijn aansprakelijk als deze dieren schade veroorzaken.

Wie moet de schade vergoeden?

2 De wetgeving   P. 218

Je bent aansprakelijk als...

... je schade aanricht aan derden.

... er schade wordt veroorzaakt aan anderen door nalatigheid.

Voorwaarden

- 1 De schadelijder moet de schade kunnen bewijzen. Dit kan materiële of lichamelijke schade zijn.
- 2 Er moet aangetoond worden dat de schade is voortgekomen uit de fout of nalatigheid.

2 De wetgeving   P. 218

Opdracht

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

Een peuter beschadigt de auto van de buur.

Verantwoordelijke:

Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Opdracht P. 218

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

Een pan van je dak valt op een voorbijrijdende auto.

Verantwoordelijke:
Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Opdracht P. 218

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

Vader slipt op de autoweg en rijdt tegen een verkeersbord.

Verantwoordelijke:
Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Opdracht P. 219

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

Een leerling breekt een been tijdens een schooluitstap.

Verantwoordelijke:
Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Opdracht P. 219

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

Twee jongens van de lagere school stichten een brandje op school tijdens het ontspanningsverlof.

Verantwoordelijke:
Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Opracht P. 219

Wie is de verantwoordelijke en wie is de aansprakelijke?

De poetsvrouw bij Vandam International nv valt van haar laddertje bij het zemen van de ramen.

Verantwoordelijke:
Aansprakelijke:

2 De wetgeving

Een ongeval... wie betaalt? P. 219

2 De wetgeving

Een ongeval... wie betaalt? P. 219

1 Lees de tekst op pagina 219.

2 Verklaar "verhaal uitoefenen".

3 Markeer de antwoorden op de vragen in de tekst (vragen op p. 220).

Schade aan de auto door putten. Wie betaalt?

Met het barre winterweer krijgen ook onze wegen het hard te verduren. Het en der rijen er putten in het wegdek die we niet gaan goed even. Op wie kan u de schade verhalen als uw auto door de diepte stoot van het wegdek beschadigd raakt?

Stel, op je werkdag bent u naar het werk met uw auto en u merkt een gat in het wegdek. Twee kinderen staan tek en een rij is beschadigd.

Wie draait daarvoor op?

In principe is de overheid aansprakelijk voor de openbare weg veilig te houden. De overheid moet die maatregelen nemen om gevaarlijke situaties te voorkomen.

Als je denkt dat de overheid daar te gebreke gelieven is en je daarbij schade geleden hebt, kan je proberen verhaal uit te oefenen. Maar waarschijnlijker is dat zeker niet, je moet immers 1 zaken aanvoeren: ten eerste dat de betrokken overheid een fout gemaakt heeft, ten tweede dat je schade geleden hebt en ten derde dat de fout van de overheid de oorzaak is van je schade. Dat is het causaal verband tussen fout en schade.

Wie oordeelt?

In de praktijk is het de rechter die daarvan oordeelt. En juist is niet wat gezegd om de overheid in dit soort zaken te gebreke te stellen. Zeker niet als door het winterweer van nu zoveel putten ontstaan en de herstellingen moeilijk bij te houden zijn. Het meer kans maak je als bijvoorbeeld bij dit een paar maanden al enige tijd aan de gemeente gemeld werd, maar

Wat betaalt de verzekeraar?

Als je nog niet eens verzekerd is, kan je voor schade aan je auto bij je verzekeraar aanspreken. Maar pas op, als er alleen schade is aan je toeren kunt u niet aanspreken, tenzij de verzekeraar niet tussent. Zo hebben ze verzekerd dat "lichte porstbuien" of soortzake situaties om de navigatie te herstellen voor hun klanten en volgens tradities te reguleren. Dat zou een bijdrage aan die gap worden voor de verzekeraar.

Rij je zeker in een put en heb je je daarbij tegen een paal met een kapotte wiel en een deuk in het kantoor of gewicht, dan kunt de verzekeraar wel helpen, zolang niet de weg al weer de oorzaak is.

Schade aan uw auto door een diepe sleuf in de praktijk erg moeilijk op andere te verhalen. En de overheid is niet aansprakelijk voor bepaalde schade tussent. Het enige wat je kan doen, is om bij barre wintersomstandigheden een rijtuig aan te passen.

Bron: Net.nl, 2014 02 09

2 De wetgeving

Verplaats de elementen naar de juiste kant. P. 219

schade aan...
brand
overheid
verzekeraar
eigen auto
aanvraag
dakraam

3 Waarom verzekeren? P. 221

Waarom verzekeren?

Waarom niet verzekeren?

3 Waarom verzekeren? P. 221

Word	Description
<input type="text"/>	Verzekert zich of anderen tegen een risico, betaalt de begunstigde
<input type="text"/>	De prijs van de verzekering verzekelaar
<input type="text"/>	Verzekert het risico, vergoedt de schade. verzekeren
<input type="text"/>	De persoon die de vergoeding krijgt als het verzekeren

4 Het verzekeringscontract P. 222

Hoe sluit je een verzekeringscontract af?

Deze werkt voor verschillende verzekeraar. Er is persoonlijk contact en een service. Hij kan ook premies en waarborgen van verschillende verzekeraars vergelijken.

Je handelt rechtstreeks met de verzekeringsmaatschappij, zonder tussenpersoon. Je krijgt een lagere premie.

Je wendt je tot een bankkantoor om een verzekering af te sluiten.

4 Het verzekeringscontract P. 222

Hoe sluit je een verzekeringscontract af?

Voordelen:

Nadelen:

Voordelen:

Nadelen:

Voordelen:

Nadelen:

4 Het verzekeringscontract

Welke directe verzekeraars zijn er? P. 222

A screenshot of a Google search page with the search bar empty and the text 'Google zoeken' and 'Ik doe het zelf' visible below it.

5 De polis

Algemene voorwaarden Algemeen van toepassing op alle contracten. P. 223

A screenshot of a document titled 'ALGEMENE VOORWAARDE' for 'MOTORRIJTUIGENVERZEKERING'.

Bijzondere voorwaarden Zijn uitsluitend van toepassing op dit contract.

A screenshot of a document titled 'BIJZONDERE VOORWAARDE'.

5 De polis

P. 223

An interactive menu with buttons for 'Algemene voorwaarden' and 'Bijzondere voorwaarden'. Below the menu are buttons for 'De carterij', 'De risico's', 'Hoe het is', 'De nootid', 'De premie', and 'Een goed'.

5 De polis

Bekijk de polis aandachtig. P. 224

Los de bijhorende vragen op (zie pagina 226)

A screenshot of an insurance policy document from 'ethias VERZEKERING'. It includes details like 'VAN AFDO', 'POLIS Nr 1/201/18758002/09', 'Klasse : 1/788996', 'RIS 2', 'Betrokker : 08213', and 'BESLUIT opgesteld op 30 mei 2012 (P048801)'. It also contains a table with columns 'Werk', 'Plaas', and 'Chassis'.

Werk	Plaas	Chassis
412803149		
49 cc	28..	

5 De polis

P. 225

Maaktwegen :	DEBIT	CREDIT	SALDO
Ringer - aansprak.	30,33		30,33
Schadelijder	6,49		6,49
Bekleding en bijdragen	9,29		9,29
TOTAAL	46,11		46,11

6 Quiz

Q.1

De aansprakelijke en de verantwoordelijke is steeds dezelfde persoon.

A Niet waar C Answer D

B Waar D Answer C

7 begrippen

Aansprakelijk: als je verantwoordelijk bent voor iets en daar de gevolgen van moet ondervinden.

Schadelijder: de persoon die schade lijdt of ondervindt.

Verzekeringscontract: een overeenkomst tussen een verzekeraar en een verzekeringsnemer.

Premie: het bedrag dat je moet betalen voor een verzekering.

Polis: een akte waarin de verzekeringsovereenkomst wordt vastgelegd.

waagstuk

regels:

- stel een correcte vraag op voor het getoonde antwoord;
- houdt rekening met de woordkeuze;
- voor het eerste juiste antwoord krijg je 1 000 punten;
- vervolgens kan je punten inzetten, heb je een antwoord juist, dan verdubbelen de ingezette punten;
- heb je het antwoord fout, dan ben je de ingezette punten kwijt.

waagstuk

groepen

waagstuk

voorbeeld

Het plaatje waarmee je een tokkelinstrument bespeelt.

Grote, grijze zoogdieren die onder andere in Afrika leven en toeteren met hun slurf.

waagstuk

1 Ja, het is verplicht om een verzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid af te sluiten voor personen die zich met de auto in het

waagstuk

2 Het is niet wettelijk verplicht om een brandverzekering af te sluiten.

waagstuk

3 De meeste huurders sluiten een brandverzekering af omdat het huurcontract het verplicht.

waagstuk

4 Diefstal, brand, glasbreuk, natuurkrachten en soms extra kosten.

waagstuk

5 Het is geld dat je betaalt voor medische kosten waarvan je verzekering niets terugbetaalt.

waagstuk

6 Sportrisico's.

waagstuk

7 Ja, je bent aansprakelijk voor het personeel dat je in dienst hebt.

waagstuk

8 Deze verzekering is niet verplicht, maar het wordt wel aangeboden bij je Burgerlijke Aansprakelijkheids-verzekering.

waagstuk

9 Schade veroorzaakt door iemand van uw gezin en uw huisdieren aan derden, zijn door deze verzekering gedekt.

waagstuk

	groep 1	groep 2	groep 3
vraag 1			
inzet			
vraag 2			
inzet			
vraag 3			
inzet			
vraag 4			
inzet			
vraag 5			
inzet			
vraag 6			
inzet			
vraag 7			
inzet			
vraag 8			
inzet			
vraag 9			
eindscore			

Vraag 1:

Vraag 2:

Vraag 3:

Vraag 4:

Vraag 5:

Vraag 6:

Vraag 7:

Vraag 8:

Vraag 9:

11.7 Bijlage 7

Handel-burotica–inkomensbesteding

1 SITUERING - OMSCHRIJVING

Tijdens deze les maken de leerlingen kennis met inkomensbesteding. De leerlingen hebben al inleidende lessen gehad over het onderwerp.

2 DOELGROEP

Deze les is uitgewerkt voor de tweede graad TSO, richting handel. We werken met het boek Optimum 2.1 handelseconomie.

3 BEGINSITUATIE

Praktisch

Materiaal:

- digitaal bord;
- computer met notebooksoftware;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2012, p.300-315.

4 DOELSTELLINGEN

Kennis:

- K1: De leerlingen kunnen het verschil tussen het beschikbaar inkomen en het inkomen uitleggen.
- K2: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat een spaarquote is.
- K3: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waar de overheid haar geld haalt.
- K4: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden het verschil tussen “directe belasting” en “indirecte belasting” uitleggen.
- K5: De leerlingen kunnen de twee onderdelen geven waaruit de aankoopprijs bestaat.

Vaardigheden:

- V1: De leerlingen kunnen de formules geven om het procent van gegevens te berekenen.
- V2: De leerlingen kunnen berekenen hoeveel procent van de respondenten een bepaald antwoord gegeven werd.
- V3: De leerlingen kunnen de aankoopprijs berekenen.
- V4: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat mensen met geld doen.
- V5: De leerlingen kunnen uit een tabel afleiden waaraan een gezin het meeste geld uitgeeft. (LL3)
- V6: De leerlingen kunnen de totale consumptie van een gezin omzetten naar een totale consumptie per persoon.
- V7: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen welke grafiek de gegevens het best weergeeft. (LL3)
- V8: De leerlingen kunnen een grafiek maken in het programma Excel.
- V9: De leerlingen kunnen het beschikbaar inkomen en de uitgaven met elkaar vergelijken en hieruit een besluit trekken.

- V10: De leerlingen kunnen berekenen hoeveel procent van het beschikbaar inkomen er geconsumeerd werd in 2009.
- V11: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen wat een spaarquote is.
- V12: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom er steeds minder gespaard wordt. (GS 11, 13)
- V13: De leerlingen kunnen met behulp van een artikel drie manieren van sparen opsommen. (LL3)
- V14: De leerlingen kunnen met behulp van een tabel uitleggen wat de grootste uitgave is van de Vlaamse overheid. (LL3)
- V15: De leerlingen kunnen zeggen welke uitgaven bij welke overheid horen.
- V16: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waar de overheid haar geld haalt. (LL3)
- V17: De leerlingen kunnen in hun eigen woorden uitleggen waarom men in België veel belastingen moet betalen. (GS11, 13)
- V18: De leerlingen kunnen met behulp van een artikel uitleggen wat belastingdruk is. (LL3)
- V19: De leerlingen kunnen met behulp van een artikel een schema vervolledigen. (LL3)
- V20: De leerlingen kunnen in een tekst de verschillende soorten belastingen aanduiden.
- V21: De leerlingen kunnen de soort belasting bij de juiste uitleg plaatsen.
- V22: De leerlingen kunnen aangeven of een belasting direct of indirect is.
- V23: De leerlingen kunnen aan de hand van een tabel een synoniem geven voor belastingontvangsten.
- V24: De leerlingen kunnen gegevens met elkaar vergelijken.
- V25: De leerlingen kunnen aan de hand van een tabel afleiden hoeveel procent de fiscale inkomsten bedragen ten opzichte van alle inkomsten.
- V26: De leerlingen kunnen minstens 2 inkomens van de overheid geven.
- V27: De leerlingen kunnen met behulp van het internet de 3 meest en minst gekochte producten opzoeken.
- V28: De leerlingen kunnen met behulp van het internet opzoeken wat hun gemeente aanbiedt.

Attitudes:

- A1: De leerlingen zijn bereid om hun eigen mening te uiten. (GS11, 13)
- A2: De leerlingen zijn bereid om de mening van anderen te respecteren. (GS13)
- A3: De leerlingen zijn bereid om getallen af te ronden op 2 cijfers na de komma.
- A4: De leerlingen zijn bereid om getallen mooi onder elkaar te noteren.
- A5: De leerlingen zijn bereid om zelfstandig te werken.

5 LINK MET DE EINDTERMEN / VAKOVERSCHRIJDENDE EINDTERMEN

Leerplandoelstellingen

8 Gezinnen

8.2 Inkomensbesteding

De elementen van de inkomensbesteding (consumptie, sparen en belastingen) omschrijven en onderling vergelijken.

8.3 Belastingen

8.3.1 Noodzaak

De noodzaak van belastingen met voorbeelden aantonen.

VOET*Gemeenschappelijke stam*

11 De leerlingen kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen aan de hand van relevante criteria.

13 De leerlingen kunnen onderwerpen benaderen vanuit verschillende invalshoeken.

Leren Leren

3 De leerlingen kunnen uit gegeven informatiebronnen en –kanalen kritisch kiezen en deze raadplegen met het oog op te bereiken doelen.

6 CONCRETE UITWERKING**Inhoud verwerven***bordpagina 1*

titelpagina

bordpagina 2

inhoudstabel

bordpagina 3

Vraag aan de leerlingen wat zij met hun (zak)geld doen. Ze mogen slechts één antwoord geven. Als een leerling geantwoord heeft, wordt zijn naam versleept naar zijn antwoord. We berekenen vervolgens het totaal en het procent.

bordpagina 4:

Op deze bordpagina staat nog een extra oefening op procent rekenen. Er wordt aan de leerlingen gevraagd waaraan zij hun geld besteden. Ook bij deze oefening mogen de leerlingen slechts één antwoord geven. In plaats van de namen wordt er nu per leerling het blauwe mannetje die langs het woord 'aantal' staat, verplaatst naar het antwoord. Ook hier berekenen we het procent.

bordpagina 5

Aan de bovenzijde staat een afbeelding van een aanbieding. Uit deze aanbieding kunnen de leerlingen afleiden dat de prijs bestaat uit een brutoprijs en de btw. De leerkracht haalt aan dat de afkorting van gram verkeerd is. Het moet "g." zijn in plaats van "gr.". Ten slotte vraagt de leerkracht wat er met geld gedaan wordt. De antwoorden zijn verstopt onderaan de dia, ze komen tevoorschijn wanneer er op geklikt wordt.

bordpagina 6

Op deze bordpagina staat een tabel met bedragen per bestedingscategorie per gezin in België. Het is de bedoeling dat de leerlingen hiervan de bedragen en procenten gaan berekenen. De antwoorden staan al in de tabel, maar ze zijn verborgen. De leerlingen kunnen eerst de oefeningen zelfstandig maken, daarna verbeteren we de oefening klassikaal. Verder worden de drie grootste uitgaven aangeduid.

bordpagina 7

Er is een extra kolom toegevoegd aan de tabel die in de vorige bordpagina te zien was. Het is de bedoeling dat de leerlingen gaan berekenen hoeveel er per persoon wordt uitgegeven. De antwoorden staan al in de tabel, maar ze zijn verborgen. De leerlingen maken de oefeningen zelfstandig, daarna verbeteren we de oefening klassikaal.

bordpagina 8

Op deze bordpagina worden twee grafieken weergegeven. De leerlingen moeten zeggen welke grafiek het beste is om de gegevens weer te geven. In het klaslokaal staat een computer voor iedere leerling, hierdoor kunnen ze zelf een grafiek maken in Excel.

bordpagina 9

Op deze bordpagina worden enkele vragen gesteld over het inkomen. De antwoorden staan onder de vragen, deze worden zichtbaar als er op geklikt wordt.

Inhoud verdiepen*bordpagina 10*

In het midden staat een foto van een spaarvarken. De leerlingen vertellen wat ze al weten over sparen. Rond de afbeelding worden enkele kernwoorden genoteerd.

bordpagina 11 en 12

We lezen samen het artikel op pagina 303. Bij deze tekst horen enkele vragen. Deze worden klassikaal besproken en het antwoord wordt op deze bordpagina getoond. De leerkracht kan enkele belangrijke woorden en zinnen aanduiden in het artikel. Vervolgens houdt de leerkracht een klasgesprek over de economische crisis. Hierbij wordt ook een artikel gelezen (bordpagina 12). Ten slotte stelt de leerkracht de vragen die onderaan de bordpagina staan.

bordpagina 13

Op deze bordpagina staat een tabel met uitgaven van de Vlaamse overheid. De leerlingen analyseren en beantwoorden de bijhorende vragen. De antwoorden zitten verstopt in de 'pull tabs', deze worden om beurt getoond. Onderaan de bordpagina is plaats voorzien om de verschillende berekeningen uit te voeren.

bordpagina 14

In het midden van deze bordpagina staan enkele afbeeldingen. De leerkracht vraagt wat deze afbeeldingen met elkaar gemeenschappelijk hebben. De leerkracht noteert het antwoord boven de afbeeldingen.

bordpagina 15

We bekijken aan de hand van de Vortex-tool welke uitgaven tot de federale of de Vlaamse overheid behoren. De leerkracht laat een leerling deze woorden verslepen.

bordpagina 16 en 17

Op deze bordpagina's komen we te weten dat de overheid te weinig geld heeft om alle kosten te kunnen betalen. De leerlingen zoeken de bedragen in de juiste tabellen (p. 304, 305). Vervolgens lossen de leerlingen nog enkele vragen op over de belastingdruk. De antwoorden worden getoond.

Vooraf het laatste antwoord op pagina 16 vind ik nogal kort door de bocht. Beargumenteer.

bordpagina 18

Op deze bordpagina staat het schema over inkomstenbesteding. Het is de bedoeling dat de leerlingen op basis van de informatie die ze al verkregen hebben, dit schema gaan vervolledigen.

bordpagina 19

Op deze bordpagina staat dezelfde tekst die in het boek van de leerlingen staat. Het is de bedoeling dat we samen de tekst lezen en dat de leerkracht mee onderlijnt op het bord, zodat alle leerlingen goed kunnen meevolgen.

bordpagina 20 en 21

Op deze bordpagina's staat een tool waarmee we de soort BTW bij de juiste uitleg kunnen plaatsen. De soort staat aan de rechterzijde, deze moet gesleept worden voor de uitleg.

bordpagina 22 en 23

Op deze bordpagina staat de uitleg van de directe en indirecte belasting. We lezen deze informatie klassikaal, daarna kunnen we de bijhorende oefeningen op bordpagina 23 maken. Er staan 11 soorten belastingen. Als men op de belasting klikt, dan verschijnt het woord 'direct' of 'indirect'.

bordpagina 24

In de tabel die in het midden van de bordpagina staat, kunnen we de ontvangsten van de federale overheid terugvinden. De leerlingen moeten enkele vragen oplossen aan de hand van die tabel. De antwoorden zijn verstopt achter de blauwe pull tabs. Op het label kan je zien over welke vraag het gaat.

bordpagina 25

In het midden van deze bordpagina staat een timer. Laat de leerlingen eventueel zelfstandig de oefeningen maken. De leerlingen krijgen ongeveer 30 minuten om alle oefeningen te maken. Als de timer afgaat, dan kunnen we de oefeningen overlopen doormiddel van de volgende bordpagina's.

bordpagina 26-32

Met behulp van deze bordpagina's kunnen we de opdrachten klassikaal overlopen. Op bordpagina 26 staat er een foto in het midden. Het is de bedoeling dat de antwoorden van de leerlingen rond deze afbeelding geschreven worden. Op de volgende twee bordpagina's wordt er gevraagd naar de mening van de leerlingen over verschillende stellingen. Klik ofwel het pijltje omhoog bij akkoord of niet akkoord. Vervolgens worden de oplossingen van de oefeningen 4, 6 en 7 getoond. Op de laatste bordpagina staat een kruiswoordraadsel. De leerlingen kunnen de juiste woorden in het kruiswoordraadsel noteren.

7 MATERIËLE en SOFTWARE VEREISTEN

Didactische hulpmiddelen

- digitaal bord;
- notebooksoftware;
- Excel;
- internet;
- COECK, L. GEUENS, P. JANSSENS, M. *Optimum 2.1 handelseconomie*. Berchem, Uitgeverij De Boeck, 2011, p.300-315.

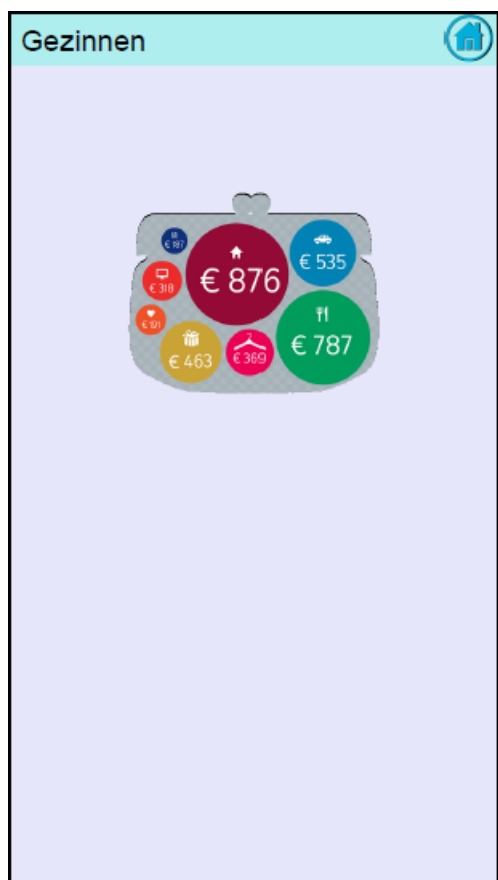
8 SUGGESTIES

Op de 3^e bordpagina staan onderaan de namen van de leerlingen. Voor de leerlingen is het ook leuk om hier hun foto's te plaatsen. Bij bordpagina 14 kan een leerling de woorden verslepen op het bord. De leerlingen kunnen eventueel ook zelf een artikel opzoeken met behulp van het internet.

Als er sleepoefeningen zijn of oefeningen waarbij het antwoord zichtbaar wordt, dan kan de leerkracht een leerling aanduiden om aan het bord te komen. De leerlingen vinden dit heel leuk.
 De leerlingen kunnen de oefeningen van pagina 311 tot pagina 315 zelfstandig maken. Start de timers die op bordpagina 24 staan. Als de tijd om is, dan kunnen we de oefeningen klassikaal verbeteren. De oplossingen staan op bordpagina 25-31.

9 BIJLAGEN

Notebookbestand.

The 'Inhoudstabel' (Table of Contents) smartboard interface lists the following topics:

- 2 Inkomstenbesteding
- 2.1 Wat doe jij met je geld?
- 2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

2.1 Wat doe jij met je geld?

Wat doe jij met je geld? P. 300

Geven hun geld onmiddellijk uit.	Steken het thuis in het spaarvarken.	Zetten het geld op de zicht- of spaarrekening.
totaal procent	totaal procent	totaal procent
Ahmed Francesco Eldin Rustan 	Can Serhat Aryan Ayoub 	Mikail Redzjeb Gürkan

2.1 Wat doe jij met je geld?

Wat koop jij met je geld? P. 300

	aantal 	procent
		
Totaal	11	100%

2.1 Wat doe jij met je geld?

Wat betaal je? Uit welke twee onderdelen bestaat de aankoopprijs? P. 30

Wat doe je met je geld?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

consumeren P. 302

Bereken het percentage van elke bestedingscategorie t.o.v. de totale uitgaven.

	Per gezin		Waaraan geeft een gezin het meeste geld uit?
	in EUR	in %	
totale consumptie	34 441,76	100,00	
voeding, dranken, tabak	5 282,51	15,34	
kleding, schoeisel	1 554,50	4,51	
woning	8 998,65	26,13	
meubelen, huishoudtoestellen	2 127,59	6,18	
gezondheid	1 712,01	4,97	
vervoer en communicatie	5 360,61	15,56	
cultuur, ontspanning, onderwijs	2 731,86	7,93	
andere goederen en diensten	6 675,03	19,38	

Formule: categorie/totaal*100

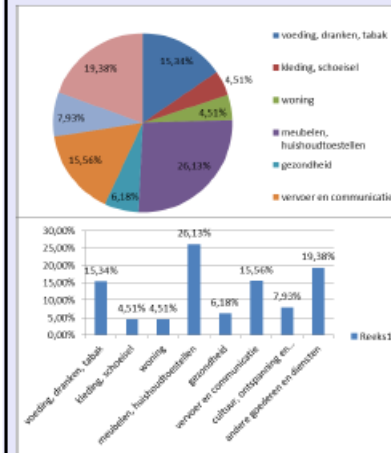
2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

consumenten P. 301
 Een gemiddeld gezin bestaat uit 2,35 personen.
 Bereken de uitgaven per persoon.

	Per gezin		Per persoon
	in EUR	in %	in EUR
totale consumptie	34 441,76	100,00	14 656,07
voeding, dranken, tabak	5 282,51	15,34	2 247,88
kleding, schoeisel	1 554,50	4,51	661,49
woning	8 998,65	26,13	3 829,21
meubelen, huishoudtoestellen	2 127,59	6,18	3 829,21
gezondheid	1 712,01	4,97	728,51
vervoer en communicatie	5 360,61	15,56	2 281,11
cultuur, ontspanning, onderwijs	2 731,86	7,93	1 162,49
andere goederen en diensten	6 675,03	19,38	2 840,44

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

P. 302
 Als we deze gegevens in een grafiek zouden weergeven. Welke grafiek zou jij kiezen? Waarom?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

P. 303
 Wat is het verschil tussen het beschikbaar inkomen en het inkomen?

Wat is het verschil tussen het beschikbaar inkomen en het inkomen?

Vergelijk het beschikbaar inkomen met de uitgaven. Wat kan je hieruit besluiten?
 beschikbaar inkomen: 40 997,96 uitgaven: 34 441,76

Wat kan je besluiten als je ziet dat het beschikbaar inkomen groter is dan de uitgaven?

Hoeveel procent van het beschikbaar inkomen werd in 2009 geconsumeerd?

Hoeveel procent spaarde het gemiddeld gezin in 2009?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

sparen P. 303

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

sparen
Lees het artikel.

P. 303

Belgen sparen 17,2 procent van hun inkomen

De spaarquote van de Belgen is in 2010 in vergelijking met 2009 gedaald tot gemiddeld 17,2 procent. Dat blijkt vrijdag uit statistieken van de Nationale Bank (NBS).
De spaarquote is het aandeel van het beschikbaar inkomen dat niet gebruikt wordt om uitgaven te doen. In 2009 spaarde de Belg nog gemiddeld 18,3 procent van zijn inkomen. In 2008 was dat aandeel gezakt tot 17 procent.
Hoewel er in vergelijking met 2009 een lager quotie werd genoteerd, was er in de loop van 2010 wel een toename merkbaar. Terwijl er begin 2010 nog een gemiddelde spaarquote van 16,2 procent werd opgetekend, steeg dat tegen het einde van het jaar al tot 18,2 procent. Het Belgische gezin is dus meer begonnen te sparen, en komt daarmee stilaan op het peil van voor de wereldwijde economische crisis.
Als de Belg spaart, gaat ongeveer een derde naar de spaarrekening, een derde naar effecten (aandelen, obligaties ...) en een derde naar beleggingsfondsen.

Brexit: trendk-meevs.be, 2011-04-15

Wat betekent een spaarquote van 17,2%

Waarom wordt er steeds minder gespaard?

Vind je dit een goede evolutie? Waarom?

Wat doen mensen met hun spaargeld?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

sparen
Lees het artikel.

P. 303

Belgische economie groeit dit jaar met 1,1 procent

De economie in ons land zal dit jaar met 1,1 procent groeien. Dat blijkt uit de halfjaarlijkse economische vooruitblik van de Europese Commissie. Voor volgend jaar rekent de Commissie op een groei van 1,6 procent.

De Belgische groei valt lager uit dan die van de eurozone die op 1,5 procent uitkomt en die van de hele Europese Unie met een groei van 1,8 procent.

lees ook
"België dat prijkt van de regering wafel"

De Europese economie profiteert van de aanloop van een aantal gunstige factoren", zegt de Commissie. "De aanhoudende lage prijs van de olie, een volgehouden groei van de wereld-economie, de waardeverandering van de euro en het goede economisch beleid in de verschillende lidstaten."

Europees commissaris voor Economie Pierre Moscovici spreekt van het zwaarste failliet in jaren voor de EU. Hij waarschuwt er nu voor dat die goede vooruitzichten niet beperkt mogen blijven tot een seizoen.

De groei heeft ook positieve gevolgen voor de werkgelegenheid. In de hele zone daakt de werkloosheid tot 8,6 procent. Voor België voorziet de Commissie een werkloosheidsgraad van 8,4 procent dit jaar en 8,1 procent volgend jaar.

De Belgische schuld blijft ingevoerd stabiel op 106,5 procent van het BNP dit jaar en 106,4 procent in 2016.

Is er sprake van een economische crisis?
Hoe is het gesteld met de Belgische economie?
Hoe ziet de toekomst er uit voor de Belgische economie?

2.2 Wat doen gezinnen met hun geld?

uitgaven van de Vlaamse overheid

P. 304

in duizend euro	2009	2008
Niet benoemd	213 210	395 932
Algemeen overheidsbestuur	7 424 218	5 227 598
Defensie	0	0
Openbare orde en veiligheid	0	0
Economische zaken	4 531 600	4 377 511
Milieubescherming	572 658	777 089
Huisvesting en gemeenschappelijke voorzieningen	335 949	306 153
Gezondheid	306 330	287 576
Recreatie, cultuur en godsdienst	1 323 814	1 220 951
Onderwijs	9 450 021	9 573 783
Sociale bescherming	4 106 561	3 329 037
ALGEMEEN TOTAAL	28 264 363	25 495 631

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

belastingen
Wat hebben deze afbeeldingen met elkaar gemeen?

P. 304

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 305

belastingen
Welke overheid is verantwoordelijk voor de onderstaande taken?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 305

belastingen
Waar haalt de overheid haar geld?

Heeft de Vlaamse overheid tekort of teveel om haar uitgaven te kunnen doen?

Inkomsten Vlaamse overheid: _____
Uitgaven Vlaamse overheid: _____
=

Middelensort, in miljoenen euro	2009	2008
Gedeelde en samengevoegde belastingen, waarvan:	16 735	17 108
Personenbelasting Gewest	5 551	5 689
Personenbelasting Gemeenschap	3 701	3 813
Btw Gemeenschap	7 483	7 607
Gewestbelastingen	4 125	4 321
Kijk- en luistergeld	0	0
Overige	1 155	1 170
Totaal	22 015	22 600

Waarom moeten we belastingen betalen?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 306

belastingen
Lees de laatste alinea van het artikel 'België blijft koploper belastingdruk'.

Gezinnen met kinderen worden iets minder belast. Voor een gezin met 2 kostwinners en 2 kinderen komt de belastingdruk op 47,8 procent. Alleenstaande ouders met 2 kinderen en met een laag inkomen worden het minst belast. Zij moeten slechts 34,8 procent van hun inkomen afdragen. In alle categorieën is de Belgische belastingdruk fors hoger dan het gemiddelde van de EU (40 %).

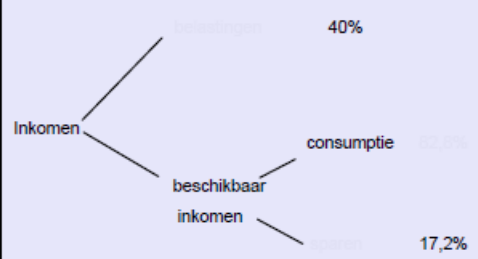
Wat betekent een belastingdruk van 47,8%?
Gemiddeld betaalt een belg op elke 100,00 euro inkomen 47,80 euro belastingen.

Hoeveel is de belastingdruk gemiddeld in Europa?
40%

Waarom zou de belastingdruk in België zo hoog zijn?
Omdat de overheid veel geld uitgeeft.

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 306

belastingen
Vervolledig het schema op basis van de informatie die je al verkregen hebt.

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

belastingen P. 307
Onderlijn de verschillende soorten belastingen.

Opstaan om 7.00 uur en dan eten. We eten allemaal cornflakes (grote doos gekocht voor 2,49 euro inclusief 21 % btw). Vader gaat de brievenbus leegmaken, en daarin zit een overschrijving om de verkeersbelasting voor de auto te betalen (312,50 EUR).
Voordat moeke mij naar school doet, zet ze nog vlug de vuilniszak buiten.

Ze had gisteren nog 25 zakken gekocht in het gemeentehuis (1,50 EUR per zak). Op weg naar school moet ze eerst tanken, want de benzine is weer op ... (1,397 EUR, waarvan 0,59 EUR accijnzen en 0,42 EUR btw).
Ondertussen zit vake al op het werk. Hij heeft zijn loonbrief van de afgelopen maand gekregen. 1 383,56 EUR netto verdiend: mooi! Als hij zijn loonbrief beter bekijkt, ziet hij dat hij eigenlijk 2045,00 EUR bruto verdiende, maar dat er 267,28 EUR RSZ-bijdrage af is en 394,16 EUR bedrijfsvoorheffing ... Hij troost zich met het feit dat het bedrijf waar hij werkt, Delhaize, vorig jaar 224 miljoen euro vennootschapsbelasting heeft betaald.

Als vake me in school komt halen, gaat hij nog even naar de bank om de rekeningaantreksels af te drukken. Daarop staat dat hij de rente op enkele staatsbons heeft gekregen. Spijtig genoeg betaalt hij op de brutorente van 100,00 EUR nog 15,00 EUR roerende voorheffing.

Na de werk- en schooldag zitten we 's avonds ons huiswerk te maken. Ik hoor vake zeggen dat het tijd wordt om een huis te kopen, want ons huurhuis is vrij klein.
Moeke wil een groot huis, maar vake zegt dat ze dan ook meer belastingen moeten betalen: hoe groter het huis, hoe meer onroerende voorheffing je moet betalen.
Voor het huis dat moeke zou willen, zouden we per jaar 926,86 EUR onroerende voorheffing moeten betalen, waarvan 51,78 EUR voor het Vlaamse gewest, 150,16 EUR voor de provincie en 724,92 EUR voor de gemeente.

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

belastingen P. 308
Plaats de woorden bij de juiste uitleg.

Word	Description
<input type="text"/>	Deze belasting wordt geheven op het bezit van onroerende goederen zoals huizen.
<input type="text"/>	Afdrachten op het loon om verkozene, zielevernamers, gepensioneerden, ... aan
<input type="text"/>	Een verbruiksbelasting die wordt geheven bij elke aankoop van goederen en diensten.
<input type="text"/>	Belasting die wordt geheven op de winsten van een onderneming.
<input type="text"/>	Belasting die je betaalt op roerende inkomsten, zoals inkomsten en dividenden.
<input type="text"/>	Belasting die moet worden betaald door de bezitters van een auto, motor.

-
-
-
-
-
-

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

belastingen P. 308
Plaats de woorden bij de juiste uitleg.

Word	Description
<input type="text"/>	Belasting op het gezamenlijk inkomen van een persoon.
<input type="text"/>	Als je een onroerend goed koopt, wordt de notariële akte
<input type="text"/>	Belasting die je moet betalen om de kosten van de
<input type="text"/>	Op je inkomen uit arbeid is belasting verschuldigd. De
<input type="text"/>	Een belasting die wordt geheven op de verkoop van

-
-
-
-
-

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

directe of indirecte belastingen P. 309

DIRECT	INDIRECT
Rechtstreeks geheven op het jaarlijkse inkomen van mensen en ondernemingen.	Wordt geheven op het verbruik van goederen en diensten.

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 309

directe of indirecte belastingen
Gaat het om een directe of indirecte belasting?

bedrijfsvoormetting	vennootschapsbelasting	accijnzen	registratierechten
personeelsbelasting	roerende voormetting	verkeersbelasting op auto's en vrachtwagens	milieubelasting
btw	unroerende voormetting	successie- en schenkingsrechten	verpakkingsoverheffing

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 309

Inkomsten van de federale overheid.

Ontvangsten (in miljoen EUR)	2011
Totale ontvangsten	
Lopende	99 130,0
Fiscale	93 755,5
- directe belastingen	50 921,5
- douane en accijnzen	9 849,5
- btw en registratierechten	32 984,4
Niet-fiscale ontvangsten	5 383,5
Kapitaalontvangsten	5 091,0
Fiscale	1 990,1
Niet-fiscale	3 100,9
Totaal	104 229,9

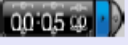
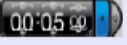
Inkomsten per Belg

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 311

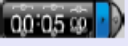
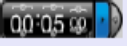
oefeningen

Maak de oefeningen van pagina 311 tot en met pagina 315.

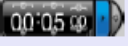

oefening 1 oefening 2

 00:05 00:05

Oefening 4 oefening 5

 00:05 00:05

oefening 6 oefening 7

 00:05 00:05

 En nu aan het werk!

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld? P. 311

oefening 1

 Hoe kan de overheid aan inkomsten geraken?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

oefening 2 P. 311

Ben je akkoord met de stellingen?

	akkoord	niet akkoord
Ik ga in het zwart werken, want anders moet ik te veel belastingen betalen.		
De overheid moet niet zorgen voor mijn pensioen. Ik spaar er zelf wel voor.		
Onderwijs moet voor iedereen gratis zijn. Elke Vlaming moet daarvoor 1 500,00 euro belastingen betalen.		
De jeugdbeweging moet geen subsidies krijgen.		
De overheid moet het ereloon van de dokter niet terugbetalen.		

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

oefening 2 P. 311

Ben je akkoord met de stellingen?

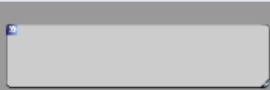
	akkoord	niet akkoord
Op benzine betaal je de helft accijnzen en btw. Dat moet naar beneden!		
Ze moeten de btw weglaten. De overheid moet dan maar iets minder uitgeven.		
De werklozen moeten geen werklozensteun krijgen. Dan moeten we minder belastingen betalen.		
Een gemeentelijke sporthal moet gesubsidieerd worden door de gemeente.		
Om de vijf jaar moet de overheid aan alle gezinnen gratis een computer met internetverbinding geven.		

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

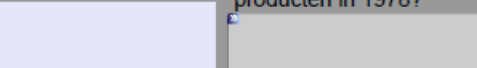
oefening 4 P. 312

Surf naar www.optimum.deboeck.com en geef een oplossing op de onderstaande vragen.

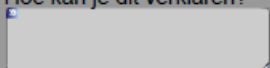
Hoe evolueerde de totale gezinsconsumptie sinds

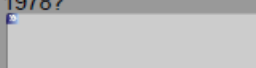
Wat waren de drie meest gekochte producten in 1978?

Hoe kan je dit verklaren?

Wat waren de drie minst gekochte producten in 1978?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

oefening 6 P. 313

	Benzine 95 oct 10 ppm	Diesel 10 ppm
Prijs ex-salfraderij	0,5080	0,5638
Distributiemarge	0,1617	0,1651
Prijs (excl. taksen)	0,6697	0,7289
Bijslage APETRA	0,0118	0,0123
Bijslage BOPAS	0,0032	0,0020
Accijnzen + energiebijdrage	0,6136	0,4329
Prijs (excl. btw)	1,2833	1,1760
Btw (21 %)	0,2726	0,2479
Maximumprijs (btw incl.)	1,571	1,423
Accijnzen + btw	0,8863	0,6799

Accijnzen + btw in %

Welke belastingen vind je in dit overzicht? Deze belastingen zijn direct/indirect.

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

oefening 7 P. 314

Armoede terug van weggeweest

Armoede wordt opnieuw een politiek thema, de komende regeerperiode. Begin de jaren tachtig behoorde België nog bij de sociale koplopers, met amper zes procent armen. In de jaren negentig was er wel aandacht - denk aan het Algemeen Verslag over de Armoede - maar geen geld voor armoedebestrijding. Het aantal armen begon toen te stijgen. Het is intussen meer dan verdubbeld. Het aantal mensen dat een beroep doet op voedselpakketten stijgt.

Trouwens, onder alle niet-werkenden neemt de armoede toe. Wat lang voorspeld werd, wordt stilaan waarheid: we hebben zoveel uitkeringstrekkers dat we niet meer in staat zijn hun uitkeringen op niveau te houden; wie vandaag van die lage sociale uitkeringen moet leven, zakt snel onder de armoedegrens.

Een nieuwe groep armen zijn de mensen die erg vroeg uit het arbeidsproces gestoten zijn met een nog aannemelijke uitkering.

Als zij 65 worden, vallen ze terug op een erg klein pensioen, en ze hebben de jaren daarvoor niet kunnen sparen om dat te compenseren. Veel van die te jong gepensioneerden zullen zeker in de armoede sukkielen.

De socialezekerheidsuitkeringen en het leefloon zouden dus omhoog moeten, willen we een armoede-explosie vermijden. Maar uit het recente verslag van de Hoge Raad van Financiën blijkt dat we dat niet kunnen betalen.

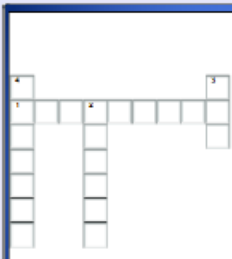
De gemiddelde Belg spaart 13,2% van zijn beschikbaar inkomen. Is dat voor iedereen zo?

Wat moet er gebeuren opdat die groep niet in de armoede terechtkomt?

Is het volgens de Hoge Raad voor Financiën mogelijk dat de overheid haar uitgaven verhoogt om die groep uit de armoede te houden?

2.2 Wat doet een gezin met zijn geld?

oefening 8 P. 315

?

ESC

spaar method

o A

Close

Done

Next

